EUROOPAN UNIONIN VIRKAMIESTUOMIOISTUIMEN TUOMIO (täysistunto)

13 päivänä tammikuuta 2010*

Henkilöstö — Virkamiehet — Kumoamiskanne — Lausunnon antamisen raukeaminen — Vahingonkorvauskanne — Tutkittavaksi ottaminen — Erioikeudet ja vapaudet — Lainkäytöllisen koskemattomuuden pidättäminen — OLAF:n tutkimusten luottamuksellisuus — IDOC:n tutkimukset — Oikeus tutustua lääketieteellisiin asiakirjoihin — Oikeus tutustua henkilökansion tietoihin — Kurinpitomenettely — Kohtuullinen aika

Yhdistetyissä asioissa F-124/05 ja F-96/06,

joissa on kyse EY 236 ja EA 152 artiklaan perustuvista kanteista,

A, Euroopan komission entinen virkamies, kotipaikka Port-Vendres (Ranska), edustajinaan alun perin asianajajat B. Cambier ja L. Cambier, sittemmin asianajajat B. Cambier, L. Cambier ja R. Born, ja tämän jälkeen asianajajat B. Cambier ja A. Paternostre,

kantajana asiassa F-124/05, ja

G, Euroopan komission entinen virkamies, kotipaikka Port-Vendres (Ranska), edustajinaan alun perin asianajajat B. Cambier ja L. Cambier, sittemmin asianajajat B. Cambier, L. Cambier ja R. Born, ja tämän jälkeen asianajajat B. Cambier ja A. Paternostre,

kantajana asiassa F-96/06,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään J. Currall ja V. Joris, avustajanaan asianajaja D. Waelbroeck,

vastaajana,

VIRKAMIESTUOMIOISTUIN (täysistunto),

toimien kokoonpanossa: presidentti P. Mahoney (esittelevä tuomari), jaoston puheenjohtaja S. Gervasoni sekä tuomarit H. Kreppel, H. Tagaras ja S. Van Raepenbusch,

kirjaaja: W. Hakenberg,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 1.4.2009 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

tuomion

1 Kantaja vaatii virkamiestuomioistuimen kirjaamoon 16.12.2005 toimittamassaan kannekirjelmässä, joka kirjattiin viitenumerolla F-124/05, yhtäältä kumoamaan 28.2.2005 tehdyn komission päätöksen, jossa hylätään kantajan 22.10.2004 esittämä vaatimus päättää häneen kohdistettu 16.1.2004 tehdyllä päätöksellä aloitettu kurinpitomenettely (jäljempänä riidanalainen päätös tai kurinpitomenettelyn päättämisestä kieltäytymistä koskeva päätös), ja toisaalta velvoittamaan komissio korvaamaan kantajalle aiheutuneet vahingot.

2 Virkamiestuomioistuimen kirjaamoon 10.8.2006 faksitse saapuneessa kannekirjelmässä (alkuperäinen kannekirjelmä toimitettiin 17.8.2006), joka kirjattiin viitenumerolla F-96/06, sama kantaja pyytää velvoittamaan komission korvaamaan hänelle useista komission tekemistä virheistä aiheutuneet vahingot.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

I *Erioikeuksia ja vapauksia koskevat määräykset ja säännökset*

3 Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista 8.4.1965 tehdyn pöytäkirjan, joka on Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja yhteisen komission perustamisesta tehdyn sopimuksen (EYVL 1967, 152, s. 13) liitteenä (jäljempänä erioikeuksia ja vapauksia koskeva pöytäkirja tai pöytäkirja), 12 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Yhteisöjen virkamiehillä ja muulla henkilöstöllä on kansallisuudestaan riippumatta jokaisen jäsenvaltion alueella seuraavat erioikeudet ja vapaudet:

a) lainkäytöllinen koskemattomuus heidän virallisessa ominaisuudessaan suorittamiensa toimien osalta, mukaan lukien heidän suulliset lausumansa sekä kirjalliset esityksensä, jollei sellaisissa perustamissopimusten määräyksissä, jotka toisaalta koskevat virkamiesten ja muun henkilöstön vastuuta yhteisöjä kohtaan ja toisaalta tuomioistuimen toimivaltaa yhteisöjen ja niiden virkamiesten ja muun henkilöstön välisissä riidoissa, toisin määrätä. Tämä koskemattomuus jatkuu heidän tehtäviensä päättymisen jälkeenkin;

b) – –”

4 Erioikeuksia ja vapauksia koskevan pöytäkirjan 18 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Yhteisöjen virkamiehille ja muulle henkilöstölle myönnetään erioikeudet, vapaudet ja helpotukset yksinomaan yhteisön etuun liittyen.

Kunkin yhteisön toimielimen on kumottava virkamiehelle tai muulle henkilöstölle myönnetty vapaus silloin kun toimielin katsoo, että tämä kumoaminen ei ole ristiriidassa yhteisöjen edun kanssa.”

5 Erioikeuksia ja vapauksia koskevan pöytäkirjan 19 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Tämän pöytäkirjan soveltamiseksi yhteisöjen toimielimet toimivat yhteistyössä kyseisten jäsenvaltioiden vastuussa olevien viranomaisten kanssa.”

6 Euroopan unionin virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen 23 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäisen virkkeen mukaan virkamiehen nauttimat erioikeudet ja vapaudet myönnetään ainoastaan yhteisöjen edun vuoksi.

II *Petostentorjuntaan liittyviä tutkimuksia koskevat säännökset*

7 Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksista 25.5.1999 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1073/1999 (EYVL L 136, s. 1) johdanto-osan kymmenennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Näissä tutkimuksissa on noudatettava perustamissopimusta ja erityisesti yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista tehtyä pöytäkirjaa, – – henkilöstösääntöjä – –, sekä ottaen täysimääräisesti huomioon ihmisoikeudet ja perusvapaudet, erityisesti oikeudenmukaisuuden periaatteen ja noudattaen asianomaisen oikeutta tulla kuulluksi häntä koskevista seikoista ja periaatetta, jonka mukaan ainoastaan tutkinnan päätelmät voidaan perustaa todistettaviin seikkoihin; – –”

8 Asetuksen N:o 1073/1999 8 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Sisäisissä tutkimuksissa annetut tai saadut tiedot ovat niiden muodosta riippumatta luottamuksellisia, ja niillä on sama suoja kuin Euroopan yhteisöjen toimielimiin sovellettavissa säännöksissä.

Tällaisia tietoja ei erityisesti saa ilmaista muille kuin niille henkilöille, joiden kuuluu tehtäviensä vuoksi Euroopan yhteisöjen tai jäsenvaltioiden toimielimissä tuntea ne, eikä niitä saa käyttää muuhun tarkoitukseen kuin petosten, lahjonnan ja muun laittoman toiminnan torjumiseen.”

III *Kurinpitomenettelyä koskevat säännökset*

9 Henkilöstösääntöjen 30.4.2004 saakka sovelletun version 88 artiklan viidennessä kohdassa säädetään, että jos virkamies joutuu syytteeseen samasta teosta, joiden perusteella kurinpitomenettely on aloitettu, lopullinen päätös tehdään vasta, kun asiaa käsittelevän tuomioistuimen tuomio asiassa on tullut lainvoimaiseksi.

10 Henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevassa 25 artiklassa toistetaan 30.4.2004 saakka sovellettujen henkilöstösääntöjen 88 artiklan säännökset.

11 Hallinnollisten tutkimusten ja kurinpitomenettelyjen toteuttamisen yleiset täytäntöönpanosäännöt (jäljempänä hallinnollisia tutkimuksia ja kurinpitomenettelyjä koskevat yleiset täytäntöönpanosäännöt) on vahvistettu 28.4.2004 tehdyssä komission päätöksessä, jonka 1 artiklan 1 kohdassa toistetaan tältä osin 19.2.2002 tehty komission päätös K(2002) 540 ja säädetään tutkinta- ja kurinpitotoimiston (IDOC) perustamisesta.

12 Hallinnollisia tutkimuksia ja kurinpitomenettelyjä koskevien yleisten täytäntöönpanosääntöjen 2 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. IDOC suorittaa hallinnollisia tutkimuksia. Näissä säännöksissä tarkoitetaan ’hallinnollisilla tutkimuksilla’ toimivaltaisen virkamiehen kaikkia toimia, joilla pyritään osoittamaan tosiseikat ja tarvittaessa selvittämään, onko komission virkamiehille kuuluvia velvollisuuksia laiminlyöty.

– –

2. IDOC voi suorittaa myös muita tutkimuksia, joilla pyritään varmistamaan tiettyjä tosiseikkoja, etenkin henkilöstösääntöjen 24, 73 ja 90 artiklan yhteydessä.”

IV *Sairaus- ja tapaturmavakuutusta koskevat säännökset*

13 Henkilöstösääntöjen 73 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Henkilöstösääntökomitean lausunnon saamisen jälkeen tehdyllä yhteisöjen toimielinten yhteisellä sopimuksella vahvistetuissa määräyksissä vahvistetuin edellytyksin virkamies on tehtäviensä aloittamispäivästä lähtien vakuutettu ammattitautien ja tapaturmien varalta. – –”

2. Vakuutuksen sisältämät etuudet ovat seuraavat:

a) – –

b) Pysyvän täyden työkyvyttömyyden yhteydessä:

asianomaiselle maksetaan määrä, joka on kahdeksan kertaa hänen vuosittaisen peruspalkkansa suuruinen, tapaturmaa edeltävien kahdentoista kuukauden peruspalkan perusteella laskettuna.

c) Pysyvän osittaisen työkyvyttömyyden yhteydessä:

asianomaiselle maksetaan osa edellä b alakohdassa säädetystä korvauksesta edellä 1 kohdassa tarkoitetuissa määräyksissä vahvistetun asteikon perusteella laskettuna.

– –”

14 Yhteisöjen toimielimet antoivat 13.12.2005 yhteiset määräykset Euroopan yhteisöjen virkamiesten tapaturma- ja ammattitautivakuutuksesta, ja ne tulivat voimaan 1.1.2006 (jäljempänä vakuutusmääräykset tai uudet vakuutusmääräykset). Ennen tätä päivämäärää sovellettiin Euroopan yhteisöjen virkamiesten tapaturma- ja ammattitautivakuutuksesta annettuja yhteisiä määräyksiä sellaisina kuin ne olivat muutettuina viimeksi 18.7.1997 (jäljempänä vanhat vakuutusmääräykset).

15 Uusien vakuutusmääräysten 30 artiklassa säädetään seuraavista siirtymäsäännöksistä:

”Kumotaan [vanhat vakuutusmääräykset].

Niitä sovelletaan edelleen kuitenkin kaikkiin päätösluonnoksiin, jotka on hyväksytty 20 artiklan 1 kohdan nojalla ennen 1 päivää tammikuuta 2006 – –.”

16 Uusien vakuutusmääräysten 2 artiklan 1 kohdassa määritellään tapaturman tarkoittavan kaikkia äkillisiä tapahtumia, jotka ovat vahingoittaneet vakuutettua fyysisesti tai psyykkisesti ja joiden syy tai yksi syistä on uhriin nähden ulkoinen. Vanhojen vakuutusmääräysten 2 artiklan 1 kohdassa määritellään tapaturman tarkoittavan kaikkia äkillisiä, väkivaltaisia tai poikkeavia ulkoisia tapahtumia tai tekijöitä, jotka vahingoittavat virkamiestä fyysisesti tai psyykkisesti.

17 Uusien vakuutusmääräysten 11 artiklan 1 kohdan mukaan täydellinen tai osittainen pysyvä työkyvyttömyys (jäljempänä työkyvyttömyysaste) määritellään fyysisten tai psyykkisten vammojen perusteella kyseessä olevien määräysten liitteenä olevan Euroopan työkyvyttömyyskertoimia koskevan taulukon avulla.

18 Uusien vakuutusmääräysten 11 artiklan 2 kohdan mukaan on niin, että jos tapaturma tai ammattitauti johtaa vakuutetun täydelliseen pysyvään työkyvyttömyyteen, työkyvyttömyysaste on 100 prosenttia ja hänelle maksetaan henkilöstösääntöjen 73 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettu määrä. Uusien vakuutusmääräysten 11 artiklan 3 kohdan mukaan on niin, että jos tapaturma tai ammattitauti johtaa

vakuutetun osittaiseen pysyvään työkyvyttömyyteen, hänelle maksetaan henkilöstösääntöjen 73 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettu, työkyvyttömyystaulukon kertoimien mukaan määritettävä määrä.

19 Uusien vakuutusmääräysten 15 artiklan mukaan tapaturman uhriksi joutuneen virkamiehen tai hänen oikeudenomistajansa on ilmoitettava tapaturmasta sen toimielimen hallintoelimille, jonka palveluksessa vakuutettu on. Tapaturmailmoituksessa on selvitettävä yksityiskohtaisesti tapaturman sattumispäivä ja ajankohta, tapaturmaan johtaneet syyt ja sen olosuhteet sekä mahdollisten todistajien ja vastuussa olevan kolmannen henkilön nimet. Ilmoitukseen on liitettävä lääkärintodistus, josta käyvät ilmi vammojen luonne ja tapaturman todennäköiset seuraukset. Ilmoitus on tehtävä viimeistään kymmenentenä arkipäivänä tapaturman sattumispäivästä. Tämä säännös vastaa sisällöltään vanhojen vakuutusmääräysten 16 artiklaa.

20 Uusien vakuutusmääräysten 16 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisen virkkeen mukaan virkamiehen, joka pyytää kyseisten määräysten soveltamista ammattitaudin vuoksi, on tehtävä ilmoitus sen toimielimen hallintoelimelle kohtuullisessa ajassa sairauden alkamisesta tai siitä, kun se on ensi kerran todettu. Tämä säännös vastaa vanhojen vakuutusmääräysten 17 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäistä virkettä.

21 Uusien vakuutusmääräysten 16 artiklan 2 kohdan mukaan hallintoelimet suorittavat tutkimuksen selvittääkseen kaikki seikat, joiden avulla voidaan määritellä sairauden laatu ja se, onko kyseessä ammattitauti, sekä sairauden ilmenemisolosuhteet. Tämä säännös vastaa vanhojen vakuutusmääräysten 17 artiklan 2 kohdan ensimmäistä alakohtaa.

22 Uusien vakuutusmääräysten 18 artiklan mukaan päätökset, jotka koskevat tapahtuman tunnustamista tapaturmaksi, sairauden tunnustamista ammattitaudiksi tai pysyvän työkyvyttömyysasteen vahvistamista, tekee nimittävä viranomainen kyseisten määräysten 20 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen yhden tai useamman toimielinten nimittämän lääkärin päätelmien perusteella ja, jos vakuutettu niin vaatii, kuultuaan kyseisten määräysten 22 artiklassa tarkoitettua lääketieteellistä lautakuntaa. Tämä säännös vastaa sisällöltään vanhojen vakuutusmääräysten 19 artiklaa.

23 Uusien vakuutusmääräysten 20 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Ennen kuin nimittävä viranomainen tekee 18 artiklan mukaisen päätöksen, se toimittaa vakuutetulle tai hänen oikeudenomistajalleen päätösluonnoksen ja sen liitteenä olevat toimielimen nimeämän lääkärin/lääkärien päätelmät. Vakuutettu tai hänen oikeudenomistajansa voi pyytää, että täydellinen lääketieteellinen selvitys toimitetaan hänen valitsemalleen lääkärille [tai valtuutetulle tai hänen oikeudenomistajalleen itselleen].

2. Vakuutettu tai hänen oikeudenomistajansa voi 60 päivän kuluessa pyytää, että 22 artiklassa tarkoitettu lääketieteellinen lautakunta antaa asiasta lausuntonsa. Lääketieteelliselle lautakunnalle osoitetussa käsittelypyynnössä on esitettävä vakuutettua tai hänen oikeudenomistajaansa edustavan lääkärin nimi sekä kyseisen lääkärin lausunto, jossa täsmennetään toimielimen nimeämän lääkärin tai lääkäreiden päätelmissä olleet kiistanalaiset lääketieteelliset kysymykset, jotka liittyvät näiden määräysten soveltamiseen.

3. Ellei pyyntöä lääketieteellisen lautakunnan kuulemisesta ole tehty ennen tämän määräajan päättymistä, nimittävä viranomainen tekee päätöksen siinä muodossa kuin se on esitetty luonnoksessa.”

24 Vanhojen vakuutusmääräysten 21 artiklan mukaan virkamies voi pyytää, että täydellinen lääketieteellinen selvitys toimitetaan hänen valitsemalleen lääkärille. Toisin kuin uusien vakuutusmääräysten 20 artiklassa, vanhojen vakuutusmääräysten 21 artiklassa ei sitä vastoin annettu virkamiehelle mahdollisuutta pyytää, että lääketieteellinen selvitys toimitettaisiin suoraan hänelle.

25 Uusien vakuutusmääräysten 22 artiklan 1 kohdassa toistetaan olennaisilta osin vanhojen vakuutusmääräysten 23 artiklan 1 kohta lääketieteellisen lautakunnan kokoonpanon osalta seuraavasti:

”1. Lääketieteellinen lautakunta koostuu kolmesta lääkäristä, joista

— ensimmäisen nimeää vakuutettu tai hänen oikeudenomistajansa,

— toisen nimeää nimittävä viranomainen,

— kolmannen nimeävät kaksi edellä nimettyä lääkäriä yhteisellä sopimuksella.

– –”

26 Uusien vakuutusmääräysten 19 artiklan 3 kohdassa säädetään vielä seuraavaa:

”Päätös työkyvyttömyysasteen vahvistamisesta tehdään vakuutetun terveydentilan vakaannuttua. Tapaturman tai ammattitaudin jälkiseurauksia pidetään vakaantuneina, kun ne pysyvät muuttumattomina tai lieventyvät vain hyvin hitaasti ja hyvin vähän. – –

Kun työkyvyttömyysastetta ei voida vahvistaa lopullisesti lääketieteellisen hoidon päättyessä, 18 artiklassa tarkoitetun lääkärin/lääkärien tai tarvittaessa 22 artiklassa tarkoitetun lääketieteellisen lautakunnan lausunnossa on täsmennettävä päivämäärä, jolloin vakuutettua koskevat asiakirjat on viimeistään tutkittava uudelleen.”

V *Työkyvyttömyydestä maksettavia korvauksia koskevat säännökset*

A *Henkilöstösäännöt*

27 Henkilöstösääntöjen 53 artiklan mukaan virkamies, jonka työkyvyttömyyslautakunta on todennut täyttävän 78 artiklassa säädetyt edellytykset, siirretään viran puolesta eläkkeelle sen kuukauden viimeisenä päivänä, jona nimittävä viranomainen toteaa virkamiehen olevan lopullisesti kyvytön hoitamaan tehtäviään.

28 Henkilöstösääntöjen 59 artiklan 4 kohdan mukaan nimittävä viranomainen voi saattaa asian työkyvyttömyyslautakunnan käsiteltäväksi, jos virkamies on kolmen vuoden aikana sairauslomalla yhteensä yli kaksitoista kuukautta.

29 Henkilöstösääntöjen 78 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään seuraavaa:

”Virkamiehellä on – – oikeus työkyvyttömyyskorvaukseen, kun häntä kohtaa pysyvä, täydelliseksi katsottu työkyvyttömyys, joka estää häntä hoitamasta mihinkään hänen tehtäväryhmänsä toimeen kuuluvia tehtäviä.”

30 Henkilöstösääntöjen 78 artiklan kolmannen kohdan mukaan työkyvyttömyyskorvauksen määräksi vahvistetaan 70 prosenttia virkamiehen viimeisestä peruspalkasta.

31 Henkilöstösääntöjen 78 artiklan neljännen kohdan mukaan työkyvyttömyyskorvauksesta maksetaan yhteisön eläkejärjestelmään osuus, joka lasketaan kyseisen korvauksen perusteella.

32 Henkilöstösääntöjen 78 artiklan viidennessä kohdassa säädetään, että mikäli työkyvyttömyyden syynä on ammattitauti, työkyvyttömyyskorvauksen eläkevakuutusmaksu maksetaan kokonaan kyseessä olevan toimielimen talousarviosta.

33 Henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevan 13 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Ellei edellä olevan 1 artiklan 1 kohdan säännöksistä muuta johdu, alle 65-vuotias virkamies, jonka työkyvyttömyyslautakunta toteaa kärsivän eläkeoikeuksien karttumisaikana pysyvästä ja täydellisestä työkyvyttömyydestä niin, ettei hän voi suorittaa mihinkään palkkaryhmänsä toimeen kuuluvia tehtäviä, vaan joutuu tämän vuoksi keskeyttämään työskentelyn yhteisöissä, on oikeutettu henkilöstösääntöjen 78 artiklassa tarkoitettuun työkyvyttömyyskorvaukseen.”

B *30.4.2004 saakka sovelletut henkilöstösäännöt*

34 30.4.2004 saakka sovellettujen henkilöstösääntöjen 53 artikla on täsmälleen sama kuin nykyisten henkilöstösääntöjen 53 artikla.

35 30.4.2004 saakka sovellettujen henkilöstösääntöjen 78 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään seuraavaa:

”Virkamiehellä on – – oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, kun häntä kohtaa pysyvä, täydelliseksi katsottu työkyvyttömyys, joka estää häntä hoitamasta mihinkään hänen palkkaryhmänsä toimeen kuuluvia tehtäviä.”

36 30.4.2004 saakka sovellettujen henkilöstösääntöjen 78 artiklan toisessa kohdassa säädetään, että mikäli työkyvyttömyyden syynä on ammattitauti, työkyvyttömyyseläkkeen määräksi vahvistetaan 70 prosenttia virkamiehen peruspalkasta.

37 30.4.2004 saakka sovellettujen henkilöstösääntöjen 78 artiklan kolmannen kohdan mukaan on niin, että mikäli työkyvyttömyys on aiheutunut muusta syystä kuin kyseisen artiklan toisessa kohdassa mainitusta, työkyvyttömyyseläkkeen määrä on yhtä suuri kuin vanhuuseläke, johon virkamiehellä olisi ollut oikeus täytettyään 65 vuotta, jos hän olisi ollut palveluksessa siihen ikään asti.

VI *Henkilökansiota koskevat säännökset*

38 Henkilöstösääntöjen 26 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Virkamiestä koskevan henkilökansion on sisällettävä:

a) virkamiehen hallinnollista asemaa koskevat asiakirjat sekä hänen pätevyyttään, tehokkuuttaan ja käytöstään koskevat arvioinnit,

b) virkamiehen kyseisten asiakirjojen osalta esittämät huomautukset.

Asiakirjat on merkittävä luetteloon, numeroitava juoksevasti ja luokiteltava aukottomasti; toimielin ei voi esittää perusteeksi edellä a alakohdassa tarkoitettuja asiakirjoja eikä vedota niihin vastoin virkamiehen etua, jos niitä ei ole annettu hänelle tiedoksi ennen niiden sisällyttämistä henkilökansioon.

Asiakirjan tiedoksiantaminen varmistetaan virkamiehen allekirjoituksella tai, jos tämä ei ole mahdollista, asiakirja annetaan tiedoksi kirjatulla kirjeellä, joka lähetetään virkamiehen viimeksi ilmoittamaan osoitteeseen.

– –

Virkamiehestä saa olla vain yksi henkilökansio.

Virkamiehellä on oikeus tutustua kaikkiin henkilökansiossaan oleviin asiakirjoihin myös palvelussuhteensa päätyttyä ja kopioida ne.

Henkilökansio on luottamuksellinen, ja siihen voi tutustua ainoastaan hallinnon toimitiloissa tai suojatulla tietovälineellä. Se toimitetaan kuitenkin [Euroopan unionin] tuomioistuimelle, jos tulee vireille virkamiestä koskeva asia."

39 Henkilöstösääntöjen 26 a artiklan sanamuoto on seuraava:

"Virkamiehellä on oikeus tutustua potilastietoihinsa toimielinten vahvistamia yksityiskohtaisia sääntöjä noudattaen."

VII *Asiakirjojen saamista yleisön tutustuttavaksi koskevat säännökset*

40 Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi 30.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1049/2001 (EYVL L 145, s. 43) 4 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Toimielimet kieltäytyvät antamasta tutustuttavaksi asiakirjaa, jonka sisältämien tietojen ilmaiseminen vahingoittaisi:

— – –

— tarkastus-, tutkinta- ja tilintarkastustoimien tarkoitusten suojaa;

jollei ylivoimainen yleinen etu edellytä ilmaisemista."

Riidan taustalla olevat tosiseikat

41 Kantaja on entinen virkamies, jonka palkkaluokka oli AD 15. Hän tuli komission palvelukseen vuonna 1979, ja hän hoiti komissiossa useita eri tehtäviä.

42 Kantaja toimi 21.12.1995 alkaen heinäkuuhun 1997 saakka komission jäsenen Edith Cressonin kabinettipäällikkönä, ja hän seurasi tässä tehtävässä henkilöä nimeltä Lamoureux.

43 Nyt käsiteltävän riita-asian taustalla ovat muutamat tosiseikat, jotka tapahtuivat komission jäsenen Cressonin kabinetissa kyseisenä aikana, joten nämä tosiseikat on syytä lyhyesti toistaa.

I *Cressonia koskevan asian taustaa*

44 Cresson oli komission jäsen 24.1.1995–8.9.1999. Komission puheenjohtajana oli tuolloin Jacques Santer. Cresson vastasi seuraavista aloista: tiede, tutkimus ja kehitystyö, henkilöresurssit, koulutus ja nuoriso sekä yhteinen tutkimuskeskus (jäljempänä YTK).

45 Kun Cressonin toimikausi alkoi, hänen kabinettinsa oli jo perustettu. Cresson kuitenkin ilmoitti haluavansa ottaa henkilökohtaiseksi neuvonantajakseen läheisen tuttavansa, René Berthelot'n. Berthelot oli tosiseikkojen tapahtuma-aikaan 66-vuotias, joten häntä ei voitu ottaa palvelukseen väliaikaisena toimihenkilönä komission jäsenen kabinettiin. Cressonin kabinettipäällikkö, jonka nimi oli Lamoureux, oli lisäksi todennut Cressonille, että hänen mielestään asianomaista henkilöä ei hänen ikänsä vuoksi voitu ottaa komission palvelukseen. Cresson, joka halusi kuitenkin ottaa Berthelot'n henkilökohtaiseksi neuvonantajakseen, kääntyi hallintoyksiköiden puoleen, jotta ne tutkisivat, millä edellytyksillä Berthelot'n palvelukseen ottaminen olisi mahdollista. Lopulta Berthelot palkattiin kuudeksi

kuukaudeksi tutkimuksen pääosaston vierailevaksi tutkijaksi 1.9.1995 lähtien. Tämän jälkeen tätä määräaikaa jatkettiin helmikuun 1997 loppuun. Berthelot'n vierailevana tutkijana saamaa kuukausittaista korvausta alennettiin huhtikuusta 1996 alkaen eläkkeiden päällekkäisyyden kieltävän säännön nojalla hänen Ranskasta saamansa eläkkeen huomioon ottamiseksi. Pian tämän korvauksen alentamisen jälkeen Berthelot'n nimiin kirjoitettiin Cressonin kabinetissa 23.5. ja 21.6.1996 välisenä aikana 13 virkamatkamääräystä, joiden perusteella Berthelot sai noin 6 900 euron suuruisen rahamäärän. Berthelot siirrettiin 1.9.1996 lähtien palkkaluokasta II ylempään palkkaluokkaan I vierailevien tutkijoiden ura-alueella. Hänen kuukausipalkkansa, joka oli tuohon aikaan noin 4 500 euroa, kasvoi noin tuhannella eurolla. Tutkimuksen pääosaston kanssa tehdyn sopimuksen päätyttyä 1.3.1997 Berthelot'lle tarjottiin toista työsopimusta YTK:n vierailevana tutkijana vuoden määräajaksi, joka päättyi helmikuun lopussa 1998.

46 Euroopan parlamentin jäsenten esitettyä väitteitä, joiden mukaan komission jäsen Cresson oli syyllistynyt suosinnan harjoittamiseen palvelukseenotossa suosimalla kahta tuttavaansa, eri elimet suorittivat asiasta useita tutkimuksia.

47 Euroopan parlamentin ja komission alaisuuteen 27.1.1999 perustetun riippumattoman asiantuntijakomitean tehtäväksi annettiin laatia asiasta ensimmäinen kertomus sen selvittämiseksi, missä määrin komissio kollegiona tai yksi taikka useampi komission jäsen olivat vastuussa hiljattaisista petoksiin, huonoon hallintoon tai nepotismiin liittyvistä tapauksista, jotka oli mainittu parlamentin keskusteluissa. Komitea totesi 15.3.1999 esittämässään kertomuksessa Berthelot'n osalta, että kyse oli selvästi suosinnan harjoittamisesta.

48 Komissio esitti yhteisen eronpyyntönsä 16.3.1999 mutta jatkoi tehtävässään 8.9.1999 saakka.

49 OLAF käynnisti 20.7.1999 sisäisen tutkimuksen työsuhteen ehdoista, jotka liittyivät Berthelot'n palkkaamiseen komissioon vierailevaksi tutkijaksi. Se sai kertomuksensa valmiiksi 23.11.1999. Kertomuksen mukaan Berthelot'n laatimia ja allekirjoittamia raportteja ja matkamääräyksiä voitiin pitää väärennyksinä ja väärennysten käyttämisinä, joten kertomus oli syytä saattaa toimivaltaisten oikeusviranomaisten käsiteltäväksi asetuksen N:o 1073/1999 10 artiklan mukaisesti.

50 OLAF:n kertomus toimitettiin henkilöstön ja hallinnon pääosaston pääjohtajalle mahdollisten kurinpitomenettelyjen aloittamiseksi sekä Brysselin syyttäjävirastolle (Belgia). Kertomuksen johdosta aloitettiin useita kurinpitomenettelyitä komission virkamiehiä ja muita toimenhaltijoita vastaan sekä menettely Berthelot'lle aiheettomasti maksettujen varojen perimiseksi takaisin. Kantajaa vastaan ei vielä tässä vaiheessa aloitettu mitään kurinpitomenettelyä.

51 Henkilöstön ja hallinnon pääosasto ja myöhemmin IDOC, kun se oli perustettu 19.2.2002 tehdyllä komission päätöksellä K(2002) 540, suorittivat Berthelot'n osalta kaksi lisätutkimusta, joista toinen koski tutkimuksen pääosaston roolia ja toinen YTK:n osallisuutta asiaan. IDOC antoi 22.2.2002 hallinnollista lisätutkimusta koskevan kertomuksen Berthelot'n työskentelyajasta vierailevana tutkijana tutkimuksen pääosastossa ja YTK:ssa. IDOC:n kertomuksessa todettiin, että sen tehtäväksi annetuissa lisätutkimuksissa koottujen todisteiden ja lausuntojen perusteella Berthelot'n komission palvelukseen ottamisen taustalla oli mitä ilmeisimmin tarve maksaa asianomaiselle henkilölle palkkaa suorasta avusta, jota hän tarjoaisi komission jäsenelle Cressonille tämän henkilökohtaisena neuvonantajana.

52 Komission jäsenten kollegio päätti 21.1.2003 osoittaa Cressonille väitetiedoksiannon, joka koski asianomaista henkilöä vastaan esitettyjä väitteitä mahdollisen EY 213 artiklan 2 kohtaan ja EA 126 artiklan 2 kohtaan perustuvan menettelyn aloittamisen yhteydessä.

53 Tribunal de première instance de Bruxellesin tutkintatuomari V syytti 18.3.2003 Cressonia, Berthelot'ta ja kahdeksaa komission virkamiestä ja muuta toimenhaltijaa, joista yksi oli kantaja, väärennyksestä, väärennyksen käytöstä, petoksesta ja virka-aseman väärinkäytöstä. Komissio esiintyi asianomistajana Belgian rikostuomioistuimessa 11.9.2003.

54 Tribunal de première instance de Bruxelles otti huomioon suljetuin ovin pidetyssä istunnossa syyttäjäviranomaisen suullisesti esittämät syytteet ja viittasi tämän 3.2.2004 päivättyyn syytekirjelmään ja totesi 30.6.2004 antamassaan määräyksessä, ettei syytteitä ollut aihetta saattaa vireille tribunal correctionnelissa. Määräyksessä todettiin erityisesti, että tutkinta-aineiston perusteella oli selvää, että syytteet pitivät paikkansa puhuttaessa väärennyksistä ja petoksista, mutta minkään seikan perusteella ei ollut mahdollista syyttää varmasti jotakuta tutkinnan aikana epäillyksi joutunutta.

55 Komissio nosti 7.10.2004 kanteen, jossa vaadittiin yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Cresson oli syyllistynyt suosinnan harjoittamiseen tai ainakin törkeään huolimattomuuteen, jossa oli kyse EY 213 ja EA 126 artiklassa määrättyjen velvollisuuksien laiminlyönnistä, ja päättämään näin ollen, että Cressonin oikeus eläkkeeseen tai muihin vastaaviin etuuksiin lakkaa kokonaan tai osittain.

56 Yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa C-432/04, komissio vastaan Cresson, 11.7.2006 antamassaan tuomiossa (Kok., s. I-6387; jäljempänä asiassa komissio vastaan Cresson annettu tuomio), että Cresson oli laiminlyönyt komission jäsenyydestä johtuvia velvollisuuksiaan otettaessa palvelukseen Berthelot ja tämän työsuhteen ehtojen osalta. Komission Cressonia vastaan esittämän, eläkeoikeuden lakkaamista koskevasta vaatimuksesta yhteisöjen tuomioistuin totesi kuitenkin, että laiminlyönnin toteaminen oli sinänsä asianmukainen seuraamus eikä asianosaiselle ollut näin ollen aiheellista määrätä muuta seuraamusta.

II *Kantajaa koskevat tosiseikat*

57 Kantaja toimi Cressonin kabinettipäällikkönä 21.12.1995 alkaen heinäkuuhun 1997 saakka. Joulukuussa 1996 hänet nimitettiin hakemaansa pääneuvonantajan virkaan tutkimuksen pääosastossa. Kantaja halusi nimittäin lähteä Cressonin kabinetista Cressoniin toukokuusta 1996 lähtien kohdistuneiden jännitteiden vuoksi. Kantajan lähtö kabinetista toteutui kuitenkin vasta heinäkuussa 1997, koska Cresson hyväksyi seuraajaehdokkaan puuttumisen vuoksi hänen eropyyntönsä vasta tuolloin.

58 Kantajaa kuultiin epävirallisesti 15.9.1999 OLAF:n tutkimusten yhteydessä. Kantajalle ilmoitettiin 17.11.1999 häntä koskevien tutkimusten aloittamisesta. Häntä kuultiin virallisesti 19.11.1999. OLAF:n 23.11.1999 antamassa kertomuksessa mainittiin kantajan osalta, että virkamiesten osittain yhtenevien lausuntojen perusteella kantajan työhuoneessa oli todennäköisesti pidetty kokous, jonka aikana oli keskusteltu mahdollisuudesta siirtää Berthelot palkkaluokkaan I vierailevien tutkijoiden ura-alueella (OLAF:n kertomuksen 4.2.2 kohta). Kantajaa vastaan ei käynnistetty kurinpitomenettelyä OLAF:n kertomuksen johdosta.

59 Belgian ranskankielinen radio- ja televisioyhtiö RTBF lähetti 27.12.2000 suositun ohjelman ”Au nom de la loi”, jonka yhtenä aiheena oli Cressonia koskeva asia. Lähetyksen lyhyessä osiossa mainittiin kantajan nimi ja näytettiin kuvaa asiakirjasta, jonka kerrottiin olevan pöytäkirja OLAF:n suorittamasta kantajan kuulemisesta.

60 Henkilöstön ja hallinnon pääosasto ilmoitti kantajalle 7.2.2001, että komissio oli päättänyt pidättää kantajan lainkäytöllisen koskemattomuuden, mitä tribunal de première instance de Bruxellesin tutkintatuomari V oli vaatinut komission puheenjohtajalta 18.12.2000.

61 IDOC:n kertomuksessa, joka annettiin 22.2.2002, täsmennettiin kantajan osalta, että tutkimuksissa ilmenneiden seikkojen analysoinnin perusteella vaikutti siltä, että kantajan työhuoneessa oli pidetty 21.–29.11.1996 välisenä aikana kokous, jossa oli keskusteltu mahdollisuudesta siirtää Berthelot palkkaluokkaan I vierailevien tutkijoiden ura-alueella (IDOC:n kertomuksen 4.4 kohta).

62 Kantajaa syytettiin 18.3.2003 (ks. edellä 53 kohta) yhtäältä asiakirjojen väärennyksestä tai osallisuudesta asiakirjojen väärennykseen, kun tämä oli laatinut tai teettänyt kolmetoista virkamatkamääräystä ja kolmetoista matkalaskua ja tehnyt tai teettänyt niihin jokaiseen totuuden vastaisia merkintöjä, ja

toisaalta petoksesta tai osallisuudesta petokseen edellä mainitussa syytteessä tarkoitettua matkakulua korvattaessa. Kantaja sai 7.4.2003 tutkintatuomarin kirjeen, jossa ilmoitettiin häntä koskevasta syytteestä.

63 Syytteen seurauksena kantaja sairastui masennukseen ja joutui olemaan useita jaksoja sairauslomalla.

64 Kantaja toimitti komissiolle 25.7.2003 ”ilmoituksen tapaturmasta/ammattitaudista”. Ilmoituksen ohessa toimitettiin kantajan lääkärinlausunto, mutta ilmoituksessa ei nimenomaisesti syytetty komissiota työpaikkakiusaamisesta.

65 Komissio ilmoitti 31.7.2003 vastaanottaneensa kantajan 25.7.2003 toimittaman ilmoituksen ja ilmoitti kantajalle, että tämän sairauden luonne ja alkuperä selvitettäisiin tutkimuksissa.

66 Syyskuussa 2003 viikko sen jälkeen, kun kantaja oli palannut työhönsä sairauslomaltaan, hänen vastuullaan ollut tutkimusohjelma keskeytettiin henkilöstön ja hallinnon pääosaston vaatimuksesta. Tapauksen vuoksi kantaja joutui jäämään jälleen sairauslomalle, ja työstäpoissaolo jatkui vuoden 2004 tammikuun alkuun.

67 Tutkimuksen pääosaston pääjohtaja ilmoitti kantajalle suullisesti 16.1.2004, että nimittävä viranomainen aikoi aloittaa järjestelyt kantajan siirtämiseksi eläkkeelle yksikön edun vuoksi henkilöstösääntöjen 50 artiklan mukaisesti. Tieteellisestä tutkimuksesta vastaavan komission jäsenen kabinettipäällikkö vahvisti tämän tiedon kantajalle 20.1.2004, mutta aikomusta ei koskaan pantu täytäntöön. Mainitun ilmoituksen vuoksi kantajan masennus paheni jälleen, ja hän joutui jäämään sairauslomalle 22.1.2004 ja oli pois töistä vuoden 2004 loppuun.

68 Henkilöstö- ja hallintoasioista ja siten myös kurinpitomenettelyistä ja -asioista vastaava komission jäsen Kinnock päätti 16.1.2004 aloittaa nimittävänä viranomaisena kurinpitomenettelyn kantajaa vastaan ja keskeyttää menettelyn 30.4.2004 saakka sovellettujen henkilöstösääntöjen 88 artiklan viidennen kohdan mukaisesti siihen saakka, kunnes belgialaisen rikostuomioistuimen tuomio olisi saanut lainvoiman. Tämä päätös merkitsi, että syytteen lisäksi kantajaa moitittiin osallisuudesta Cressonin kabinettipäällikkönä yhtäältä Berthelot’n sääntöjenvastaiseksi katsottuun siirtämiseen palkkaluokkaan I vierailevien tutkijoiden ura-alueella tutkimuksen pääosastossa ja toisaalta niin ikään sääntöjenvastaiseksi katsottuun Berthelot’n palkkaamisen YTK:n vierailevaksi tutkijaksi.

69 Syyttäjäviranomaisen 3.2.2004 päivätyssä syytekirjelmässä (ks. edellä 54 kohta) esitettiin kantajaan kohdistetusta väärennyssyytteestä seuraavat seikat:

”Vaikka [kantaja] oli – – Cressonin kabinettipäällikkö, yksikään lausunto ei koske häntä suoraan eikä epäsuorasti, eikä hänen voida minkään aineellisen todisteen, kuten ilmoituksen tai allekirjoituksen, perusteella todeta olleen osallisena tosiseikkojen tapahtumissa; hän toimitti itse todisteita, jotka osoittavat vääriksi virkamatkamääräykset, joiden mukaan toinen syytetty (Berthelot) tuli tiistaisin Brysseliin komission jäsenen Cressonin mukana tämän autossa ja lähti torstaisin takaisin Châtellerault’hon (Ranskaan), kun kyseiset päivät vastaavat päinvastaiseen suuntaan toteutettujen virkamatkojen päivämääriä – –.”

70 Syyttäjäviranomaisen syytekirjelmässä todetaan, ettei kantajaa vastaan ole mitään näyttöä väärennyksistä eikä petoksesta.

71 Komission ”Työterveyshuolto – Bryssel” -yksikön päällikkö ilmoitti kantajalle 25.5.2004 aikovansa kantajan sairauspoissaolojen vuoksi pyytää nimittävää viranomaista aloittamaan työkyvyttömyysmenettelyn kantajan osalta ja kysyi kantajalta, vastustiko tämä asiaa.

72 Kantaja vastasi 23.6.2004 päivätyllä kirjeellä, ettei vastustanut tällaisen menettelyn aloittamista edellyttäen, että menettely perustuisi yksinomaan henkilöstösääntöjen 78 artiklan viidenteen kohtaan, joka koski tapauksia, joissa työkyvyttömyyden syynä oli ammattitauti.

73 ”Työterveyshuolto – Bryssel” -yksikön päällikkö vastasi kantajalle 29.6.2004 ottaneensa huomioon tämän 23.6.2004 päivätyn kirjeen. Lisäksi päällikkö ilmoitti haluavansa kiinnittää kantajan huomion siihen, ettei työkyvyttömyyslautakunnan voinut olettaa ennalta toteavan päätelmissään työkyvyttömyyden johtuvan ammattitaudista vaan että työkyvyttömyyslautakunta tutkisi asiaa.

74 Belgialaisen rikostuomioistuimen päätettyä 30.6.2004 jättää asian sikseen kantajan ja muiden syytettyjen osalta (ks. edellä 54 kohta) komissio lähetti kantajalle 13.7.2004 päivätyn kirjeen, jossa ilmoitettiin seuraavaa:

”Kuten tiedätte, teitä koskeva kurinpitomenettely on ollut keskeytettynä kunnes [komission jäsenten] kollegion tekee päätöksen Cressonin asiassa.

– –

Kun [belgialaisen rikostuomioistuimen määräykseen] ei enää voi hakea muutosta ja kun oikeudellinen yksikkö on sen analysoinut, kaikki Cressonia koskevat kysymykset annetaan [komission jäsenten] kollegion päätettäviksi. Heti tämän jälkeen muut asiakirjat, myös teidän asiakirjanne, tutkitaan uudelleen tehdyn päätöksen perusteella ja annetaan uudelleen nimittävän viranomaisen käsiteltäviksi.”

75 Nimittävä viranomainen nimitti kantajan uudelleen 20.7.2004 tekemällään ja välittömästi voimaan tulleella päätöksellä vasta perustettuun virkaan tutkimuksen pääosaston pääjohtajan alaisuudessa toimivaksi talousasioista vastaavaksi pääneuvonantajaksi (jäljempänä uudelleennimityspäätös). Päätöksen ensimmäisessä kohdassa vedotaan ylemmän johtajiston liikkuvuutta koskevan politiikan täytäntöönpanoon ja yksikön etuun.

76 Kantaja osoitti nimittävälle viranomaiselle 14.10.2004 valituksen, jossa hän vastusti uudelleennimityspäätöstä. Nimittävä viranomainen hylkäsi valituksen 15.3.2005 tehdyllä päätöksellä. Kantaja ei nostanut kannetta tuomioistuimessa tästä viimeksi mainitusta päätöksestä.

77 Kantaja teki 22.10.2004 henkilöstösääntöjen 90 artiklan 1 kohdan mukaisen hakemuksen ja pyysi päättämään häntä vastaan aloitetun kurinpitomenettelyn. Hakemuksensa tueksi kantaja vetosi belgialaisen rikostuomioistuimen päätökseen jättää asia siirtämättä.

78 Kantaja teki komissiolle 25.10.2004 uuden ”ilmoituksen työtapaturmasta ja/tai ammattitaudista”, jossa hän väitti edelleen, että hänen masennuksensa johtui kaikista niistä toimenpiteistä, joita komissio oli hänen osaltaan toteuttanut ja jotka osoittavat, että hänelle haluttiin aiheuttaa vahinkoa ja tehdä kiusaa.

79 Työkyvyttömyyslautakunta antoi päätelmänsä 29.10.2004. Päätelmien mukaan kantaja oli pysyvästi ja täydellisesti työkyvytön niin, ettei hän voinut suorittaa minkään palkkaryhmänsä toimeen kuuluvia tehtäviä. Päätelmissä tarkennettiin lisäksi, ettei työkyvyttömyyslautakunta ottanut tässä vaiheessa kantaa mahdolliseen todetun työkyvyttömyyden ja kantajan ammatillisen toiminnan väliseen suhteeseen vaan ”odotti, että tilapäisiltä elimiltä saatava merkityksellinen näyttö olisi käytettävissä”.

80 Kantaja siirrettiin viran puolesta eläkkeelle nimittävän viranomaisen 8.11.2004 tekemällä päätöksellä, joka tuli voimaan 30.11.2004, henkilöstösääntöjen 53 artiklan perusteella, ja hänelle myönnettiin henkilöstösääntöjen 78 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti vahvistettu työkyvyttömyyskorvaus.

81 Komissio ilmoitti 25.11.2004 vastaanottaneensa kantajan 25.10.2004 päivätyn kirjeen ja ilmoitti kantajalle, että heinäkuussa 2003 aloitettu henkilöstösääntöjen 73 artiklan mukainen menettely saataisiin pian päätökseen. Lisäksi komissio ilmoitti kantajalle, että tämän esittämien

työpaikkakiusaamista koskevien väitteiden vuoksi hakemus, joka koski hänen sairautensa tunnustamista ammattitaudiksi, oli annettava käsiteltäväksi IDOC:lle, jolla on OLAF:n tavoin toimivaltuudet hallinnollisen tutkimuksen suorittamiseen.

82 Kantaja osoitti komissiolle 24.12.2004 päivätyn kirjeen, jossa hän pyysi komissiota peruuttamaan päätöksensä antaa asia IDOC:n tutkittavaksi. Pyyntönsä tueksi hän esitti yhtäältä, että tällainen tutkimus vain pidentäisi entisestään jo lähes kaksi vuotta käynnissä ollutta menettelyä, ja toisaalta, ettei IDOC ollut puolueeton. Lisäksi kantaja pyysi kirjeessään komissiota tarkentamaan ensinnäkin, voisiko tällaisesta päätöksestä tehdä henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun valituksen ja oliko komissio toiseksi sulkenut lopullisesti pois mahdollisuuden, että kantaja voisi olla työtapaturman uhri.

83 Komissio vastasi kantajalle 4.2.2005 päivätyllä kirjeellä, ettei kantajaa koskevien asiakirjojen siirtämistä IDOC:n käsiteltäväksi koskevasta päätöksestä voinut valittaa eikä arvostelua IDOC:n puolueettomuudesta voitu hyväksyä. Lisäksi komissio ilmoitti kantajalle, ettei tämä ollut tehnyt tapaturmailmoitusta, koska tämä oli maininnut 25.7.2003 tekemässään ilmoituksessa nimenomaan vanhojen vakuutusmääräysten 17 artiklan (joka koski ammattitauti-ilmoitusta) eikä kyseisten määräysten 16 artiklaa (joka koski tapaturmailmoitusta).

84 Nimittävä viranomainen hylkäsi 28.2.2005 tekemällään päätöksellä kantajan 22.10.2004 tekemän hakemuksen, jossa pyydettiin päättämään kantajaan kohdistettu kurinpitomenettely. Päätöstä perusteltiin sillä, että kurinpitomenettely ja rikosoikeudellinen menettely olivat erillisiä ja että vaikka Belgiassa käyty rikosoikeudellinen menettely oli päättynyt siihen, ettei asiaa saatettu vireille, näin ollen kurinpitomenettelyä ei tarvinnut päättää. Komissio totesi lisäksi, että kantajaan kohdistetun kurinpitomenettelyn keskeyttämistä oli edelleen jatkettava, koska menettelyllä oli ilmennyt olevan yhteys yhteisöjen tuomioistuimessa 7.10.2004 Cressonia vastaan nostettuun kanteeseen. Kantajaa koskevan kurinpitomenettelyn keskeyttämisen jatkamista perusteltiin muun muassa seuraavasti:

”Asiassanne tehtävä päätös, olipa kyse asian mahdollisesta päättämisestä tai mahdollisista jatkotoimista, ei ole täysin merkityksetön Cressonia vastaan yhteisöjen tuomioistuimessa vireillä olevan asian kannalta, ja se voitaisiin näin ollen katsoa yritykseksi käyttää asiatonta vaikutusvaltaa.

Vaikka [yhteisöjen tuomioistuimessa Cressonia vastaan vireillä oleva asia] ei ole rikosoikeudellinen, on kuitenkin sovellettava oikeuskäytäntöä, joka koskee kurinpitomenettelyn keskeyttämisen perusteita syytteeseenpanon yhteydessä henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 25 artiklan (– – [30.4.2004 saakka sovellettujen henkilöstösääntöjen 88 artiklan [viidennen kohdan]) mukaisesti. [Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin] on nimittäin todennut tältä osin, että kyseisen artiklan tarkoituksena on myös olla saattamatta virkamiestä häneen kohdistetun syytteeseenpanon yhteydessä epäedullisempaan asemaan kuin missä hän olisi ollut, jos hallintoviranomaisen päätöstä ei olisi tehty (asia T-74/96, Tzoanos v. komissio, tuomio 19.3.1998, Kok. H., s. [I-A-129 ja] II-343 – –).”

85 Kantaja teki 24.3.2005 päivätyllä kirjeellä kolmannen ”ilmoituksen työtapaturmasta/ammattitaudista”.

86 Komissio ilmoitti kantajalle 12.5.2005 päivätyllä kirjeellä, että tämän uusi ilmoitus, joka ei muuttanut asiasisältöä mitenkään, liitettiin yksinkertaisesti kantajan henkilökansioon. Lisäksi kirjeessä ilmoitettiin kantajalle, että IDOC oli antanut 16.3.2005 henkilökohtaisten etuuksien hallinto- ja maksutoimiston (PMO) tapaturma- ja ammattitautivakuutusasiainyksikölle ”lausuntonsa”, jonka perusteella vanhojen vakuutusmääräysten 17 artiklan nojalla aloitettu tutkintamenettely voitiin päättää (jäljempänä IDOC:n lausunto).

87 Kantaja pyysi 19.5.2005 päivätyllä kirjeellä, että tämä IDOC:n lausunto toimitettaisiin hänelle.

88 Kantaja teki 20.5.2005 valituksen päätöksestä, jossa kieltäydyttiin päättämästä kurinpitomenettelyä hänen hakemuksensa johdosta.

89 PMO:n tapaturma- ja ammattitautivakuutusasiainyksikön päällikkö kieltäytyi 9.6.2005 päivätyllä kirjeellä toimittamasta kantajalle jäljennöstä vanhojen vakuutusmääräysten 17 artiklan nojalla aloitettuun tutkimukseen liittyvästä IDOC:n lausunnosta. Hän kieltäytyi ”kunnes toisin päätetään” vetoamalla kahteen perusteeseen. Ensinnäkin kyseinen lausunto oli valmisteleva toimi, joka oli oltava toimielimen nimeämän lääkärin käytettävissä ilman, että sen ilmaiseminen vaikuttaisi ennalta lääkärin laadittavana olevan selvityksen päätelmiin. Toiseksi asiassa voitiin hänen mukaansa soveltaa asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan kolmannen luetelmakohdan poikkeusta, jonka mukaan toimielin voi kieltäytyä luovuttamasta asiakirjaa, jonka ilmaiseminen voisi vahingoittaa tarkastus-, tutkinta- ja tilintarkastustoimien tarkoitusten suojaa.

90 Kantaja esitti 29.6.2005 päivätyllä kirjeellä nimittävälle viranomaiselle hakemuksen, jonka kantaja jätti 4.7.2005 ja jossa vaadittiin korvauksia kaikista vahingoista, joita hänelle oli hänen mukaansa aiheutunut komission lukuisten virheiden vuoksi.

91 Valitus, joka oli päivätty 20.5.2005, hylättiin nimittävän viranomaisen 26.9.2005 tekemällä päätöksellä.

92 Hakemus, joka oli päivätty 29.6.2005, hylättiin nimittävän viranomaisen 10.11.2005 tekemällä päätöksellä. Kantaja teki 23.1.2006 viimeksi mainitusta päätöksestä valituksen, joka oli päivätty 19.1.2006. Valitus hylättiin implisiittisellä päätöksellä henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisesti.

93 Kantaja pani 16.12.2005 vireille hänen 20.5.2005 päivätyn valituksensa hylkäämisestä 26.9.2005 tehdyn päätöksen (ks. edellä 88 ja 91 kohta) johdosta kanteen, joka kirjattiin viitenumerolla F-124/05.

94 Asiassa komissio vastaan Cresson annettiin tuomio 11.7.2006.

95 Kantaja pani 10.8.2006 vireille hänen 19.1.2006 päivätyn valituksensa hylkäämisestä tehdyn implisiittisen päätöksen (ks. edellä 92 kohta) johdosta kanteen, joka kirjattiin viitenumerolla F-96/06.

96 Komission varapuheenjohtaja Kallas ilmoitti kantajalle 16.10.2006, että tutkittuaan huolellisesti asiassa komissio vastaan Cresson annetun tuomion hän oli päättänyt päättää kantajaan kohdistuneen kurinpitomenettelyn.

97 Komissio ilmoitti kantajalle 16.3.2007 päätösluonnoksen, jossa kieltäydytään tunnustamasta kantajan sairautta ammattitaudiksi toimielimen nimeämän lääkärin päätelmien perusteella.

98 Kantaja pyysi 3.5.2007 kutsumaan koolle vakuutusmääräysten 22 artiklassa tarkoitetun lääketieteellisen lautakunnan.

99 Lääketieteellinen lautakunta antoi 5.12.2007 selvityksensä, jossa se tunnusti yksimielisesti kantajan sairauden olevan ammattitauti. Lääketieteellisen lautakunnan selvityksen päätelmissä todettiin seuraavaa:

”1. Ammatillisessa toiminnassaan kokemansa psyykkisen järkytyksen seurauksena [kantajasta] tuli [7.4.]2003 tilapäisesti täydellisesti työkyvytön, ja työkyvyttömyyttä kesti 10.4.2003 alkaen ainakin 31.8.2003 asti.

2. Tämän jälkeen [kantaja] yritti kahta lyhytaikaiseksi jäänyttä ja epäonnistunutta paluuta työhön, joiden seurauksena kantajasta tuli uudelleen tilapäisesti täydellisesti työkyvytön, millä on ilmeinen yhteys alkuperäiseen sairauteen.

3. Tämän lääketieteellisen asiantuntijatyön päättyessä [kantaja] on edelleen tilapäisesti täydellisesti työkyvytön, eikä hänen tilanteensa vaikuta vakaantuneen.

4. [Kantaja] on tutkittava uudelleen noin kahden vuoden päästä jommankumman osapuolen pyynnöstä.

_ _”

100 Lääketieteellisen lautakunnan selvityksen asian tarkasteluosiossa todettiin lisäksi seuraavaa:

”Tässä tilanteessa lääketieteellinen lautakunta on yksimielisesti sitä mieltä, että [kantajan] psyykkistä tilaa on pidettävä vielä muuttuvana eikä hänen nykytilaansa voida siis pitää vakaantuneena.

Nämä eri seikat huomioon ottaen lääketieteellinen lautakunta on yksimielisesti sitä mieltä, että [kantajan] työkyvyn aleneman voidaan perustellusti todeta olleen yli 66-prosenttinen 18.3.2003 lähtien.”

101 PMO:n tapaturma- ja ammattitautivakuutusasiainyksikön päällikkö lähetti kantajalle 28.3.2008 kirjeen, jossa hän ilmoitti pystyvänsä tunnustamaan lääketieteellisen lautakunnan 5.12.2007 antaman lausunnon perusteella, että kantajan sairaus on ammattitauti. Kirjeeseen oli liitetty lääketieteellisen lautakunnan 5.12.2007 antama lausunto.

102 Kantaja lähetti 8.4.2008 päivätyn kirjeen PMO:n tapaturma- ja ammattitautivakuutusasiainyksikön päällikölle ja pyysi tätä tekemään viipymättä päätöksen henkilöstösääntöjen 73 artiklan 2 kohdan b alakohdan täytäntöönpanosta.

103 PMO:n tapaturma- ja ammattitautivakuutusasiainyksikön päällikkö vastasi kantajalle 28.4.2008, että koska 5.12.2007 annetusta lääketieteellisen lautakunnan lausunnosta käy ilmi, ettei kantajan tila ollut vielä ”vakaantunut” ja että tila pitäisi tutkia uudelleen noin kahden vuoden päästä, hänen oli mahdotonta tehdä tässä vaiheessa päätöstä henkilöstösääntöjen 73 artiklan 2 kohdan b alakohdan soveltamisesta.

104 Työkyvyttömyyslautakunta kokoontui uudelleen 9.6.2008 ja totesi lääketieteellisen lautakunnan 5.12.2007 antaman lausunnon perusteella, että kantajan työkyvyttömyyden syynä oli sairaus, joka oli ammattitauti.

105 Työkyvyttömyyslautakunnan 9.6.2008 antamien päätelmien perusteella nimittävä viranomainen myönsi kantajalle 16.6.2008 tekemällään päätöksellä, jolla kumottiin ja korvattiin 8.11.2004 tehty päätös, oikeuden henkilöstösääntöjen 78 artiklan viidennen kohdan säännösten mukaisesti vahvistettuun työkyvyttömyyskorvaukseen kantajan työkyvyttömyyden alkamispäivästä eli 30.11.2004 lukien.

106 Kantaja pani 18.2.2009 virkamiestuomioistuimessa vireille kolmannen kanteen, joka kirjattiin viitenumerolla F-12/09, A vastaan komissio, ja jossa hän vaatii, että komission 28.4.2008 tekemä päätös, jossa kieltäydytään ottamasta kantaa henkilöstösääntöjen 73 artiklan 2 kohdan b alakohtaan, kumotaan ja että hänelle korvataan vahingot, joita hänelle on aiheutunut kaikista niistä virheistä, joita komissio on hänen mukaansa tehnyt hoitaessaan menettelyä hänen sairautensa tunnustamisesta ammattitaudiksi.

Asian käsittelyn vaiheet

I *Asia F-124/05 ennen yhdistämistä asiaan F-96/06*

107 Komissio esitti virkamiestuomioistuimen kirjaamoon 12.4.2006 toimittamallaan erillisellä asiakirjalla kannetta koskevan oikeudenkäyntiväitteen Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen – jota sovelletaan virkamiestuomioistuimeen soveltuvin osin

virkamiestuomioistuimen työjärjestyksen voimaantuloon asti Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen perustamisesta 2.11.2004 tehdyn neuvoston päätöksen 2004/752/EY, Euratom (EUVL L 333, s. 7) 3 artiklan 4 kohdan mukaisesti – 114 artiklan 1 kohdan nojalla.

108 Kantaja esitti virkamiestuomioistuimen kirjaamoon faksitse 12.5.2006 saapuneella asiakirjalla (jonka alkuperäiskappale toimitettiin 18.5.2006) huomautuksensa oikeudenkäyntiväitteestä.

109 Virkamiestuomioistuin siirsi 29.6.2006 antamallaan määräyksellä oikeudenkäyntiväitteen ratkaistavaksi pääasian yhteydessä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla.

110 Tehtyään päätöksen kantajaan kohdistetun kurinpitomenettelyn päättämisestä komissio vaati virkamiestuomioistuimen kirjaamoon 18.10.2006 faksitse saapuneella erillisellä asiakirjalla (jonka alkuperäiskappale toimitettiin 19.10.2006) lausunnon antamisen raukeamista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdan nojalla.

111 Kantaja esitti virkamiestuomioistuimen kirjaamoon faksitse 2.11.2006 saapuneella asiakirjalla (jonka alkuperäiskappale toimitettiin 6.11.2006) huomautuksensa lausunnon antamisen raukeamista koskevasta vaatimuksesta.

112 Virkamiestuomioistuin siirsi 22.11.2006 antamallaan määräyksellä lausunnon antamisen raukeamista koskevan vaatimuksen ratkaistavaksi pääasian yhteydessä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla.

113 Komissio toimitti vastineensa 8.1.2007 faksitse (alkuperäiskappale toimitettiin 11.1.2007).

114 Virkamiestuomioistuin keskeytti 27.3.2007 antamallaan määräyksellä asian käsittelyn asianosaisten yhteisestä vaatimuksesta, kunnes kantajan henkilöstösääntöjen 73 artiklan perusteella aloittama menettely olisi saatu päätökseen tai enintään 30.6.2007 asti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 77 artiklan c kohdan nojalla. Asian käsittelyä lykättiin uudelleen samalla perusteella 24.7.2007 ja 26.10.2007 annetuilla määräyksillä asianosaisten yhteisestä vaatimuksesta, kunnes kantajan henkilöstösääntöjen 73 artiklan perusteella aloittama menettely olisi saatu päätökseen tai enintään 31.10.2007 asti ja 1.3.2008 asti.

115 Virkamiestuomioistuin kehotti prosessinjohtotoimina asianosaisia vastaamaan kirjallisiin kysymyksiin ja toimittamaan joitakin asiakirjoja. Asianosaiset noudattivat kehotusta asetetussa määräajassa.

116 Virkamiestuomioistuin päätti 9.7.2008 siirtää asian täysistunnon käsiteltäväksi.

II *Asia F-96/06 ennen yhdistämistä asiaan F-124/05*

117 Komissio toimitti vastineensa 20.11.2006 faksitse (alkuperäiskappale toimitettiin 22.11.2006).

118 Virkamiestuomioistuin keskeytti 27.3.2007 antamallaan määräyksellä asian käsittelyn asianosaisten yhteisestä vaatimuksesta, kunnes kantajan henkilöstösääntöjen 73 artiklan perusteella aloittama menettely olisi saatu päätökseen tai enintään 30.6.2007 asti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 77 artiklan c kohdan nojalla. Asian käsittelyä lykättiin uudelleen samalla perusteella 24.7.2007 ja 26.10.2007 annetuilla määräyksillä asianosaisten yhteisestä vaatimuksesta, kunnes kantajan henkilöstösääntöjen 73 artiklan perusteella aloittama menettely olisi saatu päätökseen tai enintään 31.10.2007 asti ja 1.3.2008 asti.

119 Virkamiestuomioistuin kehotti prosessinjohtotoimina asianosaisia vastaamaan kirjallisiin kysymyksiin ja toimittamaan joitakin asiakirjoja. Asianosaiset noudattivat kehotusta asetetussa määräajassa.

120 Virkamiestuomioistuin päätti 9.7.2008 siirtää asian täysistunnon käsiteltäväksi.

III *Yhdistetyt asiat F-124/05 ja F-96/06*

121 Virkamiestuomioistuimen presidentin 22.1.2009 antamalla määräyksellä asiat F-124/05 ja F-96/06 yhdistettiin suullista käsittelyä ja lopullista ratkaisua varten työjärjestyksen 46 artiklan nojalla.

122 Virkamiestuomioistuin kehotti prosessinjohtotoimina asianosaisia vastaamaan kirjallisiin kysymyksiin ja toimittamaan joitakin asiakirjoja. Asianosaiset noudattivat kehotusta asetetussa määräajassa.

Asianosaisten vaatimukset

I *Asia F-124/05*

123 Kantaja vaatii virkamiestuomioistuinta

— kumoamaan päätöksen kieltäytyä päättämästä kurinpitomenettelyä

— kumoamaan komission 26.9.2005 tekemän päätöksen, jolla hylättiin kantajan 20.5.2005 tekemä valitus

— toteamaan, että kantajan 22.10.2004 esittämä vaatimus on otettava tutkittavaksi ja että se on perusteltu

— toteamaan komission olevan vastuussa virheistä, joita se on tehnyt tehdessään päätöksen kieltäytyä päättämästä kurinpitomenettelyä ja tehdessään päätöksen 26.9.2005

— velvoittamaan komission maksamaan hänelle ja hänen perheelleen 3 163 602 euron suuruisen rahamäärän

— määräämään 3.3.1994 annettujen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaajan ohjeiden 18 artiklan 4 kohdan mukaisesti, että kantajan nimi jätetään pois nyt käsiteltävää riita-asiaa koskevista julkaisuista

— velvoittamaan komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

124 Komissio vaatii virkamiestuomioistuinta

— toteamaan, että lausunnon antaminen kanteesta raukeaa

— toissijaisesti jättämään kanteen tutkimatta

— vaihtoehtoisesti toissijaisesti toteamaan kanteen perusteettomaksi

— määräämään oikeudenkäyntikuluista lain mukaisesti ja toissijaisesti päättämään oikeudenkäyntikuluista sen jälkeen, kun on tehty päätös viitenumerolla F-96/06 kirjatun kanteen käsittelystä.

II *Asia F-96/06*

125 Kantaja vaatii virkamiestuomioistuinta

— toteamaan komission vastuulliseksi virheistä, jotka se on tehnyt

— velvoittamaan komission maksamaan hänelle ja hänen perheelleen 3 163 602 euron suuruisen rahamäärän

— määräämään 3.3.1994 annettujen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaajan ohjeiden 18 artiklan 4 kohdan mukaisesti, että kantajan nimi jätetään pois nyt käsiteltävää riita-asiaa koskevista julkaisuista

— velvoittamaan komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

126 Komissio vaatii virkamiestuomioistuinta

— toteamaan, että osaa kanteesta ei voida ottaa tutkittavaksi tai vähintäänkin hylkäämään sen perusteettomana

— päättämään oikeudenkäyntikuluista lain mukaisesti.

Oikeudellinen arviointi

I *Kanne F-124/05*

127 Ensin on tutkittava komission esittämä vaatimus kannetta koskevan lausunnon antamisen raukeamisesta.

A *Asianosaisten lausumat*

128 Komissio esittää lausunnon antamisen raukeamista koskevan vaatimuksensa perusteeksi kaksi perustelua. Ensinnäkään kantajalla ei ollut enää intressiä vaatia kumoamaan kurinpitomenettelyn päättämisestä kieltäytymistä koskevaa päätöstä, kun nimittävä viranomainen oli tehnyt 16.10.2006 päätöksen kyseisen menettelyn päättämisestä asiassa komissio vastaan Cresson annetun tuomion johdosta. Toiseksi kanteessa F-124/05 esitetyt korvausvaatimukset ovat pääosin samat kuin kanteessa F-96/06.

129 Kantaja täsmentää, ettei se kiistä sitä, että kanne on jäänyt vaille kohdetta kurinpitomenettelyn päättämisestä kieltäytymistä koskevaan päätökseen kohdistuneen kumoamisvaatimuksen osalta. Sitä vastoin hänen mielestään korvausvaatimus on edelleen täysin merkityksellinen. Kantajan mukaan on niin, että koska kanne F-124/05 on nostettu ennen kannetta F-96/06, virkamiestuomioistuimen on ratkaistava ensimmäinen kanne ensin ja otettava sitten kyseinen ratkaisu huomioon toisen kanteen käsittelyssä.

B *Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta*

130 Kantajan 22.10.2004 esittämän vaatimuksen tarkoituksena oli saada häneen kohdistettu kurinpitomenettely päätettyä. Nimittävä viranomainen päätti kyseisen menettelyn 16.10.2006 tekemällään päätöksellä. Kantajan hakema ratkaisu toteutui siis viimeksi mainitulla päätöksellä.

131 Lisäksi kantaja myönsi itse, että kumoamista koskevat vaatimukset jäivät vaille kohdetta, kun komissio teki päätöksen häntä vastaan aloitetun kurinpitomenettelyn päättämisestä. Tätä myöntämistä voidaan pitää kantajan luopumisena mainituista vaatimuksista.

132 Edellä esitetyn perusteella lausunnon antaminen kumoamista koskevista vaatimuksista raukeaa.

133 Sitä vastoin kanteen korvausvaatimuksilla on edelleen merkitystä.

134 Aluksi on todettava, että ensinnäkin viitenumerolla F-96/06 kirjatun kanteen kahdeksannessa kanneperusteessa viitataan kaikkiin viitenumerolla F-124/05 kirjatussa kanteessa esitettyihin kanneperusteisiin ja toiseksi viitenumerolla F-96/06 kirjatun kanteen vaatimukset ovat samat kuin viitenumerolla F-124/05 kirjatussa kanteessa esitetyt korvausvaatimukset.

135 Tämän jälkeen on muistutettava, että kun kanteen osat, tavoite ja kanneperusteet ovat samat kuin aiemmin nostetussa kanteessa, kanne on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti jätettävä tutkimatta (yhdistetyt asiat 58/72 ja 75/72, Perinciolo v. neuvosto, tuomio 17.5.1973, Kok., s. 511, 3–5 kohta; yhdistetyt asiat 172/83 ja 226/83, Hoogovens Groep v. komissio, tuomio 19.9.1985, Kok., s. 2831, 9 kohta; yhdistetyt asiat 358/85 ja 51/86, Ranska v. parlamentti, tuomio 22.9.1988, Kok., s. 4821, Kok. Ep. IX, s. 625, 12 kohta ja asia F-22/06, Vienne ym. v. parlamentti, määräys 19.9.2006, Kok. H., s. I-A-1-101 ja II-A-1-377, 12 kohta).

136 Vaikka kanne F-124/05 on kirjattu ennen kannetta F-96/06 ja kun otetaan huomioon, että asiat F-124/05 ja F-96/06 on yhdistetty suullista käsittelyä ja lopullisen ratkaisun antamista varten, virkamiestuomioistuimen mielestä on kuitenkin hyvän oikeudenhoidon kannalta tarkoituksenmukaisinta olla tutkimatta kantajan viitenumerolla F-124/05 kirjatun kanteen yhteydessä esittämiä korvausvaatimuksia ja tutkia ne sen sijaan viitenumerolla F-96/06 kirjatun kanteen yhteydessä.

137 Komission vaatimus kannetta koskevan lausunnon antamisen raukeamisesta on siis hyväksyttävä kokonaisuudessaan.

II *Kanne F-96/06*

A *Tutkittavaksi ottaminen*

1. Asianosaisten lausumat

138 Suullisessa käsittelyssä komissio on esittänyt, että vahingonkorvauskanne on ennenaikainen ja se on näin ollen jätettävä tutkimatta, koska kantaja on aloittanut menettelyn, jolla pyrki saamaan sairautensa tunnustettua ammattitaudiksi. Komissio perusti väitteensä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-300/97, Latino vastaan komissio, 15.12.1999 antamaan tuomioon (Kok. H., s. I-A-259 ja II-1263, 94 ja 95 kohta), jonka mukaan virkamiehen vaatimus, joka koski korvauksia ammattitaudista aiheutuneista aineettomista vahingoista, oli ennenaikainen sillä perusteella, ettei kanteen vireillepanohetkellä ollut mahdollista arvioida, mihin asianmukaiseen korvaukseen kyseisellä virkamiehellä olisi oikeus henkilöstösääntöjen mukaisesti. Komissio korostaa, että nyt käsiteltävässä asiassa lääketieteellisen lautakunnan lausunnon mukaan kantajan työkyvyttömyysastetta ei ollut mahdollista määrittää, koska hänen terveydentilansa ei ollut vakaantunut, ja kantajan tapaus on tutkittava uudelleen noin kaksi vuotta myöhemmin. Komission mukaan ennen uuden tutkimuksen tulosten saamista oli mahdotonta määrittää, minkä suuruisen korvauksen kantaja voisi saada henkilöstösääntöjen 73 artiklan 2 kohdan nojalla. Nämä tiedot ovat kuitenkin välttämättömiä, jotta virkamiestuomioistuin voisi päättää, riittävätkö kantajalle kyseisen säännöksen nojalla suositeltavat korvaukset korvaamaan tälle aiheutuneet vahingot.

139 Kantajan mukaan lääketieteellisen lautakunnan ei ole välttämätöntä määrittää työkyvyttömyysastetta ennen kuin nimittävä viranomainen tekee päätöksensä henkilöstösääntöjen 73 artiklan 2 kohdan nojalla. Uusien vakuutusmääräysten 11 artiklan 2 kohdan mukaan on nimittäin niin, että jos

tapaturma tai ammattitauti johtaa vakuutetun täydelliseen pysyvään työkyvyttömyyteen, työkyvyttömyysaste on 100 prosenttia ja kyseiselle henkilölle maksetaan henkilöstösääntöjen 73 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettu määrä. Työkyvyttömyyslautakunta oli kuitenkin todennut 29.10.2004, että kantaja oli pysyvästi ja täydellisesti työkyvytön.

140 Kantaja tuo lisäksi esille, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi asiassa T-57/99, Nardone vastaan komissio, 10.12.2008 antamassaan tuomiossa (Kok. H., s. I-A-2-83 ja II-A-2-505), ettei edellä mainitussa asiassa Latino vastaan komissio annetusta tuomiosta johdettu sääntö, jonka mukaan virkavirheestä aiheutuneiden vahinkojen mahdolliset korvaukset ainoastaan täydentävät henkilöstösääntöjen mukaista järjestelmää ja ne maksetaan vain siinä tapauksessa, että henkilöstösääntöjen mukaisesta järjestelmästä maksettavat korvaukset katsotaan riittämättömiksi, ole sovellettavissa järjestelmällisesti. Kantajan mukaan edellä mainitussa asiassa Nardone vastaan komissio annetun tuomion ratkaisua olisi sovellettava hänen tapauksessaan, koska henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla aloitetun menettelyn perusteeton pitkittyminen on jatkanut epävarmaa tilannetta, jota kantaja oli joutunut sietämään jo vuosia ja joka esti hänen terveydentilansa vakaantumisen. Komissio kuitenkin kieltäytyi maksamasta korvauksia, ennen kuin kantajan terveydentila olisi vakaantunut. Kantajan mukaan komissio sai näin aikaan ”noidankehän”, josta vain virkamiestuomioistuin pystyi tekemään lopun velvoittamalla komission maksamaan korvaukset välittömästi.

141 Komissio vastaa tähän väitteeseen, ettei nyt käsiteltävään asiaan liity sellaisia poikkeuksellisia olosuhteita, joiden perusteella tuomio annettiin edellä mainitussa asiassa Nardone vastaan komissio.

2. Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

142 Aluksi virkamiestuomioistuin huomauttaa, ettei komissio ole esittänyt asiaa F-96/06 koskevassa vastineessaan, että kanne olisi jätettävä tutkimatta ennenaikaisena, vaan se on esittänyt tämän väitteen vain ensinnäkin asiaa F-124/05 koskevassa vastineessaan täsmentämällä saman väitteen pätevän myös kanteeseen F-96/06, ja toiseksi 25.2.2008 päivätyssä kirjeessä vastaamalla prosessinjohtotoimeen, josta virkamiestuomioistuin oli molempien asioiden osalta päättänyt, ja lopuksi vielä molempien asioiden yhteisessä suullisessa käsittelyssä.

143 Se, ettei komissio esittänyt tätä oikeudenkäyntiväitettä asiaa F-96/06 koskevassa vastineessaan, ei kuitenkaan estä virkamiestuomioistuinta tutkimasta sitä, koska henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklan nojalla esitettyjen kanteiden tutkittavaksi ottamisen edellytykset ovat luonteeltaan ehdottomia (yhdistetyt asiat T-90/07 P ja T-99/07 P, Belgia ja komissio v. Genette, tuomio 18.12.2008, Kok., s. II-3859, 87 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Lisäksi nyt käsiteltävässä asiassa on otettava huomioon näiden kahden asian yhdistäminen (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 26/79 ja 86/79, Forges de Thy-Marcinelle ja Monceau v. komissio, tuomio 18.3.1980, Kok., s. 1083, 4 kohta) sekä se, että asianosaiset ovat voineet keskustella asiasta kontradiktorisesti molempien asioiden yhteisessä suullisessa käsittelyssä.

144 Nyt käsiteltävässä asiassa kantajan esittämät vahingonkorvausvaatimukset eivät kaikki liity hänen sairauteensa, eikä niiden näin ollen voida ennalta katsoa olevan kokonaan korvattavissa menettelyllä, joka koskee hänen sairautensa tunnustamista ammattitaudiksi. Osa kantajan esittämistä kanneperusteista koskee tilanteita, joissa virkamiehelle voi aiheutua aineetonta vahinkoa, vaikkei ammattitautia olisi.

145 Etenkin useat kantajan esiin tuomat puolustautumisoikeuksien rikkomiset ovat saattaneet aiheuttaa kantajalle vahinkoa, joka ei liity sairauteen ja jota ei siis voida korvata henkilöstösääntöjen 73 artiklassa tarkoitetuilla korvauksilla.

146 Kantaja vaatii samoin erityisesti korvaamaan aineettomat vahingot, joita hänelle on aiheutunut häntä vastaan aloitetun kurinpitomenettelyn kohtuuttomasta pitkittymisestä.

147 Tältä osin on todettava, että kurinpitomenettelyssä virkamiehen tilanne on aina epävarma työuran tulevaisuuden suhteen, mikä aiheuttaa hänelle väistämättä jonkin verran painetta ja ahdistusta. Jos epävarmuus jatkuu kohtuuttoman pitkään, virkamiehen kokema paine ja ahdistus kasvavat perusteettoman suuriksi. Näin kurinpitomenettelyn kohtuuttoman pitkän keston voidaan katsoa antavan aiheen olettaa, että kyseiselle henkilölle on aiheutunut aineetonta vahinkoa.

148 Kun suuri epävarmuus kestää kohtuulliseksi katsottua aikaa pidempään, yksilöiden tiedetään reagoivan asiaan hyvin eri tavoin esimerkiksi sen mukaan, miten psyykkisesti herkkiä he ovat. Kohtuuttoman pitkään kestävän kurinpitomenettelyn seurauksiin voidaan siis lukea henkinen kärsimys tai vakavimmissa tapauksissa todellisen psyykkisen sairauden puhkeaminen tai olemassa olevan psyykkisen sairauden pahentuminen.

149 Kun kyseessä on kurinpitomenettelyn kohtuuttoman pitkästä kestosta mahdollisesti aiheutuva aineeton vahinko, toisistaan on erotettava yhtäältä aineeton vahinko, joka voi aiheutua kenelle tahansa virkamiehelle tai toimihenkilölle mahdollisesta sairaudesta riippumatta, ja toisaalta vahinko, joka aiheutuu mahdollisesta psyykkisestä sairaudesta tai psyykkisen sairauden pahentumisesta menettelyn pitkittymisen vuoksi (ks. analogisesti asia F-23/05, Giraudy v. komissio, tuomio 2.5.2007, Kok. H., s. I-A-1-121 ja II-A-1-657, 197–202 kohta).

150 Ensin mainitun kaltaista vahinkoa koskeva korvausvaatimus voidaan ottaa siten tutkittavaksi siitä riippumatta, mikä on virkamiehen henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla mahdollisesti aloittaman menettelyn tilanne.

151 Sitä vastoin oikeuskäytännön mukaan virkamiehen korvausvaatimusta, joka koskee ammattitaudista aiheutuneiden aineellisten ja aineettomien vahinkojen korvaamista, ei pääsäännön mukaan voida ottaa tutkittavaksi, ellei henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla aloitettua menettelyä ole saatettu päätökseen.

152 Tältä osin on muistutettava, että henkilöstösääntöjen 73 artiklan täytäntöön panemiseksi käyttöön otetussa järjestelyssä määrätään kiinteämääräisestä korvauksesta tapaturman tai ammattitaudin varalta, ilman että asianomaisen tarvitsisi osoittaa minkäänlaista toimielimen tuottamusta. Oikeuskäytännössä täsmennetään lisäksi, että ainoastaan siinä tapauksessa, että ilmenee, ettei henkilöstösääntöjen mukainen järjestely mahdollista asianmukaisen korvauksen maksamista kärsitystä vahingosta, virkamiehellä on oikeus vaatia lisäkorvausta (ks. yhdistetyt asiat 169/83 ja 136/84, Leussink v. komissio, tuomio 8.10.1986, Kok., s. 2801, 13 kohta; asia C-257/98 P, Lucaccioni v. komissio, tuomio 9.9.1999, Kok., s. I-5251, 22 kohta; asia T-165/95, Lucaccioni v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. H., s. I-A-203 ja II-627, 71 kohta ja em. asia Latino v. komissio, tuomion 94 kohta).

153 Näin ollen kanne, jossa virkamies vaatii korvaamaan ammattitaudistaan väitetysti aiheutuneet vahingot ja joka on toimitettu ennen kuin henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla aloitettu menettely on päättynyt, katsotaan ennenaikaiseksi, koska kanteen vireillepanohetkellä ei ole mahdollista arvioida, millaiseen asianmukaiseen korvaukseen kyseisellä henkilöllä voi henkilöstösääntöjen mukaisesti olla oikeus (ks. em. asia Latino v. komissio, tuomion 94 ja 95 kohta).

154 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi kuitenkin hiljattain antamassaan tuomiossa, ettei lääketieteellisen menettelyn kesken olemisesta seuraa automaattisesti, että toimielimen väitetystä virkavirheestä aiheutuneen vahingon korvaamista koskeva vaatimus olisi ennenaikainen (ks. vastaavasti em. asia Nardone v. komissio, tuomion 56 kohta). Kyseisessä tuomiossa täsmennetään nimittäin, että tavallisesti virkamies voi osoittaa nopeammin ja pienemmin kustannuksin, että hänellä on oikeus kiinteämääräiseen korvaukseen henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla, kuin osoittaa sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun edellytysten täyttyvän. Tämä ei kuitenkaan aina pidä paikkaansa (em. asia Nardone v. komissio, tuomion 56 kohta). Prosessiekonomian periaate edellyttää kuhunkin asiaan

liittyvien eri tekijöiden tasapainottamista, ja sen perusteella yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin asetti edellä mainitussa asiassa Latino vastaan komissio antamassaan tuomiossa yleisen vahingonkorvausvaatimuksen tutkittavaksi ottamisen edellytykseksi sen, että kantaja oli jo käyttänyt henkilöstösääntöjen 73 artiklan mukaista korvausmenettelyä (em. asia Nardone v. komissio, tuomion 56 kohta).

155 Tältä osin voidaan tarkentaa, että määritettäessä ja arvioitaessa ammattitaudista aiheutunutta vahinkoa, henkilöstösääntöjen 73 artiklan täytäntöön panemiseksi säädettyä menettelyä on pidettävä erityissäännöksenä sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevaan yleissäännökseen verrattuna (ks. vastaavasti em. asia Giraudy v. komissio, tuomion 193–196 kohta).

156 Useimmissa tapauksissa virkatehtävien hoitamisen olosuhteiden ja aiheutuneiden vahinkojen syy-yhteyden määrittäminen sekä kyseisten vahinkojen arviointi edellyttävät lääketieteellisen asiantuntijan apua, jolloin unionin tuomioistuinten on turhaa, jopa mahdotonta, määrittää kyseistä syy-yhteyttä ja kyseistä vahinkoa ennen kuin henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla aloitettu menettely on päättynyt.

157 Tilanne on tällainen nyt käsiteltävässä asiassa, joten siihen ei voida soveltaa edellä mainitussa asiassa Nardone vastaan komissio annetusta tuomiosta johdettua ratkaisua.

158 Edellä mainittuun ratkaisuun oli päädytty prosessiekonomian perusteella asiaan liittyvien poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi (em. asia Nardone v. komissio, tuomion 57 kohta). Tuossa asiassa ei nimittäin tarvittu lääketieteellistä asiantuntijaa arvioimaan Nardonen kärsimää aineetonta vahinkoa, joka oli aiheutunut työskentelystä pölyisessä ja terveydelle haitallisessa ympäristössä (ks. vastaavasti em. asia Nardone v. komissio, tuomion 98–123 kohta).

159 Sitä vastoin nyt käsiteltävässä asiassa lääketieteellinen asiantuntemus on välttämätöntä, jotta voidaan määrittää niiden fyysisten ja psyykkisten vahinkojen suuruus, jotka ovat aiheutuneet kantajan ammatilliseen toimintaan liittyvistä olosuhteista.

160 Lisäksi vaikuttaa siltä, että kantajan henkilöstösääntöjen 73 artiklan perusteella aloittama menettely saadaan pian päätökseen, kuten komissio ilmoitti suullisessa käsittelyssä. Lääketieteellisen lautakunnan 5.12.2007 antamassa lausunnossa todetaan nimittäin, että kantaja on tutkittava uudelleen noin kahden vuoden kuluttua jommankumman osapuolen pyynnöstä.

161 Lisäksi on syytä muistuttaa, että vakuutusmääräysten 19 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan mukaan on niin, että mikäli työkyvyttömyysastetta ei voida lopullisesti vahvistaa lääketieteellisen hoidon päättyessä, lääketieteellisen lautakunnan lausunnossa on täsmennettävä päivämäärä, jolloin vakuutettua koskevat asiakirjat on viimeistään tutkittava uudelleen. Tätä säännöstä on kuitenkin tulkittava suppeasti. Jos lääketieteellisen lautakunnan olisi nimittäin mahdollista lykätä useita kertoja päivämäärää, jolloin vakuutettua koskevat asiakirjat on tutkittava uudelleen, osa vakuutetuista ei saisi henkilöstösääntöjen 73 artiklassa tarkoitettuja korvauksia koko elinaikanaan. Lisäksi säännöksen laaja-alainen tulkinta olisi vastoin vakuutusmääräysten 19 artiklan 3 kohdassa määriteltyä vakaantumisen käsitettä, jonka mukaan tapaturman tai ammattitaudin jälkiseurauksia pidetään vakaantuneina, kun ne pysyvät muuttumattomina tai lieventyvät vain hyvin hitaasti tai hyvin vähän. Vakaantumisen käsitteessä ei siis suljeta pois kaikkea potilaan tilassa tapahtuvaa muutosta, vaan sillä tarkoitetaan tilan tasaantumista tai muuttumista hyvin hitaasti.

162 Kaiken edellä esitetyn perusteella prosessiekonomian periaate edellyttää nyt käsiteltävässä asiassa henkilöstösääntöjen 73 artiklan täytäntöön panemiseksi säädetyn menettelyn päättymistä.

163 Näin ollen ottamatta välttämättä kantaa kantajan esittämiin tämän tuomion 139 kohdassa mainittuihin moitteisiin, jotka koskevat henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla aloitetun menettelyn kulkua ja uusien vakuutusmääräysten 11 artiklan 2 kohdan soveltamatta jättämistä, kantajan vaatimus on katsottava

ennenaikaiseksi siltä osin kuin se koskee hänen ammattitaudistaan johtuvien vahinkojen korvaamista, ja se on siis jätettävä tutkimatta. Sitä vastoin kantajan korvausvaatimus on otettava tutkittavaksi siltä osin kuin se koskee sellaisia aineettomia vahinkoja, jotka eivät liity sairauteen.

B *Pääasia*

164 Kantaja väittää komission tehneen lukuisia virheitä, jotka osoittavat häneen kohdistuneen työpaikkakiusaamista. Nämä virheet ovat kantajan mukaan aiheuttaneet kantajalle tämän työkyvyttömyyden taustalla olevan masennuksen puhkeamisen ja sen pahentumisen uudelleen useaan otteeseen. Kantajan mukaan hänelle on näin aiheutunut aineellista vahinkoa, joka muodostuu hänen virkamiehen palkkansa ja työkyvyttömyyskorvauksensa välisestä erosta. Lisäksi hän on kärsinyt erityisen suurta aineetonta vahinkoa.

165 Aluksi on syytä todeta, että kantaja vaati kanteessaan nimittämään asiantuntijan, jonka tehtävänä olisi laskea kantajalle aiheutuneet aineelliset ja aineettomat vahingot. Kantaja ei maininnut vaatimusta enää suullisessa käsittelyssä vaan toimitti ajantasaistetun arvion kärsimistään vahingoista, joiden määrä oli 3 163 602 euroa. Tämän on katsottava merkitsevän sitä, että kantaja luopuu asiantuntijan nimittämistä koskevasta vaatimuksestaan.

166 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan virkamiehen esittäessä vahingonkorvausvaatimuksen yhteisö on vastuussa vahingosta ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: toimielinten moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on tosiasiassa syntynyt ja toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (asia C-348/06 P, komissio v. Girardot, tuomio 21.2.2008, Kok., s. I-833, 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja asia T-12/08 P, M v. EMEA, tuomio 6.5.2009, Kok. H., s. I-B-1-31 ja II-B-1-159, 98 kohta).

167 Ensin on selvitettävä, onko komissio tehnyt sellaisen virheen, josta aiheutuisi sille vahingonkorvausvastuu.

1. Komission virheet

168 Kantaja esittää vahingonkorvauskanteensa tueksi kahdeksan kanneperustetta. Kantaja väittää pääosin seuraavaa:

— kantajaa syytettiin perusteettomasti Berthelot'ta koskevassa asiassa (ensimmäinen kanneperuste)

— hallinnollisissa tutkimuksissa oli monia puutteita, ja niissä loukattiin puolustautumisoikeuksia (toinen kanneperuste)

— OLAF:n tutkimuksissa rikottiin luottamuksellisuuden periaatetta (kolmas kanneperuste)

— lainkäytöllisen koskemattomuuden suoja pidätettiin lainvastaisesti (neljäs kanneperuste)

— kantajan uudelleennimitystä koskeva päätös oli lainvastainen (viides kanneperuste)

— kantajan sairauden tunnustamista ammattitaudiksi koskevassa menettelyssä tapahtui useita lainvastaisuuksia (kuudes kanneperuste)

— työkyvyttömyyslautakunnan 29.10.2004 antama lausunto oli lainvastainen (seitsemäs kanneperuste)

— kurinpitomenettely kantajaa vastaan aloitettiin ja sitä jatkettiin lainvastaisesti (kahdeksas kanneperuste).

a) Ensimmäinen kanneperuste: kantajan perusteeton syyttäminen Berthelot'ta koskevassa asiassa

Asianosaisten lausumat

169 Ensimmäisessä kanneperusteessa kantaja väittää, että häntä syytettiin täysin perusteettomasti Berthelot'ta koskevassa asiassa. Kantajan mukaan komissio laiminlöi huolenpito- ja avustamisvelvollisuutensa, loukkasi hyvän hallintokäytännön periaatetta, loukkasi kantajan luottamuksensuojaa ja rikkoi asetuksen N:o 1073/1999 johdanto-osan kymmenettä perustelukappaletta, jonka mukaan OLAF:n tutkimuksen päätelmät voidaan perustaa ainoastaan todistettaviin tosiseikkoihin, kun se piti kantajaa pääasiallisena alkuunpanijana Berthelot'ta koskevassa asiassa ilman minkäänlaista näyttöä, esitti näin vakavia syytöksiä ilman minkäänlaista näyttöä kantajaa vastaan, jätti kertomatta Belgian oikeusviranomaisille kantajan olennaisia huomautuksia, pitäytyi syytöksissään pitkän aikaa yrittämättäkään varmistaa niiden todenperäisyyttä tutkimuksin ja aloitti jopa kurinpitomenettelyn kantajaa vastaan.

170 Nimittävä viranomainen katsoi 10.11.2005 tekemässään päätöksessä, jolla se hylkäsi kantajan vaatimuksen, että kantajan ensimmäisessä kanneperusteessa esittämät perustelut koskivat kurinpitomenettelyn perusteita.

171 Vastauksena tähän väitteeseen kantaja täsmensi kannekirjelmässään, että kyseinen kanneperuste ulottuu laajemmalle kuin kanteen kahdeksas kanneperuste, joka koskee kurinpitomenettelyn sääntöjenvastaisuutta.

Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

172 Koska ensimmäisessä kanneperusteessa esitetyillä väitteillä on tiivis yhteys kahdeksanteen kanneperusteeseen, jossa kantaja arvostelee päätöstä aloittaa kurinpitomenettely häntä vastaan, kyseiset väitteet tutkitaan mainitun kanneperusteen yhteydessä.

173 Koska nyt tarkasteltavassa kanneperusteessa voidaan tulkita moitittavan sitä, että OLAF:n ja IDOC:n tutkimukset koskivat kantajaa, on tarkennettava, että toimielimellä on laaja harkintavalta hallinnollisten tutkimusten aloittamisessa ja suorittamisessa edellyttäen, että kurinpidollista rikkomusta on perusteltua epäillä.

174 Nyt käsiteltävässä asiassa kantaja toimi komission jäsenen Cressonin kabinettipäällikkönä, kun Berthelot'n sääntöjenvastainen siirto ylempään palkkaluokkaan ja niin ikään sääntöjenvastainen YTK:n palvelukseen ottaminen tapahtuivat. Lisäksi joidenkin virkamiesten ja toimihenkilöiden lausunnot koskivat kantajaa. Etenkin YTK:ssa avustajana työskentelevä T väitti lähettäneensä kantajalle tämän nimenomaisesta pyynnöstä Berthelot'n siirtämistä ja mahdollista YTK:n vierailevaksi tutkijaksi nimittämistä koskevan toteutettavuusselvityksen.

175 OLAF ja IDOC tutkivat siis tutkimustensa aikana täysin perustellusti, oliko kantajalla ollut kabinettipäällikkönä osuutta todettuihin sääntöjenvastaisuuksiin ja, jos oli, mikä hänen osuutensa oli ollut.

176 Kun otetaan huomioon, että Berthelot'ta koskevaan asiaan liittyy seikkoja, joiden perusteella kantajaa oli perusteltua epäillä, kanneperuste on hylättävä siltä osin kuin se koskee kantajaan kohdistettujen tutkimusten aloittamista ja suorittamista.

b) Toinen kanneperuste: hallinnollisten tutkimusten puutteet ja puolustautumisoikeuksien loukkaaminen

Asianosaisten lausumat

177 Toinen kanneperuste jakautuu kahteen osaan. Kanneperusteen ensimmäisessä osassa kantaja väittää, että hallinnollisissa tutkimuksissa oli ollut useita puutteita ja että niissä oli loukattu puolustautumisoikeuksia. Kanneperusteen toisessa osassa kantaja moittii hallinnollisia tutkimuksia suorittaneiden viranomaisten puolueellisuutta.

178 Kanneperusteen ensimmäisessä osassa kantaja esittää seuraavat väitteet.

179 Ensinnäkin kantaja väittää, että hänet ”otettiin silmätikuksi”, kun taas muita Berthelot’n siirtämisessä ylempään palkkaluokkaan ja YTK:n palvelukseen ottamisessa osallisena olleita ei ole syytetty.

180 Toiseksi kantajan mukaan osa kantajan esittämästä näytöstä ei kiinnostanut lainkaan tutkimuksista vastanneita viranomaisia. Ensinnäkin OLAF oli kantajan mukaan kieltäytynyt ottamasta vastaan esityslistaa, jonka kantaja tarjoutui toimittamaan. Toiseksi komissio, OLAF ja IDOC eivät kantajan mukaan pyrkineet tarkistamaan, pitikö se vastaus paikkansa, jonka tutkimuksen pääosaston henkilöstöstä ja hallinnosta vastaavan linjan johtaja L oli antanut kysymykseen siitä, miksi kolmen virkamiehen saapumista Breydel-rakennukseen Brysseliin väitetysti marraskuussa 1996 pidettyä kokousta varten ei kirjattu tähän tarkoitettuun rekisteriin. Kolmanneksi tutkijat eivät kuulustelleet missään vaiheessa kabinettipäällikön sihteeristöstä riita-asian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan vastannutta M:ää. Neljänneksi eri lausuntojen välisiä ristiriitaisuuksia ja eroavuuksia ei otettu huomioon.

181 Kolmanneksi kantajan mukaan hänen puolustautumisoikeuksiaan loukattiin antamalla RTBF:n toimittajaryhmälle lupa päästä OLAF:n tiloihin ja kuvata luottamuksellisia asiakirjoja, joissa häntä syytetään suoraan ja jotka näytettiin suositussa ohjelmassa ”Au nom de la loi” 27.11.2000.

182 Neljänneksi kantajan huomautuksia sisältänyttä 18.3.2002 päivättyä muistiota ei kantajan mukaan liitetty 22.2.2002 päivättyyn hallinnollista lisätutkimusta koskevaan kertomukseen.

183 Kanneperusteen toisessa osassa kantaja puuttuu erityisesti tutkimuksen suorittamisesta vastanneen D:n asenteeseen: kantajan mukaan D ei ensinnäkään sisällyttänyt kantajan kuulemiskertomusta 27.3.2001 päivättyyn muistioon, toiseksi D oli esittänyt toteen näytettyinä kantajan kannalta erityisen kielteisiä tosiseikkoja Cressonille 23.11.2001 lähettämässään kirjeessä ja kolmanneksi D ei ollut sisällyttänyt 18.3.2002 päivättyä kantajan muistiota 22.2.2002 annettuun hallinnollista lisätutkimusta koskevaan kertomukseen.

184 Komissio muistuttaa ensinnäkin, ettei virkamiesten yhdenvertaisen kohtelun periaatetta pidä tulkita niin, että henkilöstösääntöjen mukaisten vaatimusten noudattamatta jättämisestä rangaistu virkamies pystyisi välttämään häneen kohdistetut toimenpiteet vetoamalla siihen, ettei mainittuja vaatimuksia noudattamatta jättäneelle toiselle virkamiehelle ole langetettu seuraamusta. Tätä periaatetta on noudatettava komission mukaan sitäkin suuremmalla syyllä nyt käsiteltävässä asiassa, koska kantajalle ei ole langetettu seuraamusta.

185 Toiseksi komissio kiistää kantajan väitteen, jonka mukaan tämän esittämää näyttöä ei olisi otettu huomioon. Tutkimuskertomukset laaditaan nimittäin olettamusten, ei täysin varmojen seikkojen pohjalta, ja niissä mainitaan kaikki kuulusteltujen virkamiesten lausunnoissa olleet eroavuudet.

186 Kolmanneksi komissio tuo esiin, että 18.3.2002 päivätyssä kantajan muistiossa esitetään olennaisilta osin samat toteamukset kuin kantajan 12.9.2001 tekemässä ilmoituksessa, joka on liitetty IDOC:n tutkintakertomukseen. Kantajalle huomautuksia varten toimitettua kertomusluonnosta ei siis ollut muutettu edellä mainitun muistion perusteella, koska muistioon sisältyneet seikat oli otettu huomioon jo kyseistä kertomusta laadittaessa.

187 Kanneperusteen toisesta osasta komissio toteaa, ettei D asettunut kenenkään puolelle Cressonille osoitetussa 23.11.2001 päivätyssä muistiossa, vaan hän esitti ainoastaan todistajanlausunnon. Muistion puolueettomuus on siten moitteeton. Kantajan 18.3.2002 päivätyn muistion osalta komissio viittaa väitteisiin, joita se esitti kanneperusteen ensimmäisestä osasta.

Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

188 Koska ensinnäkin väitettiin, että muita henkilöitä, jotka olivat osallisina Berthelot'n siirrossa ylempään palkkaluokkaan ja YTK:n palvelukseen ottamisessa, ei ollut syytetty, on muistutettava, että toimielimellä on laaja harkintavalta hallinnollisten tutkimusten aloittamisessa ja suorittamisessa edellyttäen, että kurinpidollista rikkomusta on perusteltua epäillä (ks. edellä 173 kohta).

189 Kun otetaan yhtäältä huomioon tämä laaja harkintavalta ja toisaalta se, että kantajaa oli perusteltua epäillä muutamien seikkojen perusteella (ks. edellä 176 kohta), kantajan väite, jonka mukaan joihinkin virkamiehiin ei ollut kohdistettu hallinnollista tutkimusta, ei anna aihetta todeta kanneperusteen ensimmäisessä osassa väitettyjä puutteita tai puolustautumisoikeuksien loukkaamista tapahtuneeksi.

190 Toiseksi väittäessään, etteivät tutkimuksista vastaavat viranomaiset olleet ottaneet huomioon joitakin hänen todisteitaan, kantaja ei ole osoittanut, että nämä viranomaiset olisivat jättäneet kantajan todisteita tutkimatta ja liittämättä niitä asiakirjoihin.

191 Kolmanneksi kantajan väitteestä, ettei 18.3.2002 päivättyä muistiota ollut liitetty IDOC:n hallinnollisia lisätutkimuksia koskevaan kertomukseen, on todettava, ettei kyseisessä muistiossa esitetty mitään uutta tosiseikkaa kyseisen kertomuksen liitteenä olevaan kantajan lausuntoon verrattuna. Virkamiehen oikeus tulla kuulluksi häntä koskevista tosiseikoista ei myöskään tarkoita, että tutkijoilla olisi velvollisuus muuttaa kertomuksensa päätelmiä kuullun virkamiehen vaatimusten mukaisesti.

192 Neljänneksi kantajan väitteet tutkimuksista vastaavien viranomaisten puolueellisuudesta on hylättävä. Ensinnäkään se, ettei tutkimuksesta vastaava D ollut liittänyt kantajan kuulemispöytäkirjaa 27.3.2001 päivättyyn muistioonsa, ei osoita tällaista puolueellisuutta, koska kyseinen pöytäkirja oli liitetty IDOC:n loppukertomukseen. Toiseksi – kuten komissio aivan oikein toteaa – on väärin väittää, että D olisi esittänyt Cressonille osoitetussa 23.11.2001 päivätyssä kirjeessä kantajan kannalta erityisen kielteisiä tosiseikkoja toteen näytettyinä: kyseisessä kirjeessä D nimittäin pyytää entistä komission jäsentä vain selventämään erityisesti YTK:n avustajan T:n lausuntoa. Kolmanneksi kantaja väittää, ettei 18.3.2002 päivättyä muistiota ollut liitetty IDOC:n hallinnollista lisätutkimusta koskevaan kertomukseen, mistä edellä on jo täsmennetty, ettei virkamiehen oikeus tulla kuulluksi häntä koskevista tosiseikoista tarkoita, että tutkijoilla on velvollisuus muuttaa kertomuksensa päätelmiä kuullun virkamiehen vaatimusten mukaisesti.

193 Väite, joka koskee RTBF:n toimittajaryhmälle komission väitetysti antamaa lupaa kuvata kantajaa koskevaa luottamuksellista asiakirjaa, tutkitaan kolmannen kanneperusteen yhteydessä, joka koskee OLAF:n tutkinnan luottamuksellisuuden periaatteen loukkaamista ja jossa esitetään samat tosiseikat.

194 Näin ollen lukuun ottamatta viimeksi mainittua väitettä, jonka virkamiestuomioistuin arvioi kolmannen kanneperusteen tarkastelun yhteydessä, kantajan toisen kanneperusteen väitteet puolustautumisoikeuksien loukkaamisesta ovat perusteettomia.

c) Kolmas kanneperuste: OLAF:n tutkimusten luottamuksellisuuden periaatteen loukkaaminen

Asianosaisten lausumat

195 Kolmas kanneperuste koskee OLAF:n tutkimusten luottamuksellisuuden periaatteen loukkaamista. Kantaja väittää, että OLAF ja/tai komissio antoivat RTBF:lle vuoden 2000 aikana luvan päästä OLAF:n tiloihin ja tutustua kantajaa koskeviin ehdottoman luottamuksellisiin asiakirjoihin ja kuvata muutamia näistä asiakirjoista. Näin ”salassa pidettäväksi” luokiteltu pöytäkirja OLAF:n suorittamasta kantajan kuulemisesta päätyi suosittuun televisio-ohjelmaan ”Au nom de la loi” 27.12.2000, mikä tarkoitti, että kantajaan kohdistettiin julkisesti syytöksiä.

196 Lisäksi komissio on kantajan mukaan laiminlyönyt avustamisvelvollisuutensa, joka sillä on kantajaa kohtaan, sillä komissio ei ole tehnyt minkäänlaista aloitetta löytääkseen tahot, jotka ovat vastuussa asiakirjan näyttämisestä televisiossa, eikä auttanut kantajaa palauttamaan kunniaansa.

197 Komissio kiistää tämän kanneperusteen tutkittavaksi ottamisen sillä perusteella, että kantaja oli ottanut asian esille 14.10.2004 tekemässään valituksessa, joka koski uudelleennimityspäätöstä. Komissio ilmoittaa, että nimittävä viranomainen hylkäsi kyseisen valituksen 15.3.2005 tekemällään päätöksellä, jota vastaan kantaja ei pannut vireille kannetta henkilöstösääntöjen 91 artiklassa säädetyssä määräajassa.

198 Toissijaisesti komissio katsoo kanneperusteen olevan perusteeton ja kiistää antaneensa RTBF:lle lupaa tutustua kantajaa koskeviin asiakirjoihin.

199 Komissio tarkentaa ensinnäkin, että OLAF antaa yleisen edun mukaisen yleisölle tiedottamisen tavoitteen ja oman viestintästrategiansa mukaisesti audiovisuaalisten tiedotusvälineiden käyttöön yleisluonteisia kuvia tiloistaan kuvapankkina sekä myöntää kyseisille tiedotusvälineille luvan kuvata yleisluonteista kuvaa tiloissaan muttei oikeutta tutustua asiakirjoihin tai pääsyä arkaluonteisiin tiloihin.

200 Toiseksi komissio toteaa, että OLAF:n suorittamasta kantajan kuulemisesta laadittu pöytäkirja on toimitettu Belgian oikeusviranomaisille ja että koska pöytäkirja on toimitettu komission ulkopuolisille elimille, ei voida päätellä, että komissio olisi antanut RTBF:n toimittajien tutustua pöytäkirjaan.

201 Näin ollen komissio kiistää, että OLAF:n tiloja koskevien yleisluonteisten kuvien ja kyseisen luottamuksellisen asiakirjan kuvaamisen välillä olisi minkäänlaista yhteyttä. Komissio on pahoillaan asiakirjan vuotamisesta mutta kiistää olevansa siitä vastuussa ja korostaa, että todistustaakka on kantajalla.

202 Komission väitettiin laiminlyöneen avustamisvelvollisuutensa, mihin komissio toteaa, ettei kantaja ole esittänyt komissiolle pyyntöä henkilöstösääntöjen 24 artiklan nojalla.

Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

– Kanneperusteen tutkittavaksi ottaminen

203 On totta, että kantaja oli maininnut luottamuksellisten asiakirjojen näyttämisen 27.12.2000 televisio-ohjelmassa valituksessaan, joka oli päivätty 14.10.2004 ja jonka nimittävä viranomainen oli hylännyt päätöksellä, jota vastaan kantaja ei ollut pannut vireille kannetta henkilöstösääntöjen 91 artiklan perusteella. Kyseisessä valituksessa kantaja mainitsi yhdessä virkkeessä häntä koskevien väitetysti luottamuksellisten asiakirjojen näyttämisen ohjelmassa ”Au nom de la loi” esimerkkinä ”lukuisista kiusaustoimenpiteistä”, joiden kohteeksi kantaja oli joutunut Cressonia koskevan asian osalta ja joista kantajan uudelleennimitystä koskeva toimenpide oli vain yksi esimerkki.

204 Valituksen ainoana tavoitteena oli kuitenkin vaatia uudelleennimityspäätöksen peruuttamista. Sen tavoitteena ei ollut vaatia korvauksia komission väitetysti tekemistä virheistä.

205 Virkamies voi kuitenkin vapaasti käyttää samaa kanneperustetta, samaa väitettä tai samaa tosiseikkaa useissa valituksissa, joilla on oikeudellisesti eri tavoitteet (ks. analogisesti asia T-253/06 P, Chassagne v. komissio, tuomio 19.9.2008, Kok. H., s. I-B-1-43 ja II-B-1-295, 149 kohta).

206 Näin ollen komission vaatimus kanneperusteen tutkimatta jättämisestä on hylättävä.

– Kanneperusteen perusteltavuus

207 Kanneperusteen perusteltavuuden tarkastelu edellyttää, että ensin selvitetään lyhyesti riidanalaista kohtaa ohjelmassa ”Au nom de la loi”.

208 Ohjelmaan kuuluvassa lyhyessä osiossa mainitaan kantajan nimi, ja selostuksen yhteydessä näytetään kuvaa, jossa kerrotaan olevan pöytäkirja OLAF:n suorittamasta kantajan kuulemisesta.

209 Kantajan nimi tulee esille haastateltaessa H:ta, joka on yhtiön H johtaja. H kertoo menneensä kutsumatta Cressonin kabinettiin pyytääkseen kabinettia maksamaan Berthelot’n käytössä olleen asunnon vuokran, jonka yhtiö H oli siihen asti maksanut. H selittää havainneensa hämmästyksekseen, että kabinettipäällikön viranhaltija oli vaihtunut ja että uusi kabinettipäällikkö, kantaja, oli näyttänyt H:lle säälimättä ovea ja kysynyt, mitä tämä oikein pilaili. Tämän jälkeen näytetään kuvaa OLAF:n tiloista ja nopea kuva asiakirjasta, joka ei ole luettavissa televisioruudulta ja jonka toimittaja kertoo olevan pöytäkirja OLAF:n suorittamasta kantajan kuulemista ja kommentoi sitä seuraavasti:

”OLAF:n erääseen tutkimuskertomukseen sisältyy [kantajan] kuulemispöytäkirja. Se vahvistaa, että Berthelot kävi kerran tai kaksi H:n seurassa Cressonin sihteeristössä.”

210 Tämän jälkeen ohjelmassa siirrytään käsittelemään toista asiaan liittyvää näkökohtaa.

211 Riidanalaisessa ohjelmassa mainitaan siis kantajan nimi ja lainataan pöytäkirjaa OLAF:n suorittamasta kantajan kuulemisesta lyhyesti ja ohimennen ilman, että kantajaa olisi syytetty henkilökohtaisesti.

212 Vaikka kantajaa ei syytetty henkilökohtaisesti, on kuitenkin valitettavaa, että ohjelman selostuksessa esitellään asiakirja pöytäkirjana OLAF:n suorittaman kantajan kuulemisesta ja se näytetään kyseisessä ohjelmassa.

213 Oikeuskäytännön mukaan vahingonkorvauskanteen yhteydessä kantajan tehtävänä on näyttää toteen, että sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun syntymisen edellytykset täyttyvät. Tätä sääntöä voidaan kuitenkin lieventää, kun vahingon syntyyn ovat voineet vaikuttaa useat eri tekijät ja kun vastaajana oleva toimielin ei ole esittänyt mitään todisteita, joiden avulla voitaisiin osoittaa, mistä näistä syistä vahinko on aiheutunut, koska yhteisön toimielimellä on paremmat edellytykset hankkia todisteita tältä osin, joten epävarmassa tilanteessa sillä on todistustaakka (ks. vastaavasti asia T-48/05, Franchet ja Byk v. komissio, tuomio 8.7.2008, Kok., s. II-1585, 182 ja 183 kohta).

214 Nyt käsiteltävässä asiassa ei kuitenkaan voida katsoa, että komissiolla olisi paremmat edellytykset hankkia todisteet asiakirjan vuotamisen syistä. Näin ollen sille ei voida siirtää todistustaakkaa vuotamisen alkuperään liittyvän epävarmuuden vuoksi.

215 Komissio toteaa nimittäin perustellusti, etteivät komissio ja OLAF olleet ainoat elimet, joilla oli hallussaan pöytäkirja OLAF:n suorittamasta kantajan kuulemisesta, sillä oli toimitettu Belgian kansallisille viranomaisille mahdollista syytteen nostamista varten.

216 Lisäksi komissio tarkentaa, että OLAF antaa yleisen edun mukaisen yleisölle tiedottamisen tavoitteen ja oman viestintästrategiansa mukaisesti audiovisuaalisten tiedotusvälineiden käyttöön yleisluonteisia kuvia tiloistaan kuvapankkina sekä myöntää kyseisille tiedotusvälineille luvan kuvata yleisluonteista kuvaa tiloistaan. OLAF:n tiloista esitettyjen kuvien ja ohjelmassa kantajan kuulemispöytäkirjana esitetyn asiakirjan kuvaamisen välillä ei siis voida katsoa olevan minkäänlaista yhteyttä.

217 Lisäksi kanneperusteesta, jonka mukaan komissio on laiminlyönyt avustamisvelvollisuutensa, on todettava, ettei kantaja ole esittänyt avustamispyyntöä henkilöstösääntöjen 24 artiklan nojalla. Koska asiaan ei liittynyt poikkeavia olosuhteita, komissiolla ei ollut myöskään velvollisuutta tarjota apuaan kantajalle vapaaehtoisesti. Toimielimellä on nimittäin vain poikkeavien olosuhteiden perusteella velvollisuus avustaa asianomaista henkilöä tietyllä toimenpiteellä omasta aloitteestaan ilman henkilön etukäteen esittämää pyyntöä (asia 229/84, Sommerlatte v. komissio, tuomio 12.6.1986, Kok., s. 1805, 20 kohta ja asia F-91/05, Frankin ym. v. komissio, tuomio 31.5.2006, Kok. H., s. I-A-1-25 ja II-A-1-83, 23 ja 24 kohta).

218 Kanneperuste, jonka mukaan toimielin ei ollut noudattanut avustamisvelvollisuuttaan, on näin ollen hylättävä.

219 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että kolmas kanneperuste on hylättävä perusteettomana.

d) Neljäs kanneperuste: kantajan lainkäytöllisen koskemattomuuden pidättäminen lainvastaisesti

Asianosaisten lausumat

220 Kantaja väittää kanneperusteessaan, että hänelle 7.2.2001 tiedoksi annettu päätös hänen lainkäytöllisen koskemattomuutensa pidättämisestä oli tehty sääntöjenvastaisesti.

221 Kantajan mukaan virkamiehen koskemattomuuden pidättämistä koskeva päätös on vakava toimenpide ja näin ollen häntä olisi pitänyt kuulla ennen päätöksen tekemistä, kuten kantajan mukaan oli tehty teollisuuden pääosaston pääjohtajan W:n tapauksessa.

222 Kantaja tuo lisäksi esiin, ettei hänelle ilmoitettu hänen lainkäytöllisen koskemattomuutensa pidättämisestä tehdystä päätöksestä, joka osoitettiin belgialaiselle tutkintatuomarille, joten kantajalla ei ollut mahdollisuutta selvittää, olivatko päätöksen perustelut riittävät.

223 Kantaja katsoo vielä, että hänen lainkäytöllisen koskemattomuutensa pidättämisestä tehty päätös oli hänen kannaltaan syrjivä ja merkitsi harkintavallan väärinkäyttöä, sillä tiettyjen henkilöiden koskemattomuus oli säilytetty, vaikka heillä oli osuutta Berthelot'ta koskevaan asiaan.

224 Komissio vastaa, että toimielimillä on velvollisuus tehdä yhteistyötä rikostuomioistuinten kanssa ja että nyt käsiteltävässä asiassa kantajan lainkäytöllisen koskemattomuuden pidättämisestä kieltäytyminen ei ollut perusteltavissa millään yhteisön edulla.

225 Komission mielestä virkamiestä ei ole välttämätöntä kuulla etukäteen hänen lainkäytöllisen koskemattomuutensa pidättämistä koskevasta päätöksestä, koska virkamiehellä on puolustautumisoikeus siinä rikosoikeudellisessa menettelyssä, joka pannaan mahdollisesti vireille häntä vastaan tämän toimenpiteen johdosta. Vaikka kantajan väite, jonka mukaan teollisuuden pääosaston pääjohtajaa oli kuultu etukäteen, pitäisi paikkaansa, tämä ei komission mielestä muodosta sellaista ennakkotapausta, jonka perusteella toimielimellä olisi velvollisuus kuulla virkamiestä järjestelmällisesti aina ennen, kuin se suostuu oikeusviranomaisen esittämään koskemattomuuden pidättämistä koskevaan pyyntöön. Komission mukaan toimielimellä on tältä osin harkintavaltaa.

Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

226 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan virkamies, joka ei ole vastustanut henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklassa asetetussa määräajassa nimittävän viranomaisen päätöstä, joka on virkamiehelle vastainen, ei voi vedota kyseisen päätöksen väitettyyn lainvastaisuuteen vahingonkorvauskanteen yhteydessä (asia 401/85, Schina v. komissio, tuomio 7.10.1987, Kok., s. 3911, 9 kohta ja asia T-156/89, Valverde Mordt v. yhteisöjen tuomioistuin, tuomio 27.6.1991, Kok., s. II-407, 144 kohta).

227 Koska kantaja ei vastustanut henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklassa säädetyssä määräajassa päätöstä, jolla hänen lainkäytöllinen koskemattomuutensa pidätettiin ja josta henkilöstön ja hallinnon pääosasto hänelle ilmoitti 7.2.2001 päivätyllä kirjeellä, on kyseisen päätöksen luonnetta tarkasteltava sen selvittämiseksi, onko kyseessä virkamiehelle vastainen päätös vai toiminta, joka ei ole päätöksentekoa.

228 Virkamiestuomioistuimen on selvitettävä tämä seikka omasta aloitteestaan, koska se liittyy oikeudenkäyntiä edeltävään menettelyyn ja kanteen määräaikoihin.

229 Virkamiehelle vastaisia päätöksiä ovat toimenpiteet, joilla on sitovia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa asianosaisen etuihin ja muuttaa tämän oikeusasemaa selvästi (asia 346/87, Bossi v. komissio, tuomio 14.2.1989, Kok., s. 303, 23 kohta).

230 Oikeuskäytännön mukaan on niin, että vaikka pöytäkirjassa Euroopan yhteisöille tunnustetut erioikeudet ja vapaudet ovat luonteeltaan ainoastaan funktionaalisia, koska niillä pyritään välttämään, että yhteisöjen toiminta ja riippumattomuus vaarantuisivat, ne on kuitenkin myönnetty nimenomaisesti yhteisöjen toimielinten virkamiehille ja muille toimenhaltijoille. Se, että erioikeuksista ja vapauksista on säädetty yhteisön yleisen edun perusteella, on perusteena myös toimielimille annetulle vallalle tarvittaessa pidättää koskemattomuus, mutta se ei merkitse sitä, että kyseiset erioikeudet ja vapaudet myönnettäisiin yhteisölle eikä suoraan sen virkamiehille ja muille toimenhaltijoille. Pöytäkirjalla luodaan siis subjektiivinen oikeus asianomaisten henkilöiden hyväksi (ks. asia T-345/05, Mote v. parlamentti, tuomio 15.10.2008, Kok., s. II-2849, 27 ja 28 kohta).

231 Erioikeuksista ja -vapauksista tehdyn pöytäkirjan 12 artiklassa tarkoitetulla lainkäytöllisellä koskemattomuudella suojataan virkamiehiä ja muita toimenhaltijoita jäsenvaltion viranomaisten syytteiltä heidän virallisessa ominaisuudessaan suorittamiensa toimien osalta. Koskemattomuuden pidättämistä koskeva päätös muuttaa siis virkamiehen tai muun toimenhaltijan oikeusasemaa ainoastaan kyseisen suojan poistamisella, jolloin henkilöstä tulee jälleen henkilö, johon sovelletaan jäsenvaltioiden yleistä lainsäädäntöä ja johon voidaan jälleen ilman minkäänlaisten välissä olevien sääntöjen soveltamista kohdistaa kyseisessä yleisessä lainsäädännössä säädettyjä toimenpiteitä, joihin kuuluvat muun muassa vapaudenriisto ja syytetoimet (ks. analogisesti em. asia Mote v. parlamentti, tuomion 34 kohta).

232 Sillä, että kansallisilla viranomaisilla on koskemattomuuden pidättämisen jälkeen harkintavaltaa siltä osin, jatkavatko ne virkamiestä tai muuta toimenhaltijaa vastaan aloitettuja syytetoimia vai luopuvatko ne niistä, ei ole merkitystä sen kannalta, että kyseinen päätös vaikuttaa suoraan henkilön oikeusasemaan, koska koskemattomuuden pidättämistä koskevan päätöksen vaikutukset rajoittuvat sellaisen suojan poistamiseen, jota henkilö virkamiehenä tai muuna toimenhaltijana nauttii, eikä kyseinen päätös edellytä minkäänlaista täydentävää täytäntöönpanotoimenpidettä (ks. analogisesti em. asia Mote v. parlamentti, tuomion 35 kohta).

233 Edellä esitetystä seuraa, että päätös, jolla komissio pidätti kantajan lainkäytöllisen koskemattomuuden, on kantajalle vastainen päätös.

234 Koska kantaja ei kuitenkaan vastustanut lainkäytöllisen koskemattomuutensa pidättämisestä tehtyä päätöstä henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklassa säädetyissä määräajoissa, päätöksen lainmukaisuutta ei voida arvioida enää vahingonkorvauskanteen yhteydessä.

235 Näin ollen neljäs kanneperuste on jätettävä tutkimatta.

e) Viides kanneperuste: kantajan uudelleennimitystä koskevan päätöksen lainvastaisuus

Asianosaisten lausumat

236 Kantajan mukaan uudelleennimityspäätöstä ei ollut perusteltu riittävästi, se oli tehty vastoin yksikön etua ja se oli uudelleennimitykseksi naamioitu kurinpidollinen seuraamus.

237 Komission mielestä kanneperuste on jätettävä tutkimatta. Komission mukaan uudelleennimityspäätöksestä oli valitettu 14.10.2004, ja nimittävä viranomainen hylkäsi valituksen 15.3.2005 tekemällään päätöksellä. Kantaja ei kuitenkaan pannut tuomioistuimessa vireille kannetta kyseisestä päätöksestä henkilöstösääntöjen 91 artiklassa säädetyssä määräajassa.

238 Toissijaisesti komissio väittää, että uudelleennimityspäätös perustui yksikön etuun, ja muistuttaa, että toimielimillä on laaja harkintavalta yksikköjensä organisaation suhteen.

Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

239 Kuten neljännen kanneperusteen yhteydessä muistutettiin, virkamies, joka ei ole vastustanut henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklassa säädetyssä määräajassa nimittävän viranomaisen päätöstä, joka on virkamiehelle vastainen, ei voi vedota päätöksen väitettyyn lainvastaisuuteen vahingonkorvauskanteen yhteydessä.

240 Nyt käsiteltävässä asiassa kantaja teki 19.10.2004 valituksen, joka oli päivätty 14.10.2004, henkilöstösääntöjen 90 artiklan perusteella hänen uudelleennimitystään koskevasta päätöksestä, mutta hän ei pannut tuomioistuimessa vireille kannetta henkilöstösääntöjen 91 artiklan perusteella sen jälkeen, kun nimittävä viranomainen oli hylännyt hänen valituksensa 15.3.2005 tekemällään päätöksellä.

241 Näin ollen kantaja ei voi vedota uudelleennimityspäätöksen väitettyyn lainvastaisuuteen tämän vahingonkorvauskanteen yhteydessä.

242 Näin ollen viides kanneperuste on jätettävä tutkimatta.

f) Kuudes kanneperuste: henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla aloitetun menettelyn sääntöjenvastaisuudet

243 Tässä kanneperusteessa on kaksi osaa. Sen ensimmäinen osa kohdistuu päätökseen, jolla suljettiin pois mahdollisuus, että kantaja voisi olla työtapaturman uhri, ja toinen kohdistuu päätökseen antaa lisätutkimus IDOC:n tehtäväksi.

244 Lisäksi kantaja on maininnut virkamiestuomioistuimelle osoittamissaan kirjelmissä ja sittemmin myös suullisessa käsittelyssä useita sääntöjenvastaisuuksia, joita henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla toteutetussa menettelyssä on hänen mukaansa ollut. Hän väitti erityisesti komission ajaneen hänet ”noidankehään”: yhtäältä henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla aloitetun menettelyn perusteeton pitkittyminen jatkoi nimittäin kantajan tilanteen epävarmuutta, jota hänen oli pitänyt sietää jo vuosia, ja esti hänen terveydentilansa vakaantumisen ja toisaalta komissio kieltäytyi maksamasta korvauksia ennen kuin hänen terveydentilansa olisi vakaantunut.

245 On aiheellista muistuttaa, että vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa, jota sovelletaan soveltuvin osin, kielletään esittämästä asian käsittelyn kuluessa uusia kanneperusteita, paitsi jos ne perustuvat käsittelyn aikana ilmi tulleisiin tosiseikkoihin tai oikeudellisiin seikkoihin, aiemmin esitettyä kanneperustetta laajentava peruste on kuitenkin otettava tutkittavaksi (asia C-412/05 P, Alcon v. SMHV, tuomio 26.4.2007, Kok., s. I-3569, 38 kohta).

246 Nyt käsiteltävässä asiassa kantajan esittämät ylimääräiset moitteet eivät perustu asian käsittelyn aikana ilmi tulleisiin tosiseikkoihin tai oikeudellisiin seikkoihin, ja koska ne on esitetty yksinomaan siinä yhteydessä, kun on käsitelty ammattitautiin liittyviä vahinkoja koskevan vahingonkorvausvaatimuksen tutkimatta jättämistä korvausvaatimuksen ennenaikaisuuden johdosta, niiden ei voida katsoa laajentavan kuudennen kanneperusteen kahta osaa tai muita aiemmin esitettyjä kanneperusteita.

247 Lisäksi kantaja pani virkamiestuomioistuimessa 18.2.2009 vireille kolmannen kanteen, joka kirjattiin viitenumerolla F-12/09 ja jolla hän vaati kumoamaan 28.4.2008 tehdyn komission päätöksen, jossa komissio kieltäytyi ottamasta kantaa henkilöstösääntöjen 73 artiklan 2 kohdan b alakohdan soveltamiseen, ja korvaamaan vahingot, joita hänelle oli aiheutunut kaikista virheistä, joita komissio oli kantajan mukaan tehnyt hänen sairautensa ammattitaudiksi tunnustamista koskevassa menettelyssä ja joihin kuuluu muun muassa menettelyn perusteeton pitkittyminen.

248 Kyseiset moitteet on näin ollen jätettävä tutkimatta nyt käsiteltävän kanteen yhteydessä, joten virkamiestuomioistuimen on tutkittava vain kannekirjelmässä esitetyt kanneperusteen kaksi osaa.

Kanneperusteen ensimmäinen osa: työtapaturman mahdollisuuden väitetysti perusteeton pois sulkeminen

– Asianosaisten lausumat

249 Kantajan mukaan hän oli esittänyt järjestelmällisesti koko menettelyn ajan 25.7.2003 päivätystä ensimmäisestä ilmoituksestaan lähtien sairastavansa ammattitautia ja/tai joutuneensa työtapaturman uhriksi. Komissio ei ole kuitenkaan tutkinut, oliko hän joutunut työtapaturman uhriksi.

250 Komissio vastaa tähän, että nyt käsiteltävän asian olosuhteiden ja kantajan ilmoitusten perusteella komission oli perusteltua aloittaa menettely, joka koskee sairauden tunnustamista ammattitaudista eikä työtapaturmasta johtuvaksi.

– Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

251 Kun kantaja jätti ilmoituksensa, sovellettiin vielä vanhoja vakuutusmääräyksiä, joiden 2 artiklan mukaan tapaturma on mikä tahansa äkillinen, väkivaltainen tai epänormaali tapahtuma tai ulkoinen tekijä, joka on vahingoittanut virkamiestä fyysisesti tai psyykkisesti.

252 Vanhojen vakuutusmääräysten 16 artiklan mukaisesti tapaturman uhriksi joutuneen virkamiehen tai tämän oikeudenomistajan on ilmoitettava tapaturmasta sen toimielimen hallintoelimille, jonka palveluksessa vakuutettu on. Ilmoituksessa on selvitettävä yksityiskohtaisesti tapaturman sattumispäivä ja ajankohta, syyt ja olosuhteet sekä mahdollisten todistajien ja vastuussa olevan kolmannen henkilön nimet. Ilmoitukseen on liitettävä lääkärintodistus, josta käyvät ilmi vammojen luonne ja tapaturman todennäköiset seuraukset. Ilmoitus on tehtävä viimeistään kymmenentenä arkipäivänä tapaturman sattumispäivästä.

253 Vanhojen vakuutusmääräysten 17 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisen virkkeen mukaan virkamiehen, joka pyytää kyseisten määräysten soveltamista ammattitaudin vuoksi, on tehtävä ilmoitus hallintoelimelle kohtuullisessa ajassa sairauden alkamisesta tai siitä, kun lääkäri on sen ensi kerran todennut.

254 Kantaja lähetti komissiolle 25.7.2003 päivätyn kirjeen, jossa hän ilmoitti sairastuneensa vakavaan masennukseen ja jonka aihe oli otsikoitu seuraavasti: ”ilmoitus tapaturmasta/ammattitaudista ([vanhojen vakuutusmääräysten] 17 artikla)”.

255 Kantaja lähetti komissiolle 25.10.2004 uuden ilmoituksen, jonka mukaan hän oli sairastunut vakavaan masennukseen kokemansa työpaikkakiusaamisen vuoksi. Kirjeen aihe oli otsikoitu seuraavasti: ”– – terveydentilani tunnustaminen ammattitaudista ja/tai työtapaturmasta johtuvaksi – vaikutukset henkilöstösääntöjen 73 ja 78 artiklassa säädettyjen menettelyjen toteuttamiseen – –”

256 On todettava, että vaikka kantajan 25.7.2003 tekemässä ilmoituksessa mainittiin samalla kertaa tapaturman ja ammattitaudin käsitteet, siinä viitattiin nimenomaisesti vanhojen vakuutusmääräysten 17 artiklaan, joka koskee sairauden tunnustamiseen ammattitaudiksi sovellettavaa menettelyä, eikä vanhojen vakuutusmääräysten 16 artiklaan, joka koskee tapahtuman tunnustamista tapaturmaksi. Ilmoituksen sisällössä vedottiin kantajan sairastamaan masennukseen eli sairauteen.

257 Vaikka samoin kantajan 25.10.2004 tekemässä ilmoituksessa mainitaan samalla kertaa sekä tapaturman että ammattitaudin käsitteet, siinä viitataan jälleen kantajan sairastamaan masennukseen.

258 Kun siis otetaan huomioon kantajan tekemät ilmoitukset, komission oli perusteltua katsoa, ettei ilmoituksilla pyritty saamaan tapahtumaa tunnustettua tapaturmaksi vaan kantajan sairaus tunnustettua ammattitaudiksi, ja aloittaa näin ollen menettely, joka koskee sairauden tunnustamista ammattitaudiksi.

259 Kanneperusteen ensimmäinen osa on siis hylättävä perusteettomana.

Kanneperusteen toinen osa: IDOC:n menettelyn sääntöjenvastaisuudet

– Asian saattaminen väitetysti lainvastaisesti IDOC:n käsiteltäväksi

260 Kantaja väittää, että päätös asian saattamisesta IDOC:n käsiteltäväksi oli lainvastainen ja että komissio oli tehnyt sen hallinnollisia tutkimuksia ja kurinpitomenettelyjä koskevien yleisten täytäntöönpanosääntöjen 2 artiklan 1 kohdan tai saman artiklan 2 kohdan perusteella. Ensimmäisessä väitteessään kantaja katsoo, ettei tutkimuksesta, jonka tarkoituksena oli selvittää, oliko komission virkamiehille kuuluvia velvollisuuksia laiminlyöty, ollut mitään hyötyä selvitettäessä lääketieteelliseltä kannalta hänen sairautensa johtumista ammattitaudista. Toisessa väitteessään kantaja esittää, että ne tosiseikat, jotka kantajan mukaan osoittavat häneen kohdistuneen työpaikkakiusaamisen, olivat kiistattomia eivätkä ne olisi edellyttäneet lisätutkimuksia.

261 Komissio muistuttaa, että päätös asian saattamisesta IDOC:n käsiteltäväksi oli tehty hallinnollisia tutkimuksia ja kurinpitomenettelyjä koskevien yleisten täytäntöönpanosääntöjen 2 artiklan 2 kohdan perusteella sen jälkeen, kun kantaja oli esittänyt työpaikkakiusaamista koskevat väitteet 25.10.2004 päivätyssä kirjeessään. Kantajan sairauden tunnustamista ammattitaudiksi koskevan, henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla aloitetun menettelyn yhteydessä oli nimittäin välttämätöntä selvittää, oliko toimielin toiminut virheellisesti.

262 On syytä muistuttaa, että hallinnollisia tutkimuksia ja kurinpitomenettelyjä koskevien yleisten täytäntöönpanosääntöjen 2 artiklan 2 kohdan mukaisesti tutkimukset voidaan antaa IDOC:n tehtäväksi erityisesti, kun on kyse henkilöstösääntöjen 73 artiklasta.

263 Oikeuskäytännössä on täsmennetty, että henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla toteutetun hallinnollisen tutkimuksen tarkoituksena on kerätä objektiivisella tavalla kaikki tiedot, joiden perusteella sairaus voidaan todeta ammattitaudiksi ja joiden perusteella saadaan selville sairauden puhkeamisen olosuhteet. Jos virkamiehen työolot ovat keskeisiä sen kannalta, onko virkamiehen sairaus ammattitauti, tutkimuksessa on tehtävä objektiivinen yksityiskohtainen analyysi sekä kyseisen virkamiehen työoloista että hänen varsinaisesta sairaudestaan (ks. asia T-48/01, Vainker v. parlamentti, tuomio 3.3.2004, Kok. H., s. I-A-51 ja II-197, 129 kohta).

264 Nyt käsiteltävässä asiassa ensinnäkin menettely, jonka tarkoituksena oli tunnustaa kantajan masennuksen olevan ammattitauti, aloitettiin 31.7.2003 henkilöstösääntöjen 73 artiklan perusteella sen jälkeen, kun asianosainen oli tehnyt 25.7.2003 ilmoituksen asiasta, ja toiseksi kantaja osoitti 25.10.2004 komissiolle uuden ilmoituksen, jossa hän väitti, että hänen masennuksensa johtui häneen kohdistuneesta työpaikkakiusaamisesta.

265 Toimielimen oli siis perusteltua suorittaa tyhjentävä tutkimus sekä kantajan sairaudesta että hänen työoloistaan.

266 Näin ollen komission oli perusteltua antaa kantajan 25.10.2004 päivätyn kirjeen johdosta IDOC:n tehtäväksi hallinnollinen tutkimus, joka koski kantajan viranhoidon olosuhteita ja jonka tarkoituksena oli selvittää, oliko kantajaan todella kohdistunut työpaikkakiusaamista.

267 Kantajan väite on siis hylättävä perusteettomana.

– IDOC:n väitetty puolueellisuus

268 Kantajan mukaan IDOC ei ollut riittävän puolueeton ja riippumaton hallinnollisen tutkimuksen suorittamiseen, koska muutamat IDOC:ssa työskennelleet henkilöt olivat vastuussa toimista, jotka kantaja koki työpaikkakiusaamiseksi.

269 Komission mukaan kantajan väitteiden perusteella oli mahdotonta yksilöidä tapahtumia ja asiasta vastuullisia henkilöitä.

270 Virkamiestuomioistuimen mukaan väite IDOC:n puolueellisuudesta on hylättävä perusteettomana, koska kantaja ei esitä riittävän täsmällisiä tietoja henkilöistä, joiden vuoksi kantaja väittää toimiston puolueettomuuden kyseenalaistuvan. Tältä osin on todettava, ettei se, että IDOC on laatinut kertomuksen, joka on mukana päätelmissä, joista kantaja on eri mieltä, riitä yksin osoittamaan, ettei toimisto ollut riittävän puolueeton.

– Kieltäytyminen toimittamasta kantajalle IDOC:n lausuntoa

271 Kantaja arvostelee sitä, että nimittävä viranomainen vetoaa IDOC:n 16.3.2005 antamaan lausuntoon, vaikka sitä oli 9.6.2005 päivätyllä kirjeellä kieltäydytty toimittamasta hänelle.

272 Komissio toteaa, että kieltäytyminen toimittamasta kantajalle IDOC:n lausuntoa perustuu kahteen seikkaan. Ensinnäkin kyseinen lausunto katsotaan vakuutusmääräysten mukaisessa menettelyssä valmistelevaksi toimeksi, joka toimielimen nimeämällä lääkärillä on oltava käytettävissään ilman, että sen ilmaiseminen voisi määrätä ennalta lääketieteellisen selvityksen tulokset. Toiseksi asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan kolmannessa luetelmakohdassa säädetyn poikkeuksen mukaisesti toimielin voi kieltäytyä antamasta tutustuttavaksi asiakirjaa, jonka ilmaiseminen vahingoittaisi tarkastus-, tutkinta- ja tilintarkastustoimien tarkoitusten suojaa.

273 Aluksi virkamiestuomioistuin toteaa yleisesti, että väite, joka koskee kieltäytymistä toimittamasta IDOC:n 16.3.2005 päivättyä lausuntoa, olisi jätettävä tutkimatta, jos siinä katsottaisiin kyseenalaistettavan sen päätöksen laillisuus, jonka PMO:n tapaturma- ja ammattitautivakuutusasiainyksikön päällikkö teki 9.6.2005, jossa kieltäydyttiin toimittamasta kyseistä lausuntoa kantajalle ja joka oli kantajalle vastainen. Kuten neljännen kanneperusteen yhteydessä nimittäin muistutettiin, virkamies, joka ei vastusta henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklassa säädetyssä määräajassa päätöstä, joka on virkamiehelle vastainen, ei voi vedota kyseisen päätöksen väitettyyn lainvastaisuuteen vahingonkorvauskanteen yhteydessä.

274 Nyt käsiteltävässä asiassa kantaja arvostelee kuitenkin sitä, että komissio katsoi itsepintaisesti voivansa kieltäytyä antamasta kyseistä asiakirjaa kantajan tutustuttavaksi, vaikka komissio vetosi siihen kantajaa vastaan. Näin ollen tätä väitettä on arvioitava siltä kannalta, että siinä kiistetään hallintoelimen toimien laillisuus. Se voidaan siis ottaa tutkittavaksi vahingonkorvausvaatimusten tukena.

275 Henkilöstösääntöjen 26 artiklan mukaan jokaisesta virkamiehestä on koottava yksilöllinen henkilökansio, joka sisältää kaikki virkamiehen hallinnollista asemaa koskevat asiakirjat ja hänen pätevyyttään, tehokkuuttaan ja käytöstään koskevat arvioinnit sekä virkamiehen kyseisten asiakirjojen osalta esittämät huomautukset. Toimielin ei voi esittää perusteeksi kyseisiä asiakirjoja eikä vedota niihin vastoin virkamiehen etua, jos niitä ei ole annettu virkamiehelle tiedoksi ennen niiden sisällyttämistä henkilökansioon. Oikeuskäytännön mukaan näiden säännösten tarkoituksena on taata virkamiehen puolustautumisoikeus (ks. asia 88/71, Brasseur v. parlamentti, tuomio 28.6.1972, Kok., s. 499, 11 kohta; asia 140/86, Strack v. komissio, tuomio 7.10.1987, Kok., s. 3939, 7 kohta ja asia C-283/90 P, Vidrányi v. komissio, tuomio 1.10.1991, Kok., s. I-4339, 20 ja 21 kohta).

276 Ammattitaudiksi tunnustamista koskevan menettelyn yhteydessä lääketieteellisten asiakirjojen tutustuttavaksi saamisen osalta vakuutusmääräyksissä määrätään erityisestä menettelystä, jonka mukaan nimittävän viranomaisen päätöksen perustana oleva täydellinen lääketieteellinen selvitys on toimitettava virkamiehen valitsemalle lääkärille, jos virkamies tätä pyytää, sen jälkeen kun vakuutusmääräysten 21 artiklassa tarkoitettu päätösluonnos on toimitettu, sekä saattaa asia lääketieteelliselle lautakunnalle, johon virkamiehen nimeämä lääkäri kuuluu (ks. em. asia Strack v. komissio, tuomion 9 kohta ja em. asia Vidrányi v. komissio, tuomion 22 kohta).

277 Virkamiehen oikeuksien kunnioittaminen edellyttää nimittäin, että virkamiehellä on mahdollisuus tutustua lääketieteellisiin asiakirjoihin (ks. em. asia Strack v. komissio, tuomion 10 kohta). Tämä virkamiehen oikeus on kuitenkin sovitettava yhteen potilassalaisuuden säilyttämisen tarpeiden kanssa, minkä perusteella kukin lääkäri arvioi mahdollisuutta kertoa hoitamilleen tai tutkimilleen henkilöille niiden sairauksien luonteesta, joita heillä mahdollisesti on (em. asia Strack v. komissio, tuomion 11 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Määräämällä epäsuorasta oikeudesta tutustua lääketieteellisiin asiakirjoihin virkamiehen nimeämän luottolääkärin kautta vakuutusmääräyksissä sovitetaan yhteen virkamiehen oikeudet potilassalaisuuden säilyttämisen tarpeiden kanssa (em. asia Strack v. komissio, tuomion 12 kohta ja em. asia Vainker v. parlamentti, tuomion 137 kohta).

278 Oikeuskäytännössä tarkennetaan, että virkamiehen oikeuksien kunnioittaminen edellyttää, että hänelle annetaan mahdollisuus tutustua lääketieteellisten asiakirjojen lisäksi henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla tehdyn päätöksen perustana olevien tosiseikkojen toteamisiin (ks. em. asia Strack v. komissio, tuomion 10 kohta). Näin ollen asiakirjat, jotka liittyvät tiettyä työssäoloaikana sattunutta tapahtumaa koskevien tosiseikkojen toteamisiin ja jotka voivat olla sellaisen menettelyn perustana, jossa on tarkoitus tunnustaa vakuutusmääräyksissä tarkoitetun työtapaturman tai ammattitaudin olemassaolo, on samoin katsottava luonteeltaan lääketieteellisiksi (em. asia Strack v. komissio, tuomion 13 kohta; asia T-154/89, Vidrányi v. komissio, tuomio 12.7.1990, Kok., s. II-445, 33 kohta ja em. asia Vainker v. parlamentti, tuomion 136 kohta).

279 Tässä yhteydessä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on korostanut, että täydellisessä lääketieteellisessä selvityksessä, jota virkamies voi pyytää toimitettavaksi valitsemalleen lääkärille ja joka on toimitettava vakuutusmääräyksissä määrätyn lääketieteellisen lautakunnan jäsenille, on välttämättä oltava kertomus mahdollisesti hallinnollisesta tutkimuksesta. Virkamies voi siis tällaisen pyynnön tehtyään ottaa kantaa tutkimuskertomukseen sisältyviin toteamuksiin valitsemansa lääkärin välityksellä ja käyttää hyväkseen tilaisuutta pyytää lausuntoa lääketieteelliseltä lautakunnalta (em. asia Vidrányi v. komissio, tuomio 12.7.1990, 34 ja 35 kohta).

280 Tiettyjen asiakirjojen lääketieteellisestä luonteesta huolimatta näillä asiakirjoilla voi tarvittaessa olla merkitystä myös virkamiehen hallinnollisen aseman kannalta. Tällöin näiden asiakirjojen on oltava kyseisen henkilön henkilökansiossa (ks. em. asia Strack v. komissio, tuomion 13 kohta ja em. asia Vidrányi v. komissio, tuomio 12.7.1990, 36 kohta).

281 Näin ollen asiakirja, jonka perusteella toimielimen nimeämä lääkäri tai lääketieteellinen lautakunta arvioi, onko sairaus ammattitauti, on yhtäältä luonteeltaan lääketieteellinen, joten siihen voidaan tutustua ainoastaan välillisesti virkamiehen nimeämän lääkärin välityksellä, ja toisaalta tähän asiakirjaan mahdollisesti sisältyvien luonteeltaan hallinnollisten seikkojen, jotka voivat vaikuttaa virkamiehen hallinnolliseen asemaan, on sisällyttävä myös henkilökansioon, johon virkamies voi henkilöstösääntöjen 26 artiklan mukaisesti tutustua suoraan (ks. em. asia Vidrányi v. komissio, tuomio 1.10.1991, 24 kohta).

282 Toimielimen nimeämälle lääkärille tai lääketieteelliselle lautakunnalle toimitetut asiakirjat kuuluvat siis kokonaisuudessaan vakuutusmääräyksissä säädetyn järjestelyn piiriin. Joidenkin tällaisten asiakirjojen liittäminen virkamiehen henkilökansioon ja virkamiehen mahdollisuus tutustua näihin asiakirjoihin ovat siis mahdollisia vain, jos hallintoelin, jonka palveluksessa virkamies on, käyttää näitä asiakirjoja arvioidessaan tai muuttaessaan virkamiehen hallinnollista asemaa (ks. em. asia Vidrányi v. komissio, tuomio 1.10.1991, 25 kohta).

283 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että kun kantaja pyysi 19.5.2005 päivätyllä kirjeellä, että IDOC:n lausunto toimitettaisiin hänelle, komissio ei ollut vielä antanut kantajalle tiedoksi päätösluonnosta, joka koski ammattitaudiksi tunnustamista koskevaa kantajan vaatimusta. Tiedoksianto toimitettiin kantajalle vasta 16.3.2007. Ennen kyseistä päivämäärää IDOC:n lausuntoa voitiin siis pitää vakuutusmääräysten osalta valmistelevana toimena.

284 Nimittävä viranomainen käytti kuitenkin IDOC:n lausuntoa perusteluna tehdessään 10.11.2005 päätöksen kantajan korvausvaatimuksen hylkäämisestä.

285 Nimittävä viranomainen esitti nimittäin 10.11.2005 tekemässään päätöksessä IDOC:n todenneen lisäksi 16.3.2005, ettei yksikään kantajan näiden väitteiden tueksi esittämistä perusteista vaikuttanut objektiivisesti kantajan esittämällä tavalla kohtuuttomalta, joka on yksi henkilöstösääntöjen 12 a artiklassa tarkoitetun työpaikkakiusaamisen keskeisistä ominaisuuksista, ja väitti, että kantajan osalta tehdyt päätökset oli tehty toimielinten edun mukaisesti ja lainsäädäntöä tiukasti noudattaen.

286 Koska nimittävä viranomainen vetosi IDOC:n lausuntoon tehdessään kantajalle vastaisen päätöksen, tämän lausunnon voidaan katsoa olevan kantajan hallinnollista asemaa koskeva asiakirja henkilöstösääntöjen 26 artiklassa tarkoitetussa merkityksessä.

287 Näin ollen kantajan olisi pitänyt saada tutustua IDOC:n lausuntoon henkilöstösääntöjen 26 artiklan perusteella (ks. vastaavasti em. asia Strack v. komissio, tuomion 13 kohta; em. asia Vidrányi v. komissio, tuomio 1.10.1991, 24 ja 25 kohta ja em. asia Vidrányi v. komissio, tuomio 12.7.1990, 36 kohta).

288 Komissio rikkoi siis henkilöstösääntöjen 26 artiklaa kieltäytyessään toimittamasta kantajalle IDOC:n lausuntoa, joka koski asianosaisen hallinnollista asemaa, mistä on osoituksena komission 10.11.2005 tekemä päätös.

289 Tätä päätelmää eivät kyseenalaista komission väitteet siitä, että ensinnäkin IDOC:n lausunto oli lääketieteelliseen menettelyyn kuuluva valmisteleva toimi ja toiseksi, että asiassa olisi sovellettava asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan kolmannessa luetelmakohdassa säädettyä poikkeusta, jonka mukaan toimielin voi kieltäytyä antamasta tutustuttavaksi asiakirjaa, jos sen ilmaiseminen vahingoittaisi tarkastus-, tutkinta- ja tilintarkastustoimien tarkoitusten suojaa.

290 Komission ensimmäisestä väitteestä on todettava, että koska komissio päätti käyttää IDOC:n lausuntoa lääketieteellisen menettelyn ulkopuolella tehdäkseen päätöksen, joka koski kantajan hallinnollista asemaa, komissio ei voi vedota siihen, että kyseinen lausunto olisi lääketieteelliseen menettelyyn kuuluva valmisteleva toimi.

291 Tarkastus-, tutkinta- ja tilintarkastustoimien tarkoitusten suojaa koskevasta väitteestä, on todettava, että jo asetuksen N:o 1049/2001 nimestä johtuu, että sen soveltamisala koskee yleisön oikeutta tutustua parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjoihin.

292 Sellaisen virkamiehen tai muun toimenhaltijan oikeudet, joka pyytää toimittamaan hallinnollista asemaansa koskevia asiakirjoja, eivät kuitenkaan ole samat kuin yleisöön kuuluvan, joka pyytää saada tutustua toimielimen asiakirjoihin.

293 Virkamiesten ja muiden toimenhaltijoiden oikeudet perustuvat nimittäin henkilöstösääntöjen 26 artiklan erityissäännöksiin, joissa säädetään toimielinten erityisistä velvoitteista ja joiden tarkoituksena on taata asianosaisen puolustautumisoikeus, kuten oikeuskäytännössäkin on korostettu. Virkamiehillä on siis oma, henkilöstösääntöjen 26 artiklaan perustuva oikeutensa.

294 Lisäksi virkamiehen pyyntö saattaa kuulua tarvittaessa sellaisten viranhoidosta annettujen erityissäännösten soveltamisalaan, jotka koskevat oikeutta tutustua tietyntyyppisiin asiakirjoihin, kuten lääketieteellisiin asiakirjoihin.

295 Edellä todetun perusteella asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan kolmannessa luetelmakohdassa säädetty poikkeus, johon komissio vetoaa, ei estä soveltamasta henkilöstösääntöjen 26 artiklan säännöksiä. Komissio ei siis voi kyseisen poikkeuksen nojalla kieltäytyä toimittamasta IDOC:n lausuntoa kantajalle.

296 Komissio on näin ollen tehnyt virheen, kun se ei antanut kantajalle mahdollisuutta tutustua IDOC:n lausuntoon, vaikka lausunto koski virkamiehen hallinnollista asemaa.

g) Seitsemäs kanneperuste: työkyvyttömyyslautakunnan 29.10.2004 antaman lausunnon lainvastaisuus

Asianosaisten lausumat

297 Tässä kanneperusteessa kantaja kiistää työkyvyttömyyslautakunnan 29.10.2004 antaman lausunnon laillisuuden. Hänen mielestään työkyvyttömyyslautakunnan olisi pitänyt ottaa kantaa mahdolliseen yhteyteen hänellä todetun työkyvyttömyyden ja hänen ammatilliseen toimintaansa liittyvien olosuhteiden välillä.

298 Kantajan mukaan komissio rikkoi henkilöstösääntöjen 78 artiklaa edellyttäessään, että kyseisen säännöksen mukainen menettely voidaan suorittaa vasta, kun henkilöstösääntöjen 73 artiklassa säädetty menettely on päättynyt. Kantaja korostaa pyytäneensä 23.6.2004 päivätyssä kirjeessään, että hänen työkyvyttömyytensä todettaisiin henkilöstösääntöjen 78 artiklan viidennen luetelmakohdan

mukaisesti johtuvan hänen tehtäviensä hoidosta. Kantaja vetoaa väitteidensä tueksi yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-165/89, Plug vastaan komissio, 27.2.1992 antamaan tuomioon (Kok., s. II-367).

299 Komissio toteaa, että työkyvyttömyyslautakunta käyttää toimivaltaansa siten, että sillä on käytössään henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla suoritettujen tutkimusten tulokset, kun se ottaa kantaa virkamiehen työkyvyttömyyden ja hänen ammatillisen toimintansa väliseen yhteyteen. Työkyvyttömyyslautakunnan työ tapahtuu siis kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa työkyvyttömyyslautakunta ottaa kantaa ainoastaan henkilön työkyvyttömyyteen. Tämän jälkeen se keskeyttää työnsä, kunnes sille toimitetaan henkilöstösääntöjen 73 artiklan mukaisesti suoritetussa tutkimuksessa saadut tiedot. Toisessa vaiheessa lautakunta kokoontuu uudelleen ja ottaa kantaa virkamiehen ammatillisen toiminnan olosuhteiden ja työkyvyttömyyden väliseen yhteyteen. Komission mukaan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on vahvistanut tällaisen menettelynkulun edellä mainitussa asiassa Lucaccioni vastaan komissio antamassaan tuomiossa.

300 Komissio korostaa, ettei tällainen menettelynkulku estä kantajaa saamasta henkilöstösääntöjen 78 artiklan kolmannessa kohdassa säädettyä työkyvyttömyyskorvausta odoteltaessa henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla toteutetun menettelyn tuloksia. Komission mukaan ratkaisematta jää ainoastaan kysymys henkilöstösääntöjen 78 artiklan viidennessä kohdassa säädetyistä korvauksista ja toimielimen vastuulle mahdollisesti jäävistä eläkevakuutusmaksuista Komissio korosti kirjallisissa lausumissaan, että jos kantajan työkyvyttömyyden tunnustetaan johtuvan ammatillisesta toiminnasta, kantajalle myönnetään henkilöstösääntöjen 78 artiklan viidennen kohdan mukainen korvaus taannehtivasti siitä päivästä lähtien, jona työkyvyttömyyspäätös on tehty. Kantajan sairauden tunnustamisesta ammattitaudiksi 28.3.2008 tehdyn päätöksen johdosta komissio toimitti prosessinjohtotoimenpiteenä virkamiestuomioistuimen pyytämän 16.6.2008 tehdyn päätöksen, jolla kumottiin ja korvattiin 8.11.2004 tehty päätös ja jolla nimittävä viranomainen myönsi työkyvyttömyyslautakunnan 9.6.2008 tekemien päätelmien perusteella kantajalle oikeuden henkilöstösääntöjen 78 artiklan viidennessä kohdassa säädetyn mukaisesti vahvistettuun työkyvyttömyyskorvaukseen siitä päivästä lähtien, jona kantajan työkyvyttömyys oli todettu, eli 30.11.2004.

Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

301 Kuten neljännen kanneperusteen yhteydessä muistutettiin, virkamies, joka ei vastusta henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklassa säädetyssä määräajassa nimittävän viranomaisen päätöstä, joka on virkamiehelle vastainen, ei voi vedota kyseisen päätöksen väitettyyn lainvastaisuuteen vahingonkorvauskanteen yhteydessä.

302 Koska kantaja ei valittanut nimittävän viranomaisen 8.11.2004 tekemästä päätöksestä, jolla kantaja siirrettiin eläkkeelle ja jolla hänelle myönnettiin oikeus henkilöstösääntöjen 78 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti vahvistettuun työkyvyttömyyskorvaukseen kyseisen artiklan viidennen kohdan sijaan, kantaja ei siis voi vedota kyseisen päätöksen lainvastaisuuteen nyt käsiteltävän vahingonkorvauskanteen yhteydessä.

303 Nyt käsiteltävässä kanneperusteessa kantaja ei kuitenkaan kiistä nimittävän viranomaisen 8.11.2004 tekemän päätöksen laillisuutta vaan arvostelee ainoastaan työkyvyttömyyslautakunnan 29.10.2004 antamaa lausuntoa siitä, ettei siinä oteta kantaa todetun työkyvyttömyyden ja kantajan ammatillisen toiminnan väliseen mahdolliseen yhteyteen, kun otetaan huomioon henkilöstösääntöjen 73 artiklan perusteella jo aloitettu tutkimus.

304 On siis tutkittava, pyrkiikö kantaja tällä kanneperusteella, joka koskee työkyvyttömyyslautakunnan lausunnon lainvastaisuutta, kiertämään nimittävän viranomaisen 8.11.2004 tekemän päätöksen lainvastaisuutta koskevan kanneperusteen tutkimatta jättämisen siksi, ettei viimeksi mainitusta päätöksestä ole valitettu eikä sitä vastaan ole pantu vireille kannetta tuomioistuimessa.

305 Virkamiestuomioistuimen on otettava omasta aloitteestaan esille tämä kysymys, joka koskee oikeudenkäyntiä edeltävää menettelyä ja kanteen vireillepanon määräaikoja.

306 Oikeuskäytännön mukaan työkyvyttömyyslautakunnan antamaa lausuntoa on pidettävä eläkkeellejääntiä koskevaan menettelyyn kuuluvana valmistelevana toimena (asia T-196/95, H v. komissio, tuomio 3.6.1997, Kok. H., s. I-A-133 ja II-403, 48 kohta ja asia T-115/05, Jiménez Martínez v. komissio, määräys 15.11.2006, Kok. H., s. I-A-2-269 ja II-A-2-1409, 29 ja 30 kohta).

307 Vaikka on mahdollista, että valmisteleva toimi voi aiheuttaa vahinkoa virkamiehelle riippumatta lopullisesta päätöksestä, jota kyseisellä toimella valmistellaan, on todettava, että nyt käsiteltävässä asiassa kantaja ei väitä, että työkyvyttömyyslautakunnan lausunto olisi aiheuttanut hänelle muuta vahinkoa kuin sellaista, jota hänelle olisi voinut aiheutua kyseisen lausunnon perusteella tehdystä päätöksestä eli nimittävän viranomaisen 8.11.2004 tekemästä päätöksestä.

308 Kantaja nimittäin esittää, että työkyvyttömyyslautakunnan lausunto on lainvastainen, koska lautakunta ei ota kantaa hänen työkyvyttömyytensä alkuperään vaan odottaa henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla aloitetun tutkimuksen tuloksia.

309 Kantajalle mahdollisesti aiheutunut vahinko johtuu kuitenkin nimittävän viranomaisen 8.11.2004 tekemästä päätöksestä, jolla kantaja siirrettiin eläkkeelle ja jolla hänelle myönnettiin oikeus työkyvyttömyyskorvaukseen henkilöstösääntöjen 78 artiklan kolmannen kohdan eikä henkilöstösääntöjen 78 artiklan viidennen kohdan perusteella.

310 Koska työkyvyttömyyslautakunnan lausunnon lainvastaisuutta koskeva kanneperuste kohdistui valmistelevaan toimeen ja koska kantaja ei selittänyt, miten tämä toimi on aiheuttanut hänelle muuta vahinkoa kuin lopullisesta päätöksestä aiheutunutta vahinkoa, ja koska kantaja ei missään vaiheessa vaatinut 8.11.2004 tehdyn päätöksen kumoamista eikä pannut vireille vahingonkorvauskannetta säädetyssä määräajassa riitauttaakseen kyseisen päätöksen seuraukset, kanneperuste on jätettävä tutkimatta.

h) Kahdeksas kanneperuste: kantajaan kohdistetun kurinpitomenettelyn lainvastainen aloittaminen ja jatkaminen

Alustava huomautus

311 Tässä kanneperusteessa kantaja arvostelee sitä, että häntä vastaan aloitettiin kurinpitotoimia ja niitä jatkettiin, vaikka niiden perustana olevia seikkoja ei kantajan mukaan missään vaiheessa näytetty toteen. Tässä kanneperusteessa viitataan kaikkiin kanteessa F-124/05 esitettyihin kanneperusteisiin.

312 Oikeuskäytännön mukaan on niin, että jos kanteessa viitataan toiseen kanteeseen, jonka kantaja on nostanut toisessa asiassa, ensin mainittuun kanteeseen ei sisällytetä jälkimmäisessä esitettyjä kanneperusteita (ks. asia T-424/04, Angelidis v. parlamentti, tuomio 5.12.2006, Kok. H., s. I-A-2-323 ja II-A-2-1649, 42 kohta).

313 Aluksi on siis tutkittava, voidaanko kanneperuste ottaa tutkittavaksi kanteen vireillepanon osalta virkamiestuomioistuimeen soveltuvin osin sovellettavien Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 21 artiklassa ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdassa säädettyjen vaatimusten perusteella, koska kanneperusteessa viitataan vain kaikkiin kanteessa F-124/05 esitettyihin kanneperusteisiin.

314 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan tarkoituksena on antaa tuomioistuimelle mahdollisuus lausua riittävän yksityiskohtaisista kanneperusteista.

315 Tätä säännöstä ei siis pidä tulkita niin, että siinä vaaditaan osapuolilta liiallista muodollisuutta, joka vain lisää oikeudenkäyntimenettelyn raskautta (ks. analogisesti asia T-318/01, Othman v. neuvosto ja komissio, tuomio 11.6.2009, Kok., s. II-1627, 57 kohta).

316 Koska asiat F-124/05 ja F-96/06 liittyvät toisiinsa, nyt käsiteltävään asiaan liittyvissä olosuhteissa kantajan tekemän viittauksen tarkoituksena on välttää toistamasta asiassa F-96/06 kirjatussa kanteessa sitä noin kolmenkymmenen sivun selvitystä, joka on esitetty jo asiassa F-124/05 kirjatussa kanteessa, sekä välttää joutumasta toimittamaan uudelleen viimeksi mainitussa kanteessa olevat monisatasivuiset liitteet.

317 Lisäksi asiat F-124/05 ja F-96/06 yhdistettiin virkamiestuomioistuimen presidentin 22.1.2009 antamalla määräyksellä.

318 Näissä olosuhteissa kahdeksatta kanneperustetta ei jätetä tutkimatta sillä perusteella, että siinä ainoastaan viitataan kaikkiin kanteessa F-124/05 esitettyihin kanneperusteisiin.

319 Nyt käsiteltävässä asiassa tutkitaankin seuraavaksi järjestyksessä kuutta kanteessa F-124/05 esitettyä kanneperustetta ja kukin niistä katsotaan nyt käsiteltävän kanteen kahdeksannen kanneperusteen osaksi. Kanteessa F-124/05 esitettyjen kanneperusteiden osat tutkitaan nyt käsiteltävän kanteen kahdeksannen kanneperusteen osien alaosina.

320 Lisäksi kanteen F-124/05 ensimmäinen kanneperuste, joka koskee nimittävän viranomaisen kieltäytymistä tekemästä johtopäätöksiä belgialaisen tuomioistuimen asian sikseen jättämistä koskevasta päätöksestä huolimatta siitä, että nimittävä viranomainen totesi itse, että rikosoikeudellisen menettelyn ja kurinpitomenettelyn välillä oli yhteys, ja toinen kanneperuste, joka koskee asian sikseen jättämistä koskevan päätöksen oikeusvoiman loukkaamista, on käsiteltävä yhdessä, sillä ne molemmat koskevat belgialaisen rikostuomioistuimen päätöksen seurauksia kurinpitomenettelyn kannalta.

Kanneperusteen ensimmäinen ja toinen osa: belgialaisen rikostuomioistuimen asian sikseen jättämistä koskevan päätöksen seurausten sivuuttaminen

– Asianosaisten lausumat

321 Kantaja väittää, että häneen kohdistettu kurinpitomenettely aloitettiin yksinomaan Belgian viranomaisten nostamien syytteiden takia. Tämä käy kantajan mukaan ilmi nimittävän viranomaisen 16.1.2004 tekemästä päätöksestä, jolla aloitettiin kurinpitomenettely kantajaa vastaan ja jossa kurinpitomenettely yhdistettiin yksiselitteisesti rikosoikeudelliseen menettelyyn. Rikosoikeudellisen syytteen perustana olleet tosiseikat olivat kantajan mukaan täsmälleen samat kuin kurinpitomenettelyn perustana olleet tosiseikat, ja ainoana erona oli menettelyjen luokittelu rikosoikeudelliseksi ja kurinpidolliseksi. Näiden kahden menettelyn yhdenaikaisuuden perusteella on kantajan mukaan lisäksi täysin selvää, että niillä oli tiivis yhteys toisiinsa. Näin ollen kurinpitomenettely olisi pitänyt kantajan mukaan keskeyttää, kun belgialainen rikostuomioistuin päätti 30.6.2004 jättää asian sikseen sen vuoksi, ettei syytteiden perustana olleita tosiseikkoja ollut rikostuomioistuimen mukaan näytetty toteen. Muunlainen päätös merkitsee kantajan mielestä kyseisen ratkaisun oikeusvoiman ja jäsenvaltioiden itsemääräämisoikeuden loukkaamista.

322 Komission mielestä kantajan väitteet ovat perusteettomia, koska kurinpitomenettelyn aloittamisesta tehdyssä päätöksessä täsmennettiin nimenomaisesti, että syytteen lisäksi asianosaista vastaan esitetyt väitteet perustuvat IDOC:n tekemästä hallinnollisesta lisätutkimuksesta 22.2.2002 annettuun kertomukseen. Komission mukaan belgialainen rikostuomioistuin oli toimivaltainen ainoastaan lausumaan syytekohdista Belgian rikoslain perusteella eikä rikostuomioistuimen muiden säännösten perusteella suorittama arviointi sitonut nimittävää viranomaista tosiseikkojen kurinpidollisessa

arvioinnissa. Joka tapauksessa kanneperusteet, jotka koskevat sen periaatteen loukkaamista, jonka mukaan rikosoikeudellinen menettely pysäyttää kurinpidollisen menettelyn, sekä oikeusvoiman loukkaamista, eivät päde nyt käsiteltävässä asiassa, koska lopullista kurinpidollista päätöstä ei tehty.

– Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

323 Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännössä on täsmennetty, 30.4.2004 asti sovellettujen henkilöstösääntöjen 88 artiklan viidennellä kohdalla, josta on tullut henkilöstösääntöjen liitteessä IX oleva 25 artikla, on kaksi tarkoitusta. Yhtäältä tällä artiklalla huolehditaan siitä, ettei vaikuteta kyseessä olevan virkamiehen asemaan rikosoikeudellisessa menettelyssä, joka häntä vastaan on aloitettu niiden seikkojen perusteella, jotka ovat myös hänen toimielimessään kurinpitomenettelyn kohteena. Toisaalta kurinpitomenettelyn keskeyttäminen rikosoikeudellisen menettelyn päättymistä odotettaessa mahdollistaa sen, että kurinpitomenettelyssä otetaan huomioon rikostuomioistuimen lainvoimaisessa tuomiossaan esittämät tosiseikat. Henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevassa 25 artiklassa nimittäin vahvistetaan periaate, jonka mukaan rikosoikeudellinen menettely pysäyttää kurinpitomenettelyn, mitä on perusteltu muun muassa sillä, että kansallisilla rikostuomioistuimilla on käytettävissään laajemmat tutkintavaltuudet kuin nimittävällä viranomaisella. Näin ollen silloin, kun samat tosiseikat voivat täyttää sekä rikoksen että virkamiehen henkilöstösääntöihin perustuvien velvoitteiden rikkomisen tunnusmerkistön, hallintoa sitovat rikostuomioistuimen rikosoikeudenkäynnissä vahvistamat tosiseikat. Kun viimeksi mainittu on todennut tosiseikat nyt käsiteltävässä tapauksessa, hallinto voi tämän jälkeen luokitella ne oikeudellisesti kurinpitotoimien käsitteen kannalta ja tutkia erityisesti, merkitsevätkö ne henkilöstösääntöihin perustuvien velvoitteiden noudattamatta jättämistä (asia T-307/01, François v. komissio, tuomio 10.6.2004, Kok., s. II-1669, 75 kohta).

324 Nyt käsiteltävässä asiassa kurinpitomenettelyn päättämisestä kieltäytymistä koskevan päätöksen perusteluista käy ilmi, että kantajaan kohdistetun kurinpitomenettelyn aloittaminen ei perustunut yksin Belgiassa nostettuihin syytteisiin, jotka koskivat väärennyksiä ja virka-aseman väärinkäyttöä Berthelot'n virkamatkamääräysten ja matkalaskujen yhteydessä, vaan myös siihen, että kantaja oli ollut osallisena Berthelot'n sääntöjenvastaisessa siirtämisessä ylempään palkkaluokkaan ja niin ikään sääntöjenvastaisessa YTK:n palvelukseen ottamisessa.

325 Syyttäjäviranomaisen syytekirjelmän mukaan yksikään lausunto ei koskenut suoraan eikä epäsuorasti kantajaa eikä yksikään aineellinen todiste osoittanut hänen osallisuuttaan tosiseikkoihin ja hän itse esitti todisteita, jotka osoittivat matkamääräysten olevan väärennyksiä. Asian sikseen jättämistä koskevassa päätöksessä, jossa viitattiin syyttäjäviranomaisen syytekirjelmään, todettiin, että tutkinta-aineiston perusteella oli selvää, että väärennysten ja virka-aseman väärinkäytön olemassaoloa koskevat syytteet olivat perusteltuja, mutta yhdenkään todisteen perusteella ei ollut mahdollista kohdistaa syytteitä johonkuhun tutkinnan kohteena olleeseen epäiltyyn.

326 Asian sikseen jättämistä koskeva päätös estää siis kurinpitomenettelystä vastaavia viranomaisia säilyttämästä kantajaan kohdistetut väärennyksiä ja virka-aseman väärinkäyttöä koskevia syytöksiä sellaisina, kuin belgialainen rikostuomioistuin on ne Berthelot'n matkamääräysten ja matkakulujen osalta katsonut. Sen sijaan se ei estä kurinpitomenettelystä vastaavia viranomaisia säilyttämästä kantajaan mahdollisesti kohdistettuja kurinpidollisia syytöksiä, jotka koskevat Berthelot'n siirtämistä ylempään palkkaluokkaan ja ottamista YTK:n palvelukseen.

327 Näin ollen kahdeksannen kanneperusteen kaksi ensimmäistä osaa on hylättävä perusteettomina.

Kanneperusteen kolmas osa: kantajaan kohdistetun kurinpitomenettelyn ja entiseen komission jäseneen kohdistetun menettelyn väitetysti perusteeton yhteys

– Asianosaisten lausumat

328 Toissijaisesti kantaja esittää, että kurinpitomenettelyn päättämisestä kieltäytymistä koskeva päätös on lainvastainen siltä osin kuin siinä säilytetään kyseinen menettely keskeytettynä ja yhdistetään tämä keskeytys väärin perustein yhteisöjen tuomioistuimessa Cressonia vastaan vireillä olleen asian käsittelyn päättämiseen.

329 Kantaja arvostelee erityisesti sitä, että nimittävä viranomainen perustaa riidanalaisen päätöksensä analogisesti henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevaan 25 artiklaan, ja huomauttaa, ettei edellä mainitussa asiassa Tzoanos vastaan komissio annetulla tuomiolla ole mitään merkitystä nyt käsiteltävän asian kannalta, koska kyseinen tuomio koski tilannetta, jossa virkamies oli asianosaisena kahdessa menettelyssä, rikosoikeudellisessa ja kurinpidollisessa, kun taas nyt käsiteltävässä asiassa on kyse kahdesta menettelystä, jotka koskivat kahta eri henkilöä. Kantajan mukaan nimittävän viranomaisen esittämä päättely oli ristiriitaista siltä osin kuin viranomainen muistuttaa, että henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 25 artiklan tarkoituksena on huolehtia siitä, ettei virkamies joudu epäedullisempaan asemaan siksi, että kurinpitomenettelyä koskeva päätös tehdään ennen rikosoikeudellisen menettelyn päättymistä, vaikka tässä tapauksessa riidanalainen päätös oli kantajalle epäedullinen sen sijaan, että sillä olisi suojattu kantajan etua.

330 Kantaja moittii vielä riidanalaisen päätöksen perusteluja käsittämättömiksi siltä osin kuin niissä todetaan, että kantajaa koskevassa asiassa tehtävällä päätöksellä joko päättää asian käsittely tai jatkaa sitä on merkitystä Cressonia vastaan yhteisöjen tuomioistuimessa vireillä olevan asian kannalta, joten tällaista päätöstä voitaisiin pitää epäasianmukaisena vaikuttamisyrityksenä. Kantaja huomauttaa, ettei ymmärrä, mihin vaikutus voisi kohdistua: nimittävään viranomaiseen, yhteisöjen tuomioistuimeen vai virkamiestuomioistuimeen? Esittäessään tämän väitteen nimittävä viranomainen rikkoi kantajan mukaan henkilöstösääntöjen 25 artiklan toisessa kohdassa säädettyä perusteluvelvollisuutta, minkä vuoksi riidanalainen päätös on lainvastainen.

331 Komissio vastaa kantajan väitteisiin esittämällä lähinnä, ettei mikään säännös velvoittanut nimittävää viranomaista keskeyttämään menettelyä, mutta virkamiestä ei ollut järkevää syyttää ennen kuin sitä henkilöä, jonka edun vuoksi virkamies näyttäisi toimineen, koskeva asia on ratkaistu. Komissio lisää, ettei keskeyttämispäätös vahingoittanut kantajan etuja, vaan päätöksellä päinvastoin suojattiin niitä. Komission mukaan tämän osoittaa se, että koska yhteisöjen tuomioistuin ei määrännyt seuraamusta entiselle komission jäsenelle, vastaajana oleva toimielin päätti päättää kantajaan kohdistetun kurinpitomenettelyn.

– Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

332 Kantajan mukaan kurinpitomenettelyn päättämisestä kieltäytymistä koskevan päätöksen epäjohdonmukaiset perustelut tekivät päätöksestä virheellisen henkilöstösääntöjen 25 artiklassa säädetyn päätösten perustelemista koskevan vaatimuksen osalta ja kyseiseen päätökseen liittyi myös oikeudellinen virhe.

333 Ensinnäkin on muistutettava, että päätöksen perustelujen on tarjottava unionin tuomioistuimille mahdollisuus valvoa päätöksen laillisuutta ja annettava asianosaiselle riittävät tiedot sen arvioimiseksi, onko päätös asianmukainen vai onko siinä sellainen virhe, jonka perusteella sen laillisuus voidaan riitauttaa (asia T-372/00, Campolargo v. komissio, tuomio 23.4.2002, Kok. H., s. I-A-49 ja II-223, 49 kohta ja asia T-406/04, Bonnet v. yhteisöjen tuomioistuin, tuomio 17.10.2006, Kok. H., s. I-A-2-213 ja II-A-2-1097, 67 kohta).

334 Kantaja perusteli häneen kohdistetun kurinpitomenettelyn päättämistä koskevaa vaatimustaan belgialaisen rikostuomioistuimen päätöksellä asian jättämisestä sikseen.

335 Kurinpitomenettelyn päättämisestä kieltäytymistä koskevassa päätöksessä täsmennetään, että kurinpitomenettely ja rikosoikeudellinen menettely ovat erilliset ja toisistaan riippumattomat. Tribunal de première instance de Bruxelles arvioi tosiseikat ainoastaan Belgian rikoslain perusteella, ei yhteisön velvoitteisiin perustuvien komission väitteiden perusteella. Näin ollen Belgiassa käydyn oikeudenkäynnin tuloksen ei pidä vaikuttaa kurinpitomenettelyyn eikä kurinpitomenettelyä ole päätettävä siksi, että rikosoikeudellinen menettely Belgiassa on päättynyt asian siirtämättä jättämiseen.

336 Edellä esitetyn perusteella riidanalaisessa päätöksessä annetaan kantajalle riittävät tiedot, jotta kantaja voi arvioida, ovatko hänen kurinpitomenettelyn päättämistä koskevan vaatimuksensa hylkäämisen syyt perusteltuja, ja jotta virkamiestuomioistuin voi harjoittaa valvontaansa.

337 Lisäksi riidanalaisessa päätöksessä täsmennetään kantajan menettelyn päättämistä koskevaan vaatimukseen annetusta vastauksesta erillisenä, että kantajaan kohdistetun kurinpitomenettelyn keskeyttämistä oli jatkettava.

338 Nimittävä viranomainen perusteli tätä keskeytystä sillä, että kantajaan kohdistetulla kurinpitomenettelyllä oli yhteys Cressonia vastaan yhteisöjen tuomioistuimessa vireillä olleeseen asiaan.

339 Vaikka tässä perustelussa viitataan epämääräisesti ”epäasianmukaiseen vaikutusyritykseen”, siinä annetaan riittävät tiedot, jotta kantaja voi arvioida, ovatko kurinpitomenettelyn keskeyttämisen jatkamisen syyt perusteltuja, ja jotta virkamiestuomioistuin voi harjoittaa valvontaansa.

340 Näin ollen kanneperuste, joka koskee riidanalaisen päätöksen perustelujen riittämättömyyttä, on hylättävä perusteettomana.

341 Oikeudellista virhettä koskevasta kanneperusteesta on todettava, että vaikka mikään säännös ei velvoittanut nimittävää viranomaista keskeyttämään menettelyä ja odottamaan asiassa komissio vastaan Cresson annettavaa tuomiota, kantajan tapaus liittyi Cressonin tapaukseen, koska kantaja oli Cressonin kabinettipäällikkö silloin, kun osa petoksista, joista Cressonia syytettiin, tapahtui ja koska tämä yhteys oli sellainen seikka, joka komission oli perusteltua ottaa huomioon.

342 Jos ei oteta huomioon sitä, että tällainen keskeytys pidentää kurinpitomenettelyn kestoa, päätös olla kohdistamatta toimia kantajaan ennen kuin entistä komission jäsentä koskeva asia olisi ratkaistu vaikuttaa näin ollen itsessään perustellulta ja kohtuulliselta.

343 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että kahdeksannen kanneperusteen kolmas osa on hylättävä perusteettomana.

Kanneperusteen neljäs osa: kurinpitomenettelyn aloittamisen perustana olleen näytön riittämättömyys

– Asianosaisten lausumat

344 Kantajan mielestä kurinpitotoimet aloitettiin häntä vastaan, vaikka niiden perustana olleita aineellisia todisteita ei ollut missään vaiheessa näytetty toteen tai ne oli jopa katsottu perusteettomiksi (tribunal de première instance de Bruxellesin antamassa määräyksessä).

345 Komission mielestä kurinpitomenettelyn aloittamista koskevaa päätöstä ei voi pitää virkavirheenä muutoin kuin poikkeuksellisessa tilanteessa, jossa on aikomus tuottaa vahinkoa, eli tilanteessa, jossa päätöksentekohetkellä ei ole minkäänlaisia todisteita asianosaista vastaan. Nyt käsiteltävässä asiassa tilanne ei kuitenkaan ollut tämä, sillä kantajaan kohdistui vakavia syytöksiä, jotka koskivat osallisuutta vakaviin sääntöjenvastaisuuksiin.

– Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

346 Käsiteltävä kanneperusteen osa koskee kurinpitomenettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen lainvastaisuutta.

347 Asianosaisten lausumissa ollaan erimielisiä siitä, miten paljon toimielimellä on harkintavaltaa kurinpitomenettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä, ja näin ollen siitä, miten tiukkaa valvontaa unionin tuomioistuinten on harjoitettava tällaisen päätöksen laillisuuden suhteen.

348 Kantajan mukaan kurinpitomenettelyn aloittamista koskeva päätös on nimittäin lainvastainen, koska kyseisen menettelyn aloittamisen perusteita ei ollut näytetty toteen, jolloin on katsottava, että tuomioistuimen on harjoitettava kyseisen päätöksen osalta tavanomaista valvontaa. Sitä vastoin komission mukaan tällainen päätös voi olla virhe vain poikkeuksellisessa tilanteessa, jossa on aikomus tuottaa vahinkoa, jolloin on katsottava, että tuomioistuimen valvonnan olisi rajoituttava harkintavallan väärinkäyttöön.

349 Näin ollen on ensinnäkin aiheellista täsmentää, millainen harkintavalta nimittävällä viranomaisella on sen päättäessä kurinpitomenettelyn aloittamisesta ja miten tiukkaa on siitä seuraava tuomioistuimen valvonta, ennen kuin toiseksi tutkitaan, oliko komission nyt käsiteltävässä asiassa tekemä päätös kurinpitomenettelyn aloittamisesta kantajaa vastaan lainvastainen.

350 Ennen näiden kysymysten käsittelyä on esitettävä kaksi alustavaa huomautusta.

351 Ensinnäkin riitautetun toimen lainmukaisuutta on arvioitava toimen antamisajankohtana olemassa olleiden tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen perusteella (yhdistetyt asiat 15/76 ja 16/7, Ranska v. komissio, tuomio 7.2.1979, Kok., s. 321, Kok. Ep. IV, s. 311, 7 kohta). Mahdolliset seikat, jotka tulevat ilmi tutkinnassa menettelyn aloittamista koskevan päätöksen tekemisen jälkeen, eivät voi vaikuttaa kyseisen päätöksen lainmukaisuuteen, koska tutkinnan tarkoituksena on nimenomaan selvittää, ovatko alkuperäiset epäilykset perusteltuja (ks. analogisesti em. asia Giraudy v. komissio, tuomion 145 kohta).

352 Toiseksi se, että kurinpitomenettely päätetään langettamatta virkamiehelle kurinpidollista seuraamusta, ei voi estää tuomioistuinta harjoittamasta virkamiestä vastaan kohdistetun kurinpitomenettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen laillisuuden valvontaa.

353 On nimittäin olemassa mielivallan vaara, jos myönnetään, että nimittävällä viranomaisella on ehdoton ja rajoittamaton valta aloittaa kurinpitomenettely virkamiestä vastaan ja päättää menettely seuraamusta määräämättä ilman, että kyseessä olevalla virkamiehellä olisi sopivalla hetkellä mahdollisuus riitauttaa mainitun menettelyn aloittamista koskeva päätös siksi, ettei ole langetettu seuraamusta, josta virkamiehellä olisi mahdollisuus valittaa.

354 Nimittävän viranomaisen harkintavaltaa kurinpitomenettelyn aloittamista koskevan päätöksen tekemisessä on siis rajoitettava oikeudellisesti. Tuomioistuimen on valvottava tällaista rajoittamista.

355 Muuten komission perustelut eivät ole vastoin tällaista toteamusta. Toimielin ei nimittäin pyri väittämään, että kaikki kurinpitomenettelyn aloittamista koskevaan päätökseen kohdistuva tuomioistuinvalvonta olisi poistettava, vaan sen mukaan tällainen valvonta olisi rajoitettava koskemaan harkintavallan väärinkäyttöä.

356 On muistettava, että kantajaan kohdistetun kurinpitomenettelyn aloittamista koskevan päätöksen tekohetkellä sovellettiin 30.4.2004 saakka sovellettuja henkilöstösääntöjä, joiden 86 artiklan 1 kohdan mukaan kaikista tahallisesti tai tuottamuksellisesti täyttämättä jätetyistä virkamiehen velvollisuuksista voidaan määrätä virkamiehelle kurinpitoseuraamus.

357 Säännöksessä käytetään sanamuotoa ”voidaan määrätä”, mistä seuraa, ettei virkamiehelle, joka laiminlyö jonkin velvollisuuksistaan, määrätä automaattisesti ja ehdottomasti seuraamusta, vaan hänelle ainoastaan voidaan määrätä seuraamus.

358 Näin ollen 30.4.2004 saakka sovellettujen henkilöstösääntöjen 86 artiklan 1 kohdan säännös merkitsee väistämättä sitä, että nimittävällä viranomaisella on laaja harkintavalta sekä kurinpitomenettelyn aloittamisen mahdollisuuden että menettelyn päätteeksi mahdollisesti määrättävän seuraamuksen suhteen.

359 Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännössä on täsmennetty, virkamieheen kohdistetun kurinpitomenettelyn aloittamista koskevan päätöksen tarkoituksena on antaa nimittävälle viranomaiselle mahdollisuus tutkia virkamieheen kohdistuvien syytösten todenperäisyys ja vakavuus ja kuulla virkamiestä asiasta voidakseen muodostaa mielipiteensä yhtäältä siitä, onko asian käsittely päätettävä ilman kurinpitomenettelyn jatkamista tai onko virkamiehelle määrättävä kurinpitoseuraamus, ja toisaalta tarvittaessa siitä, onko asia saatettava kurinpitolautakunnan käsiteltäväksi henkilöstösääntöjen liitteessä IX säädetyn menettelyn mukaisesti ennen seuraamuksen määräämistä (asia T-166/02, Pessoa e Costa v. komissio, tuomio 13.3.2003, Kok. H., s. I-A-89 ja II-471, 36 kohta ja asia T-203/03, Rasmussen v. komissio, tuomio 5.10.2005, Kok. H., s. I-A-279 ja II-1287, 41 kohta).

360 Kun otetaan huomioon kurinpitomenettelyn tarkoitus ja päämäärä sellaisina kuin ne on täsmennetty ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännössä, ei näin ollen ole välttämätöntä, toisin kuin kantaja väittää, että asianosaista vastaan esitetyt tosiseikat olisi ”näytetty toteen”, jotta kurinpitomenettely on perusteltua aloittaa. Kurinpitomenettelyn tarkoituksena on nimenomaan selvittää asianosaista vastaan esitetyt tosiseikat.

361 Näin ollen kantajan väite, jonka mukaan häneen kohdistetut kurinpitotoimet aloitettiin ja niitä jatkettiin, vaikkei niiden perusteena olleita aineellisia todisteita ollut ”näytetty toteen”, ei voi menestyä.

362 Toisen ääripään osalta on tutkittava komission perustelua, jonka mukaan virkamieheen kohdistetun kurinpitomenettelyn aloittamista koskeva päätös on lainvastainen vain poikkeustapauksessa, jossa on kyse harkintavallan väärinkäytöstä.

363 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan harkintavallan väärinkäytön käsite on hyvin tarkkarajainen, ja sillä tarkoitetaan hallintoviranomaisen valtuuksien käyttämistä muussa tarkoituksessa kuin siinä, jota varten valtuudet on annettu. Päätöstä tehtäessä on tapahtunut harkintavallan väärinkäyttö vain silloin, kun objektiivisten, asianmukaisten ja yhtäpitävien seikkojen perusteella on selvää, että päätös on tehty muiden kuin ilmoitettujen päämäärien saavuttamiseksi (asia T-118/95, Anacoreta Correia v. komissio, tuomio 11.6.1996, Kok. H., s. I-A-283 ja II-835, 25 kohta ja yhdistetyt asiat T-112/96 ja T-115/96, Séché v. komissio, tuomio 6.7.1999, Kok. H., s. I-A-115 ja II-623, 139 kohta).

364 Harkintavallan väärinkäyttö on siis erityisen vakava lainvastaisuus.

365 On kuitenkin olemassa mielivallan vaara, jos myönnetään, että virkamieheen kohdistetun kurinpitomenettelyn aloittamista koskevan päätöksen lainvastaisuus rajoittuu ainoastaan tilanteeseen, jossa on kyse harkintavallan väärinkäytöstä. Tällöin nimittävän viranomaisen vakavista laiminlyönneistä asiassa ei nimittäin voitaisi määrätä seuraamusta.

366 Kaiken edellä esitetyn perusteella ja kyseessä olevan virkamiehen oikeuksien suojaamiseksi nimittävän viranomaisen on katsottava käyttäneen valtaansa lainvastaisella tavalla sekä siinä tapauksessa, että sen osoitetaan käyttäneen harkintavaltaansa väärin, että siinä tapauksessa, ettei ole riittävän tarkkoja ja merkityksellisiä seikkoja, jotka osoittaisivat kyseessä olevan virkamiehen syyllistyneen kurinpitomenettelyn alaiseen virheeseen (ks. vastaavasti em. asia Franchet ja Byk v. komissio, tuomion 352 kohta).

367 Kun otetaan huomioon nimittävän viranomaisen laaja harkintavalta ja harkintavallalle asetettavat rajoitukset, tuomioistuimen harjoittaman valvonnan on rajoituttava varmistamaan, että ne seikat, jotka hallintoviranomainen on ottanut huomioon kurinpitomenettelyä aloittaessaan, pitävät aineellisesti paikkansa, ettei tosiseikkojen arvioinnissa ole tapahtunut ilmeistä virhettä eikä harkintavaltaa ole käytetty väärin (ks. analogisesti kurinpitoseuraamusten alalla asia T-273/94, N v. komissio, tuomio 15.5.1997, Kok. H., s. I-A-97 ja II-289, 125 kohta ja asia T-203/98, Tzikis v. komissio, tuomio 17.5.2000, Kok. H., s. I-A-91 ja II-393, 50 kohta).

368 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, ettei OLAF:n ja IDOC:n kertomuksissa suljeta pois mahdollisuutta, että kantaja oli ollut osallisena Berthelot'n sääntöjenvastaisessa siirrossa ylempään palkkaluokkaan.

369 OLAF:n 23.11.1999 antamassa kertomuksessa mainitaan nimittäin osittain yhtenevien virkamiesten lausuntojen perusteella, että kantajan työhuoneessa pidettiin todennäköisesti kokous, jonka aikana keskusteltiin mahdollisuudesta siirtää Berthelot palkkaluokkaan I vierailevien tutkijoiden ura-alueella. IDOC:n 22.2.2002 antamassa kertomuksessa täsmennetään, että tutkimuksessa saatujen tietojen analysoinnin perusteella vaikuttaa todellakin, että tällainen kokous pidettiin aikavälillä 21.–29.11.1996.

370 Oli siis olemassa riittävän painavia syitä, jotka viittasivat siihen, että kantaja oli osallisena ainakin Berthelot'n siirtämisessä ylempään palkkaluokkaan, jota pidettiin laittomana kantajaan kohdistetun kurinpitomenettelyn aloittamisen ajankohtana, vaikka eri virkamiesten lausunnoista ei ole olemassa lainkaan kirjallista näyttöä ja vaikka kantaja kiistää joidenkin todistajanlausuntojen paikkansapitävyyden. Kantajaan kohdistetun kurinpitomenettelyn aloittamista koskeva päätös oli siis perusteltu riittävän tarkkojen ja merkityksellisten tosiseikkojen perusteella.

371 Näissä olosuhteissa nimittävä viranomainen ei ylittänyt harkintavaltaansa aloittaessaan kurinpitomenettelyn kantajaa vastaan.

372 Edellä esitetyn perusteella kahdeksannen kanneperusteen neljäs osa on hylättävä perusteettomana.

Kanneperusteen viides osa: huolenpito- ja avustamisvelvollisuuden noudattamatta jättäminen ja luottamuksensuojan periaatteen loukkaaminen

– Asianosaisten lausumat

373 Kantaja väittää, että komissio aloitti ja jatkoi kurinpitomenettelyä, joka toteutettiin puolueellisesti ja jonka aikana nimittävä viranomainen ei tehnyt kaikkea mahdollista selvittääkseen tosiseikkojen tarkan kulun. Näin tehdessään komissio laiminlöi kantajan mukaan huolenpito- ja avustamisvelvollisuutensa ja loukkasi luottamuksensuojan periaatetta. Kanneperusteensa tukena kantaja muistuttaa useista puutteista ja puolustautumisoikeuksien loukkaamisista, joita hallinnollisiin tutkimuksiin oli liittynyt ja joiden vuoksi tällaisin perustein aloitettu kurinpitomenettely oli täysin arvoton.

374 Komissio kiistää laiminlyöneensä huolenpito- ja avustamisvelvollisuutensa. Komissio korostaa yhtäältä, että koska asiaan liittyi painavia syitä, joiden perusteella virkamies vaikutti laiminlyöneen henkilöstösääntöjen mukaisia velvoitteitaan, huolenpitovelvollisuus ei missään tapauksessa estänyt

nimittävää viranomaista aloittamasta kurinpitomenettelyä kyseistä virkamiestä vastaan, ja toisaalta komissiota ei voinut moittia siitä, ettei se olisi toteuttanut kaikkia tarvittavia toimenpiteitä varmistaakseen, olivatko kantajaa vastaan esitetyt syytökset perusteltuja.

– Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

375 On tutkittava, jättikö komissio noudattamatta huolenpito- ja avustamisvelvoitettaan ja loukkasiko se luottamuksensuojan periaatetta aloittaessaan kantajaan kohdistetun kurinpitomenettelyn ja jatkaessaan sitä.

376 Ensinnäkin vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti huolenpitovelvollisuus heijastaa vastavuoroisten oikeuksien ja velvollisuuksien tasapainoa, joka henkilöstösäännöillä on luotu viranomaisen ja julkishallinnon työntekijöiden välisissä suhteissa. Tämä tasapaino merkitsee muun muassa sitä, että kun nimittävä viranomainen ratkaisee virkamiehen asemaa koskevan tapauksen, viranomainen ottaa huomioon kaikki sen päätökseen mahdollisesti vaikuttavat seikat ja että näin toimiessaan se ottaa huomioon sekä yksikön edun että kyseisen virkamiehen edun (asia T-133/89, Burban v. parlamentti, tuomio 20.6.1990, Kok., s. II-245, 27 kohta ja em. asia Séché v. komissio, tuomion 147 kohta).

377 Huolenpitovelvollisuutta koskevia vaatimuksia ei pidä tulkita niin, että ne itsessään estävät nimittävää viranomaista aloittamasta virkamieheen kohdistettua kurinpitomenettelyä ja suorittamasta siihen liittyvää tutkintaa. Tällainen päätös tehdään nimittäin ennen kaikkea siksi, että on toimielimen edun mukaista, että virkamiehen mahdolliset henkilöstösääntöjen mukaisten velvollisuuksien laiminlyönnit todetaan ja, mikäli aihetta on, niistä määrätään seuraamuksia.

378 Komissiota ei siis voi moittia huolenpitovelvollisuuden laiminlyönnistä pelkästään siksi, että se aloitti kurinpitomenettelyn kantajaa vastaan.

379 Kantajan esittämistä muista moitteista, jotka kohdistuvat häntä koskevan kurinpitomenettelyn aloittamiseen ja jatkamiseen, on todettava yhtäältä, että kantajan esittämät moitteet on hylätty kahdeksannen kanneperusteen muiden osien tarkastelun yhteydessä, ja toisaalta, että väitettä, joka koskee kyseisen menettelyn kohtuuttoman pitkää kestoa, tarkastellaan tuonnempana.

380 Toiseksi on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti henkilöstösääntöjen 24 artiklassa säädetyllä avustamisvelvollisuudella tarkoitetaan sitä, että toimielimen on puolustettava virkamiehiä kolmansien osapuolten sekä kollegojen tai esimiesten sellaisia toimia vastaan, joita nämä toteuttavat edustaen itseään, muttei toimielimestä lähtöisin olevia toimia vastaan, joiden valvonnasta säädetään toisaalla henkilöstösäännöissä (asia T-45/91, Mc Avoy v. parlamentti, tuomio 18.2.1993, Kok., s. II-83, 60 kohta ja asia T-44/93, Saby v. komissio, tuomio 13.7.1995, Kok. H., s. I-A-175 ja II-541, 54 kohta).

381 On kuitenkin todettava, että OLAF, henkilöstön ja hallinnon pääosasto ja IDOC, joiden kantaja ilmoittaa tehneen tutkimuksia, eivät ole kolmansia osapuolia toimielimeen nähden. Kantaja ei myöskään esitä mitään näyttöä kollegojen tai esimiesten toimista, joiden perusteella toimielimen tarjoama apu olisi ollut aiheellista.

382 Avustamisvelvollisuuden laiminlyöntiä koskeva kantajan väite on siis perusteeton.

383 Kolmanneksi on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti on niin, että vaikka oikeus vaatia luottamuksensuojaa koskee jokaista henkilöä, joka on tilanteessa, jossa hallintoviranomainen synnyttää henkilössä perusteltuja odotuksia, virkamies ei voi vedota luottamuksensuojan periaatteen loukkaamiseen, ellei hallinto ole antanut hänelle täsmällisiä vakuutuksia (asia T-123/89, Chomel v. komissio, tuomio 27.3.1990, Kok., s. II-131, 26 kohta ja em. asia Séché v. komissio, tuomion 160 kohta).

384 Nyt käsiteltävässä asiassa hallinto ei ole antanut kantajalle minkäänlaisia täsmällisiä vakuutuksia, joihin kantaja voisi vedota. Komissiota ei voida siis moittia luottamuksensuojan periaatteen loukkaamisesta.

385 Edellä esitetyn perusteella kanneperusteen viides osa on hylättävä perusteettomana.

Kanneperusteen kuudes osa: kurinpitomenettelystä vastaavan viranomaisen laiminlyömä velvollisuus toimia kohtuullisessa ajassa

– Asianosaisten lausumat

386 Kantaja väittää, että nimittävä viranomainen oli ylittänyt ratkaisun tekemiselle asetetun kohtuullisen ajan. Kantaja vetoaa edellä mainitussa asiassa François vastaan komissio annettuun tuomioon, jonka mukaan on niin, että vaikka vanhentumisaikaa ei ollut säädetty, kurinpitomenettelystä vastaavilla viranomaisilla on velvollisuus toimia niin, että mahdolliseen seuraamukseen päättyvän menettelyn aloittamisen on tapahduttava kohtuullisessa ajassa. Nyt käsiteltävässä asiassa kantaja toteaa, että riita-asian tosiseikat ovat tapahtuneet vuosina 1995–1997 ja hallinto on ollut tietoinen tosiseikoista ja toimista, jotka voidaan mahdollisesti katsoa henkilöstösääntöjen mukaisten velvoitteiden rikkomisiksi, OLAF:n annettua kertomuksensa marraskuussa 1999 tai ainakin vuoden 2002 alusta lähtien. Kantajan mukaan nimittävä viranomainen aloitti kantajaan kohdistetun kurinpitomenettelyn kuitenkin vasta 16.1.2004. Sen jälkeen, kun belgialainen tuomioistuin päätti 30.6.2004 jättää asian sikseen, kantajan mielestä periaatteella, jonka mukaan rikosoikeudellinen menettely keskeyttää kurinpitomenettelyn, ei ole ollut enää merkitystä eikä kurinpitomenettelyn yhteydessä ole ollut enää välttämätöntä suorittaa minkäänlaisia tutkimuksia. Näin ollen periaatetta, jonka mukaan nimittävän viranomaisen on ratkaistava asia kohtuullisessa ajassa, on rikottu.

387 Komission mukaan nyt käsiteltävän asian olosuhteet ovat hyvin erityiset. Berthelot'ta koskeva tapaus liittyy komission mukaan laajemmin tutkimuksiin, joilla on pyritty selvittämään, missä määrin komissio kollegiona tai yksittäiset komission jäsenet olivat vastuussa petoksista, huonosta hallinnosta tai nepotismista. Näin laajoja tutkimuksia ei komission mukaan voida suorittaa kurinpitomenettelyn tavanomaisissa määräajoissa. Komission mukaan tehtiin kaikkiaan kolme hallinnollista tutkimusta ja aloitettiin yksi rikosoikeudellinen menettely, mikä osoittaa kyseessä olevien tosiseikkojen monimutkaisuuden.

388 Lisäksi komission mielestä aikaa, jonka kurinpitomenettely on lain mukaan keskeytettynä, ei pitäisi ottaa huomioon kurinpitomenettelyn kestoa tarkasteltaessa, koska komissio ei voi vaikuttaa tuomioistuimessa vireillä olevan asian kestoon.

389 Komissio korostaa vielä, että yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi asiassa komissio vastaan Cresson antamansa tuomion 90–92 kohdassa Cressonin väitteen menettelyn liian pitkästä kestosta.

– Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

390 Hyvän hallinnon periaatteen mukaisesti kurinpitomenettelystä vastaavilla viranomaisilla on velvollisuus suorittaa kurinpitomenettely joutuisasti ja toimia niin, että menettelyn jokainen toimi toteutetaan kohtuullisessa ajassa edelliseen toimeen nähden (em. asia François v. komissio, tuomion 47 kohta ja asia F-40/05, Andreasen v. komissio, tuomio 8.11.2007, Kok. H., s. I-A-1-337 ja II-A-1-1859, 194 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; viimeksi mainitusta tuomiosta on valitettu unionin yleiseen tuomioistuimeen asiassa T-17/08 P).

391 Tämä joutuisuutta ja kohtuullista aikaa koskeva velvoite koskee myös kurinpitomenettelyn aloittamista erityisesti silloin ja siitä hetkestä lähtien, kun hallinto saa tietoonsa tosiseikat ja toimet, jotka voivat olla virkamiehen henkilöstösääntöjen mukaisten velvollisuuksien rikkomisia. Vanhentumisaikaa ei ole

säädetty, mutta kurinpitomenettelystä vastaavilla viranomaisilla on kuitenkin velvollisuus toimia niin, että seuraamukseen mahdollisesti päättyvä menettely aloitetaan kohtuullisen ajan kuluessa (em. asia François v. komissio, tuomion 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

392 Kurinpitomenettelyn kesto voi olla kohtuuton niin menettelyä edeltävien hallinnollisten tutkimusten suorittamisen vuoksi kuin varsinaisen kurinpitomenettelyn vuoksi. Kurinpitomenettelyn keston kohtuullisuutta arvioitaessa huomioon ei oteta pelkästään aikaa, joka alkaa menettelyn aloittamisesta tehdystä päätöksestä. Arvioitaessa, onko aloitettu kurinpitomenettely toteutettu riittävän joutuisasti, on otettava huomioon, miten pitkä aika on kulunut väitetyn kurinpitorikkomuksen ilmenemisestä kurinpitomenettelyn aloittamisesta tehtyyn päätökseen.

393 Menettelyn keston kohtuullisuutta on arvioitava kunkin asian erityisten olosuhteiden perusteella niin, että huomioon otetaan oikeusriidan merkitys asianosaiselle, asian monimutkaisuus sekä se, miten asian vireille saattanut asianosainen ja toimivaltainen viranomainen ovat toimineet (ks. vastaavasti asia C-185/95 P, Baustahlgewebe v. komissio, tuomio 17.12.1998, Kok., s. I-8417, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

394 Mikään erityinen tekijä ei ole ratkaiseva. Jokaista tekijää on tarkasteltava erikseen, ja tämän jälkeen on arvioitava niiden yhteisvaikutusta. Nimittävästä viranomaisesta johtuvaa viivästymistä koskevat esimerkit eivät välttämättä vaikuta kohtuuttomilta erikseen tarkasteltuina, mutta ne voivat olla kohtuuttomia yhdessä. Menettelyn joutuisuutta koskevat vaatimukset eivät myöskään ohita vaatimuksia, jotka ovat hyvän hallinnon periaatteiden mukaisia.

395 Kun menettelyn kesto ylittää nimittävän viranomaisen tekemien päätösten vuoksi sen, mikä katsotaan tavallisesti kohtuulliseksi, viranomaisen on osoitettava erityiset olosuhteet, joilla keston ylittyminen voidaan perustella (ks. analogisesti arviointikertomusten laatimisesta asia 207/81, Ditterich v. komissio, tuomio 5.5.1983, Kok., s. 1359, 26 kohta).

396 Näiden periaatteiden perusteella on tarkistettava, onko kurinpitomenettely toteutettu kohtuullisessa ajassa. Tämä merkitsee, että ensin on selvitettävä menettelyn aloittamiseen johtaneet pääasialliset tapahtumat ja menettelyn pääasialliset vaiheet, minkä jälkeen toiseksi on tutkittava, voidaanko objektiivisesti todettua menettelyn kestoa pitää kohtuullisena.

397 Kurinpitomenettelyn aloittamisesta kantajaa vastaan 16.1.2004 tehdyssä päätöksessä kantajaa moititaan siitä, että tämä oli ollut osallisena Berthelot'n siirtämisessä ylempään palkkaluokkaan ja ottamisessa YTK:n palvelukseen.

398 Berthelot siirtyi ylempään palkkaluokkaan 1.9.1996 lähtien, ja hänelle tarjottiin YTK:n vierailevan tutkijan työsopimusta, joka tuli voimaan 1.3.1997. Kurinpitomenettelyn aloittamista koskeva päätös tehtiin siis yli seitsemän vuotta niiden tosiseikkojen tapahtumisen jälkeen, joista kantajaa moitittiin. Tämä aika on itsessään kiistatta epätavallisen pitkä virkamieheen kohdistetuissa kurinpitotoimissa.

399 OLAF sai 23.11.1999 valmiiksi tutkimuskertomuksensa, joka koski ehtoja, joilla Berthelot otettiin komission palvelukseen vierailevaksi tutkijaksi, ja IDOC sai 22.2.2002 valmiiksi hallinnollista lisätutkimusta koskevan kertomuksensa Berthelot'n työskentelyajasta vierailevana tutkijana tutkimuksen pääosastossa. Viimeksi mainitun kertomuksen antamisen ja kurinpitomenettelyn aloittamisen välillä ei tehty minkäänlaisia lisätutkimuksia. Kantajaan kohdistetun kurinpitomenettelyn aloittamista koskeva päätös tehtiin siis lähes kaksi vuotta viimeisen hallinnollista tutkimusta koskevan kertomuksen antamisen jälkeen. Myös tämä aika on epätavallisen pitkä virkamieheen kohdistetussa kurinpitomenettelyssä.

400 Viimeisen tutkimuskertomuksen antamisen jälkeen ainoa tapahtuma, jota voidaan pitää merkityksellisenä kurinpitomenettelyn kannalta, on kantajan syyttäminen 18.3.2003 Belgian oikeusviranomaisten taholta. Tapahtumasta kului kuitenkin kymmenen kuukautta, ennen kuin kurinpitomenettely aloitettiin, mikä on jälleen epätavallisen kauan.

401 Kurinpitomenettely aloitettiin nimittävän viranomaisen 16.1.2004 tekemällä päätöksellä ja se keskeytettiin välittömästi 30.4.2004 saakka sovellettujen henkilöstösääntöjen 88 artiklan viidennen kohdan nojalla; kyseisen kohdan mukaan on niin, että jos virkamies joutuu syytteeseen samasta teosta, lopullinen päätös tehdään vasta, kun asiaa käsittelevän tuomioistuimen tuomio asiassa on tullut lainvoimaiseksi. Kun belgialainen rikostuomioistuin päätti 30.6.2004 jättää asian sikseen, komissio ilmoitti kantajalle 13.7.2004 päivätyllä kirjeellä, että tähän kohdistettu kurinpitomenettely oli keskeytetty odoteltaessa komission jäsenten kollegion päätöstä Cressonia koskevasta tapauksesta.

402 Kurinpitomenettely päätettiin lopulta 16.10.2006 tehdyllä päätöksellä lähes kymmenen vuotta kyseessä olevien tosiseikkojen tapahtumisen jälkeen.

403 Toiseksi on näin ollen tutkittava, onko komissio esittänyt seikkoja, joiden perusteella objektiivisesti hyvin pitkältä ja ensivaikutelmalta kohtuuttoman pitkältä vaikuttava menettelyn kesto voitaisiin kuitenkin katsoa kohtuulliseksi nyt käsiteltävään asiaan liittyvissä erityisissä olosuhteissa.

404 Tätä ennen on muistutettava, että asiassa komissio vastaan Cresson komission jäsen Cresson esitti vastaavan väitteen kuin kantaja nyt käsiteltävässä asiassa. Cresson väitti nimittäin, että kurinpitomenettelyn aloittamista 21.1.2003 annetulla väitetiedoksiannolla yli seitsemän vuotta komission esittämien tosiseikkojen tapahtuma-ajan jälkeen ei voida hyväksyä, kun otetaan huomioon muun muassa se, että moitituista teoista on laadittu eri kertomuksia, jotka ovat olleet saatavilla jo kauan, ja se, että asia ei ole monimutkainen (ks. asia komissio v. Cresson, tuomion 78 kohta).

405 Yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi tämän väitteen ja katsoi, että koska EY 213 artiklan 2 kohtaa ei ollut koskaan aikaisemmin käytetty menettelyn aloittamiseen komission jäsentä vastaan käyttäytymisestä, joka ajoittuu tämän toimikaudelle, komission oli mahdollista katsoa tarpeelliseksi osoittaa erityistä valppautta.

406 Vaikka komissio pystyi perustellusti katsomaan tarpeelliseksi osoittaa erityistä valppautta aloittaessaan Cressoniin kohdistetun menettelyn, kuten yhteisöjen tuomioistuin totesi, ei komissio kuitenkaan voinut tämän seikan perusteella väistämättä poiketa velvollisuudestaan toteuttaa mahdollinen kantajaan kohdistuva kurinpitomenettely kohtuullisessa ajassa.

407 Kantajan tapaus liittyy tietenkin Cressonin tapaukseen, koska osa niistä petoksista, joista Cressonia moitittiin, tapahtui kantajan ollessa Cressonin kabinettipäällikkö. Kuten virkamiestuomioistuin totesi jo käsiteltävänä olevan kanneperusteen kolmannen osan tarkastelun yhteydessä (ks. edellä 341 ja 342 kohta), tämä yhteys on sellainen seikka, joka komission oli perusteltua ottaa huomioon.

408 Näiden kahden asian välillä oli kuitenkin merkittäviä eroja, joiden vuoksi vastaajana oleva toimielin ei voi soveltaa kantajaan automaattisesti ja erotuksetta samoja päätöksiä kuin entiseen komission jäseneen.

409 Ensinnäkin kantajan henkilöstösääntöjen mukainen asema oli virkamiehenä toinen kuin Cressonin. Viimeksi mainittu oli nimittäin nimitetty komission jäsenenä poliittiseen toimeen määrätyn kestoiselle toimikaudelle, ja hänellä oli yhtäältä poliittinen vastuu sekä omista toimistaan että hänen puolestaan ja hänen määräystensä mukaisesti toimivien henkilöiden toimista, ja toisaalta häneen sovellettiin EY 213 ja EA 126 artiklassa määrättyä erityistä menettelyä. Hän oli jättänyt tehtävänsä yli kolme vuotta aikaisemmin, kuin häntä vastaan aloitettiin mainittuihin artikloihin perustuva menettely. Kantajalla oli sitä vastoin virkamiehenä henkilöstösääntöjen mukainen velvollisuus olla lojaali Euroopan yhteisöille, ja hänen oletettiin jatkavan uraansa komissiossa. Virkamiehen on kuitenkin vaikea odottaa jatkavan

normaalia työskentelyä ja säilyttävän henkilöstösäännöissä häneltä edellytetyn lojaalisuuden yhteisöjä kohtaan, jos hänen toimistaan yhteisöjen palveluksessa tehdään vuosia kestäviä useita tutkimuksia ja häneen kohdistuu näin kurinpitotoimien vaara.

410 Toiseksi on niin, että vaikka kantaja toimi jonkin aikaa Cressonin kabinettipäällikkönä, hän sijoittui ajallisesti syrjään Cressonia vastaan esitettyjen syytteiden taustalla olevista tapahtumista. Kun kantaja nimittäin nimitettiin Cressonin kabinettipäälliköksi 21.12.1995, Berthelot'n sääntöjenvastainen palvelukseenotto oli jo tapahtunut, koska tällä oli ollut tutkimuksen pääosaston vierailevan tutkijan asema 1.9.1995 lähtien.

411 On totta, että kantajaa moititaan osallisuudesta Berthelot'n siirtämiseen ylempään palkkaluokkaan ja ottamiseen YTK:n palvelukseen sääntöjenvastaisesti, mutta Berthelot oli otettu Cressonin palvelukseen jo ennen kuin kantaja tuli Cressonin kabinettiin, mikä osoittaa, ettei kantajan mahdollinen rooli todetuissa sääntöjenvastaisuuksissa voinut olla alullepanijan rooli vaan enintään sivuosa. Komissiokin huomautti suullisessa käsittelyssä, että olisi väärin väittää, että kantaja olisi koko asian päätekijä.

412 Nämä merkittävät entisen komission jäsenen aseman ja kantajan aseman väliset erot ovat ratkaisevia seikkoja arvioitaessa, voidaanko kyseessä olevan menettelyn epätavallisen pitkän ja ensivaikutelmalta kohtuuttoman pitkän keston (ks. edellä 398–402 kohta) katsoa kuitenkin olevan kohtuullinen.

413 Kantajaa vastaan esitettyjen erityisten syytteiden taustalla on tietenkin sama tärkeä yleinen intressi eli yleisön luottamus Euroopan unionin korkeimman tason toimielinten moitteettomaan toimintaan sekä siihen, ettei vaikutusvaltaa ole käytetty väärin eikä vaikutusvallan väärinkäyttöä ole peitelty. Tältä osin kantajan tapaus ei ole kurinpidolliselta kannalta katsottuna yksittäinen tapaus, vaan se sijoittuu yleisempään tilanteeseen, jolla on asiaan liittyvine ongelmineen sellaisia vaikutuksia, jotka ulottuvat huomattavasti kantajan asemaa laajemmalle.

414 Nyt käsiteltävän asian erityisissä olosuhteissa – punnittaessa kaikkia edellä mainittuja tekijöitä ja erityisesti kantajan ja entisen komission jäsenen tapausten välisiä ratkaisevia eroja sekä ottamalla samalla huomioon asiaan liittyvä laajempi yleinen intressi – on kuitenkin syytä todeta, ettei komissio ole osoittanut, että sekä kurinpitomenettelyn aloittamista edeltäneen ajanjakson että itse kurinpitomenettelyn epätavallisen pitkä kesto voitaisiin katsoa kohtuulliseksi.

415 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että komissio on tehnyt virheen yhtäältä kieltäytyessään toimittamasta kantajalle IDOC:n lausuntoa ja toisaalta aloittaessaan kurinpitomenettelyn ja jatkaessaan sitä rikkoen velvollisuuttaan toimia joutuisasti.

2. Vahinko ja syy-yhteys

416 Ensinnäkin komissio kieltäytyi toimittamasta kantajalle IDOC:n lausuntoa, minkä voidaan katsoa aiheuttaneen kantajalle aineetonta vahinkoa salailun tuottaman mielipahan vuoksi, kun salailun kohteena oli hänen puolustautumisoikeutensa toteutumisen kannalta olennainen asiakirja (ks. puolustautumisoikeuksien loukkaamisesta aiheutuneesta henkisestä kärsimyksestä asia F-51/07, Bui Van v. komissio, tuomio 11.9.2008, Kok. H., s. I-A-1-289 ja II-A-1-2533, 93 ja 94 kohta; asiasta on valitettu unionin yleiseen tuomioistuimeen asiassa T-491/08 P).

417 Käsiteltävän asian olosuhteissa virkamiestuomioistuin arvioi aiheutuneen vahingon suuruuden oikeuden ja kohtuuden mukaan ja katsoo, että 5 000 euroa on kantajalle kohtuullinen korvaus.

418 Toiseksi toimielin laiminlöi velvollisuutensa toimia kohtuullisessa ajassa kurinpitomenettelyn aloittamisen ja toteuttamisen suhteen, minkä vuoksi kantaja joutui sietämään pitkään tilanteensa epävarmuutta, mistä on aiheutunut korvattavaa aineetonta vahinkoa. Kun otetaan yhtäältä huomioon, että kurinpitomenettelyn aloittamista koskeva päätös tehtiin yli seitsemän vuotta niiden tosiseikkojen

tapahtumisen jälkeen, joista kantajaa moitittiin, ja että toisaalta kun menettely oli aloitettu, sitä jatkettiin lähes kolmen vuoden ajan, jolloin tosiseikkojen tapahtumisesta kurinpitomenettelyn päättämiseen kului yhteensä lähes kymmenen vuotta, on kantajalle maksettavan korvauksen määräksi määrättävä kohtuulliseksi katsottavat 25 000 euroa.

419 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että komissio on määrättävä maksamaan kantajalle 30 000 euroa korvauksena aineettomista vahingoista, joita kantajalle on aiheutunut komission virheistä.

Oikeudenkäyntikulut

420 Virkamiestuomioistuimen työjärjestyksen 122 artiklan mukaan kyseisen työjärjestyksen II osaston 8 luvun oikeudenkäyntikuluja ja oikeudenkäyntimaksuja koskevia määräyksiä sovelletaan ainoastaan asioihin, jotka on pantu vireille virkamiestuomioistuimessa kyseisen työjärjestyksen voimaantulopäivästä eli 1.11.2007 lukien. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen tältä osin merkityksellisiä määräyksiä sovelletaan edelleen soveltuvin osin asioihin, jotka ovat olleet vireillä virkamiestuomioistuimessa ennen tätä päivää.

421 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Työjärjestyksen 88 artiklassa määrätään kuitenkin, että yhteisöjen ja niiden henkilöstön välisissä riita-asioissa toimielinten on vastattava omista kustannuksistaan.

422 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa määrätään lisäksi, että jos osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi tai jos siihen on muutoin erityisiä syitä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan.

423 Ensimmäisen oikeusasteen työjärjestyksen 87 artiklan 6 kohdassa määrätään, että jos lausunnon antaminen asiassa raukeaa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määrää oikeudenkäyntikuluista harkintansa mukaan.

424 Asiassa F-124/05 kirjatussa kanteessa esitetyistä kumoamista koskevista vaatimuksista virkamiestuomioistuin huomauttaa, ettei kyseisillä vaatimuksilla ole ollut enää kohdetta sen jälkeen, kun 16.10.2006 tehtiin päätös kantajaan kohdistetun kurinpitomenettelyn päättämisestä; tällä vastaajana olevan toimielimen päätöksellä toteutui se tulos, jota kantaja tavoitteli kyseisillä kanteen vaatimuksilla.

425 Sitä vastoin asiassa F-124/05 ja asiassa F-96/06 kirjatuissa kanteissa esitetyistä korvausvaatimuksista on todettava, että ainoastaan kaksi kantajan esittämistä lukuisista virheistä katsottiin toteen näytetyiksi ja että kantajalle suoritetaan korvauksia selvästi vähemmän kuin mitä tämä oli vaatinut.

426 Kaiken edellä esitetyn perusteella virkamiestuomioistuin katsoo, että asian olosuhteiden perusteella on perusteltua velvoittaa komissio korvaamaan omien kulujensa lisäksi puolet kantajan kuluista. Kantaja maksaa puolet omista kuluistaan.

Näillä perusteilla

EUROOPAN UNIONIN VIRKAMIESTUOMIOISTUIN (täysistunto)

on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) Lausunnon antaminen kantajan esittämistä vaatimuksista asiassa F-124/05, A vastaan komissio, raukeaa.

2) Euroopan komissio velvoitetaan suorittamaan kantajalle 30 000 euroa korvauksena kantajalle aiheutuneista aineettomista vahingoista.

3) Euroopan komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan ja se velvoitetaan korvaamaan puolet kantajan kuluista asiassa F-124/05, A vastaan komissio, ja asiassa F-96/06, G vastaan komissio.

4) Kantaja vastaa puolesta omista oikeudenkäyntikuluistaan asiassa F-124/05, A vastaan komissio, ja asiassa F-96/06, G vastaan komissio.

Mahoney Gervasoni

Kreppel Tagaras Van Raepenbusch

Julistettiin Luxemburgissa 13 päivänä tammikuuta 2010.

W. Hakenberg P. Mahoney

kirjaaja presidentti

Sisällys

Asiaa koskevat oikeussäännöt 2

I Erioikeuksia ja vapauksia koskevat määräykset ja säännökset 2

II Petostentorjuntaan liittyviä tutkimuksia koskevat säännökset 3

III Kurinpitomenettelyä koskevat säännökset 3

IV Sairaus- ja tapaturmavakuutusta koskevat säännökset 4

V Työkyvyttömyydestä maksettavia korvauksia koskevat säännökset 6

A Henkilöstösäännöt 6

B 30.4.2004 saakka sovelletut henkilöstösäännöt 7

VI Henkilökansiota koskevat säännökset 7

VII Asiakirjojen saamista yleisön tutustuttavaksi koskevat säännökset 8

Riidan taustalla olevat tosiseikat 8

I Cressonia koskevan asian taustaa 8

II Kantajaa koskevat tosiseikat 10

Asian käsittelyn vaiheet 15

I Asia F-124/05 ennen yhdistämistä asiaan F-96/06 15

II Asia F-96/06 ennen yhdistämistä asiaan F-124/05 16

III Yhdistetyt asiat F-124/05 ja F-96/06 17

Asianosaisten vaatimukset 17

I Asia F-124/05 17

II Asia F-96/06 17

Oikeudellinen arviointi 18

I Kanne F-124/05 18

A Asianosaisten lausumat 18

B Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta 18

II Kanne F-96/06 19

A Tutkittavaksi ottaminen 19

1. Asianosaisten lausumat 19

2. Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta 20

B Pääasia 23

1. Komission virheet 23

a) Ensimmäinen kanneperuste: kantajan perusteeton syyttäminen Berthelot'ta koskevassa asiassa 24

Asianosaisten lausumat 24

Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta 24

b) Toinen kanneperuste: hallinnollisten tutkimusten puutteet ja puolustautumisoikeuksien loukkaaminen 25

Asianosaisten lausumat 25

Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta 26

c) Kolmas kanneperuste: OLAF:n tutkimusten luottamuksellisuuden periaatteen loukkaaminen 27

Asianosaisten lausumat 27

Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta 27

– Kanneperusteen tutkittavaksi ottaminen 27

– Kanneperusteen perusteltavuus 28

d) Neljäs kanneperuste: kantajan lainkäytöllisen koskemattomuuden pidättäminen lainvastaisesti 29

Asianosaisten lausumat 29

Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta 30

e) Viides kanneperuste: kantajan uudelleennimitystä koskevan päätöksen lainvastaisuus 31

Asianosaisten lausumat 31

Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta 31

f) Kuudes kanneperuste: henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla aloitetun menettelyn sääntöjenvastaisuudet 31

Kanneperusteen ensimmäinen osa: työtapaturman mahdollisuuden väitetysti perusteeton pois sulkeminen 32

– Asianosaisten lausumat 32

– Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta 32

Kanneperusteen toinen osa: IDOC:n menettelyn sääntöjenvastaisuudet 33

– Asian saattaminen väitetysti lainvastaisesti IDOC:n käsiteltäväksi 33

– IDOC:n väitetty puolueellisuus 34

– Kieltäytyminen toimittamasta kantajalle IDOC:n lausuntoa 34

g) Seitsemäs kanneperuste: työkyvyttömyyslautakunnan 29.10.2004 antaman lausunnon lainvastaisuus 37

Asianosaisten lausumat 37

Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta 38

h) Kahdeksas kanneperuste: kantajaan kohdistetun kurinpitomenettelyn lainvastainen aloittaminen ja jatkaminen 39

Alustava huomautus 39

Kanneperusteen ensimmäinen ja toinen osa: belgialaisen rikostuomioistuimen asian sikseen jättämistä koskevan päätöksen seurausten sivuuttaminen 40

– Asianosaisten lausumat 40

– Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta 41

Kanneperusteen kolmas osa: kantajaan kohdistetun kurinpitomenettelyn ja entiseen komission jäseneen kohdistetun menettelyn väitetysti perusteeton yhteys 42

– Asianosaisten lausumat 42

– Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta 42

Kanneperusteen neljäs osa: kurinpitomenettelyn aloittamisen perustana olleen näytön riittämättömyys 43

– Asianosaisten lausumat 43

– Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta 44

Kanneperusteen viides osa: huolenpito- ja avustamisvelvollisuuden noudattamatta jättäminen ja luottamuksensuojan periaatteen loukkaaminen 46

– Asianosaisten lausumat 46

– Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta 47

Kanneperusteen kuudes osa: kurinpitomenettelystä vastaavan viranomaisen laiminlyömä velvollisuus toimia kohtuullisessa ajassa 48

– Asianosaisten lausumat 48

– Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta 48

2. Vahinko ja syy-yhteys 51

Oikeudenkäyntikulut 52